TMMOB üyesi Odaların İstanbul Şube Genel Kurulları yapılıyor

Gündem: KATILIM BİRLİK DEMOKRASİ

• YAZISI 9. SAYFADA

MÜHENDİSLİK VE MİMARLIKTA
ÖLÇÜ
YIL: 3 • SAYI: 32/33/34 EKİM-KASIM-ARALIK • 15 GÜNLÜK MESLEKİ GAZETEDİR • EDERİ: 1000 TL.

TARLABAŞI TARLABAŞI filmiyle Mimarlar Odasına Uluslararası ödül

Yazısı 6. Sayfada

"2. Uluslararası Lozan Mimarlık ve Şehircilik Filmleri Festivali FIFAL'de yarışan Mimarlar Odası İstanbul Şubesi yapımı, TARLABAŞI TARLABAŞI... adlı film, "İsviçre, Vaud Kantonu Mimarlar ve Mühendisler Birliği / UPIAV Ödülü"nü aldı. Mimarlar Odası İzmir Şubesi yapımı, kulalar yıkılmasın adlı film, gösteri bölümünden yer alarak beğeni topladı.

Para piyasasındaki kara düzen, şimdi de gözünü kent topraklarına dikti

Arsa ve konutta sertifika soygunu

Nurettin Sözen

Yerel yönetimleri sıkıntıya sokar

"Bu tür uygulamalar bir Nazım plan ve kentsel gelişme programı kapsamında olmazsa, yerel yönetimler büyük sıkıntıya düşerler."

Konut sertifikası yönetmeliği 2983 sayılı "Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında"ki yasanın 10. Maddesi bendine dayanılarak hazırlanmıştır.

Nominal değeri 1m² standart konutun satış bedeline eşittir denmektedir. Ancak standart konutun tanımı yapılmış değil-

(Arkası Sa. 8, Sü. 2'de)

- *Bu yöntemle orta ve alt gelir grublarının ev ve mülk sahibi olmaları olanaksız görünüyor.*
- *"Bundan amaç, iç piyasadan para çekilerek yeni bir iç borçlanma modeli oluşturmak istenmektedir" deniliyor.*
- *80'li yılların başında yaşanan bankerlik faciasından sonra, arsa ve konut sertifikaları uygulamasında da böylesi bir geleceğin belirlendiği vurgulanıyor.*

■ Yazısı 8. Sayfada

İlhan Tekeli

Amaç ne?..

"Amaç konut sorunu çözmek olsaydı yeri ve teslim tarihi belirsiz arsaları satmak yerine, imar planı yapılmış alt yapıları tamamlanmış arsaları satardı 20 milyon insanın kullanacağı 2 milyon arsayı satmaya devletin hakkı yoktur."

8. Sayfada

Erol Köktürk

Tehlikeli gelişme

"Olayın Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca ortaya getirilmesi, buna bir mali kaygı boyutu kazandırıyor. Uygulama boyutunun yanı sıra, kent toprağının menkul değerler borsasında işleme konması tehlikeli bir gelişmeyi ortaya koyuyor."

8. Sayfada

Oğuz Soydan

Yöntem yanlış

"Türkiye'nin konut sorunu bu projelerle çözümlenemez. Başka ülkelerde nasıl çözümlenmişse, araştırılmalı ve bu yöntemler uygulanmalıdır. Bu ülkeler kâr amacı gütmeyen kooperatiflere, yerel yönetimlere arsaları tüm alt yapı sorunlarını çözümlemiş bir şekilde teslim etmişlerdir."

8. Sayfada

Petkim'in satış programında değişiklik belirtileri gözleniyor

'Satış tek yol değil'

***İstanbul** Üniversitesi İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti'nin düzenlediği "Özelleştirme ve Petkim" panelindeki ilginç tartışma ilgi çekti.*

***Petkim**'in yabancılara satış girişimine karşı muhalefet yoğunlaşırken TKKOİ Başkanı Ökkeş Özuygur; Açık seçik söylüyorum. Petkim için henüz satış stratejisini belirlemedik" dedi.*

28 Ekim 1989 Cumartesi günü Sheraton Oteli'nde Prof. Burhan Şenatalar başkanlığında yapılan toplantıya panelist olarak Doç. Dr. Öztin Akgüç, Alber Bilen (Türk Henkel Yön. Kur. Bşk. Yrd.) Petkim eski Genel Müdürü Gündüz Pamuk, Toplu Konut ve Kamu İdaresi Başkanı Ökkeş Özuygur, Eskişehir Sanayi Odası Başkanı Yavuz Zeytinoğlu katıldı.

Oturumun ikinci bölümünde panelistlerin konuşmaları Aslan Başer

(Arkası Sa. 10 Sü. 3'te)

Ankara Milli Kütüphane Salonu'nda yapılan kongreden bir görünüş

Türkiye İnşaat Mühendisliği 10. Teknik Kongresi yapıldı

77 bildiri sunuldu

Teması İnşaat mühendisliğindeki İleri Teknoloji Uygulamaları olarak belirlenen X. Teknik Kongrede, Tasarım Teknolojileri Yeni Malzemeler - Yeni kullanım alanları, İleri yapım yöntemleri ve teknoloji gelişmeye yönelik araştırmalar konularında 77 bildiri sunuldu.

1962 yılından beri İnşaat Mühendisleri Odası tarafından düzenlenmekte olan Türkiye İnşaat Mühendisliği Teknik Kongresi'nin X.'su 9-12 Ekim 1989 tarihleri arasında Ankara Milli Kütüphane salonlarında gerçekleştirildi.

Ülkemiz inşaat mühendisliğinin teknik ve ekonomik sorunlarının bilim ve teknolojinin ışığı altında belirlendiği, tartışıldığı ve aydınlığa kavuşturulduğu bir platform olan teknik kongreler, yapı sektöründeki bilgi iletişimi alanında düzeyli ve ciddi bir kurumlaşma-

(Arkası Sa. 11 Sü. 7'de)

Tasarı Meclise gönderildi

Vergi yasaları değişiyor

Yasalardaki değişiklik 2. sınıf tacir ve serbest meslek erbabına yararken ücretli çalışanların vergi yükünü azaltacak bir öneri yer almıyor.

2 Ekim 1989 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'ndeki habere göre yeni yasa tasarısı ile ikinci sınıf tacir ve serbest meslek sahipleri yıllık gelir vergilerinde beyan edecekleri gelirin %40'ı tutarındaki özel harcamalarını vergi matrahından düşebilecekler.

Ayrıca işletme hesabına göre defter tutan vergi mükellefi de serbest meslek sahipleri kazançlarını aylık olarak vergi dairesine bildirir ve en geç bir sonraki ayın 20'sine kadar ödemelerse halen yü-

(Arkası Sa. 10 Sü. 6'da)

Yılmaz Güney için Anıt Mezar Proje Yarışması Düzenleniyor

Sinema sanatçısı Yılmaz Güney'in Paris **Pere La Chaise** Mezarlığı'ndaki mezarının anıt mezar olarak düzenlenmesi için yarışma yapılacak.

Şartnameler 15 Kasım 1989 tarihinden itibaren Mimarlar Odası Şube ve temsilciliklerinden temin edilebilir.

Danışmanlar: Murat BELGE, **Yaşar Kemal GÖKÇELİ**, Fatoş GÜNEY, **Mahmut Tali ÖNGÖREN**, Emil Galip SANDALCI, **Server TANİLLİ**, Atıf YILMAZ.

Jüri: Cengiz BEKTAŞ, **Abidin DİNO**, Zühtü MÜRİDOĞLU, **Şaban ORMANLAR**, Yavuz ÖNEN

Ödüller:

1. **Ödül** 3.000.000 TL.
2. **Ödül** 2.000.000 TL.
3. **Ödül** 1.000.000 TL.

Öte yandan bu anıtın halkının katılımıyla gerçekleşmesinin anlamlı olacağı düşüncesiyle 21 Ocak 1989'da Paris Zenith salonunda anma toplantıları da düzenlenecek.

Anket...Anket...Anket...Anket...Anket

200 bin lira maaşla çalışan mühendis var

***MMO** İstanbul Şubesi'nce, makina mühendislerinin ekonomik ve mesleki konumlarını ortaya çıkarmak, sosyal ve kültürel özelliklerini belirlemek amacıyla düzenlenen anket sonuçları belirlendi.*

Yazısı 7. Sayfada

1. Ulusal Mak. Müh. Eğitimi Sempozyumu

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı Prof. Dr. Talha Dinibütün açılış töreninde bir konuşma yaptı (soıda). Mak. Müh. Odası İst. Şube Başkanı Coşkun Özbaşta (üstte) yaptığı konuşmada Mühendisler teknolojik gelişmelerin sosyal boyutunu sorgulamalı dedi.

Teknik Eğitim Sistemi sorgulandı

25-27 Ekimde yapılan 1. Ulusal Makine Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu'nda 44 bildiri sunuldu 3 panel düzenlendi. 3 gün süren sempozyumda Makine Mühendislerin Eğitiminin temel konuları dile getirildi ve sorunlar tartışıldı. **5. Sayfada.**

BAŞYAZI

Gündem Demokrasi, Yöntem Birlik

TMMOB *kuruluşu içindeki meslek odalarının genel kurulları sürecine girdik. Önümüzdeki aylar içinde şubeler, odalar genel kurulları ardından, TMMOB genel kurulu yapılacak ve iki yıl görev yapacak yönetimler belirlenecektir.*

Önümüzdeki iki yıl, devamlı tökezleyen demokrasimizin yeniden yapılanması, ayakları üzerinde uyumlu bir gelişme sürecine girebilmesi için, iç ve dış koşulların uygun olduğu bir iki yıllık dönem olma şansına sahiptir.

Bu iki yıl içinde, sanki 1968'lerde batıdan yükselen demokrasi dalgasının alternatifi olarak gelişen, doğudan yükselen demokrasi dalgasının etkisi, bütün dünyada ve Türkiye'de yaşanacaktır.

Demokrasi taleplerinin yükseldiği dönemlerde, her düzeydeki yönetimlerin sorumlulukları kat kat artar. Demokratik taleplerin, geri alınamıyacak anayasal ve yasal haklara dönüştürülmesi, toplumsal bilince yerleşip, demokratik yaşamın vazgeçilmez ögeleri haline gelmeleri, bu yükseliş dönemlerindeki çabalara ve ustalıklara bağlıdır. Her demokrasi dalgasının yükseliş ve alçalış dönemleri vardır. Ustalık, yükseliş dönemlerinin kazanımlarını geri dönülemiyecek sağlam platformlara bağlayabilmektir.

Artık, demokratik bir toplum yapısının, yalnızca siyasi partilerin varlığı ve yönlendirmesi ile oluşturulamıyacağı, acı deneylerle ve yüksek bedeller ödeyerek kavranmıştır.

Yalnızca tepeden, hep 12'den yapılan müdahalelerle, ne ekonomik yapı, ne de sosyal ve kültürel yapı sağlıklı hale gelebilmekte, tersine, toplum daha büyük çıkmazlara, maddi ve moral çöküntülere sürüklenmektedir. Yine yalnızca dört-beş ya da iki yılda bir yapılan seçimlere indirgenmiş demokrasi anlayışı ile on yılda bir sorunları baskı altında patlama noktasına gelmiş yığınların sayısal çokluğuna ve kabarışına dayanarak demokrasi oluşturulamaz. Modern ve demokratik bir toplum yapısını oluşturabilmek, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeyi sağlamak, ancak her türlü sorunu etrafında örgütlenebilen, bu örgütlülüğü sürekli ve kurumsal bir yapıya dönüştürebilen halk tabakalarına dayanan ve güvenen bir anlayışla mümkündür.

Toplumsal her sorun, sürekli bir örgütlenme alanıdır. Sorunları etrafında örgütlenmiş halk kesimleri, demokrasinin en sağlam güvencesidir. Önümüzdeki iki yıl, anayasal ve yasal değişme ve düzenlemelerin zündemde olduğu bir seçim dönemidir.

Başta düşünce ve örgütlenme özgürlükleri çerçevesinde, TMMOB yasası olmak üzere, imar yasası, çevre yasası, belediyeler yasası, sendikal haklar, tüketici hakları, değişik kültürlerin ve anadillerin serbestçe geliştirilebilmesi gibi temel anayasal ve yasal düzenlemeler için öneriler ve yasa teklifleri geliştirmek, bu doğrultuda teknik elemanlar kitlesinin örgütlü ve bilinçli desteğini, kamuoyunun onayını almak, odalar ve TMMOB yönetimine talip olanların asgari görevleri olacaktır.

Bu bilinci, enerjiyi ve kararlılığı gösterebilecek olanların, AÇIK VE DEMOKRATİK BİR SÜRECİ BAŞLATMALARI 12 Eylül çöküntüsünü ve ataletini aşmak için ön koşuldur.

GÜNDEM DEMOKRASİ, YÖNTEM BİRLİKTİR.

ÖLÇÜ

Başkan- HKMO Oda Başkanı Dr. Tahir Özdil sempozyumda bir konuşma yaptı.

Sivil Harita Mühendisliği Eğitiminde 40. Yıl

***HKMO** İst. Şubesi, İTÜ, Yıldız Üniversitesi tarafından düzenlenen Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu'nca desteklenen sempozyuma 242 meslektaş topluluğu, çok sayıda yönetici ve öğretim üyesi katıldı.* **Yazısı: 4. Sayfada**

PANEL

Konut, yaşam ve sağlık

BEKİR GERÇEK
Mimarlar Odası Trabzon Şb. Bşk.

2 Ekim 1989 Pazartesi günü Dünya Konut günü edeniyle Trabzon Belediyesi ile Mimarlar Odası Trabzon Şubesi'nce birlikte düzenlenen etkinliklerden PANEL saat 15.00'de Hükümet Konağı toplantı salonunda yapıldı. Panelin konusu: Konut, Yaşam, Sağlık olarak saptanmıştı.

Şube Yönetim Kurulu üyesi Muazzez TUNÇ'un yönettiği Panele; Atay AKTUĞ, Mimar Belediye Başkanı, Bekir GERÇEK Mimarlar Odası Şube Başkanı, Dursun AKGÜN Harita Mühendisi. Kooperatif Yöneticisi, Eyüp Sabri UĞURBAŞ Tıp Doktoru, Faruk BURHANOĞLU Mimar Şehirci-

(Arkası Sa. 10 Sü. 4'de)

İç sayfalarda

- Kent içi Deniz Ulaşımında Denizden yararlanamıyoruz. **(Sayfa 7'de)**
- Kent Kültüründe Katılım **(Sayfa 3'te)**
- İstanbul'da deprem tehlikesi **(Sayfa 5'de)**
- Petkim bir üniversitedir **(Sayfa 6'da)**
- Mardin Sempozyumu **(Sayfa 12'de)**
- Önce sendikalaşma **(Sayfa 4'te)**

Köşe yazıları

TAŞIN AĞIRLIĞI (Haluk İşözen) ❷, PROJECİ GÖZÜYLE (Serdar Kubilay) ❷, KATKI (Mustafa Aral) ❷, VURGU (Hasan Sert) ❷, GÖRÜNÜM (Erol Köktürk) ❷, MİMARCA - (Besim Çeçener) ❷

KÜRSÜ — GÜNCEL MÜHENDİSLİK KONULARI 2

Aslantaş Barajı dosyası ne durumda

HAYATİ SOYKAN,
Y. Mak. Müh

Aslantaş Barajı'nın 12 metre × 16.50 metre ebatlı, 250 tonluk radyal kapaklarından bir tanesinin 1986 yılında koparak Ceyhan Nehrine sürüklenmesini konu alan bu yazının geçen sayıda yayınlanan kısmında kapağın tanıtımı yapılmıştı. İlaveten, barajların ve baraj kapaklarının projelendirilmesinde, hesaplanmasında, yapımında monte ve test edilmesinde uygulanan mühendislik kriterleri belirtilmiş ve son olarak da, yabancı ülkelerdeki endüstri yapılarında böylesi bir yıkılma, çökme ve harabolma olayı karşısında ne türlü yaklaşıma ve incelemeye gidildiği anlatılmıştı.

Yazının bu sayımızdaki geri kalan kısmında Aslantaş kapağının kopmasındaki olası nedenlerin, neler olduğu belirtilmekte ve bu nedenlerin nasıl arştırılabileceği anlatılmaktadır.

Kopmanın olası nedenleri:

1. Kapağın projelendirilmesinde ve hesaplamasında yapılan çeşitli hatalar,

2. Dolusavaktaki kapak mesnetlerinin projelendirilmesinde ve hesaplamasında yapılan çeşitli hatalar,

3. Dolusavağın ve kapağın model deneylerinin yapılmaması şeklindeki ihmaller,

4. Kapak materyalinin ve dolusavak mesnet betonarmesinin projelerde belirtilen niteliklerden düşük nitelikte olmaları,

5. Kapak materyalinin alımında gerekli niteliklerin saptanmaması ve aranmaması şeklindeki yetersizlik,

6. Kapak komponentlerinin kaynağında
   — Elektrod seçimi, korunması, kullanımı,
   — Kaynakçının ve kaynak yöntemlerinin saptanması,
   — Kaynak ağzı açılması ve ölçülmesi,
   — Kaynakta oluşan çatlak, boşluk, yabancı madde gibi bozuklukların araştırılmasında uygulanan rontgen vb. muayenelerdeki bilgi, beceri ve cihaz yetersizliği gibi başarısızlıklar,

7. Kritik kapak komponentlerini bağlayan civata, somun ve saplamaların, niteliklerindeki yetersizlikler, bu komponentlerin geçme toleranslarında ve sıkma momentlerinde oluşan uyumsuzluklar,

8. Dolusavar kısımlarının projelendirilmesindeki hatalardan kaynaklanan ve kapağa gelen vibrasyonlar,

9. Kapağın ve/veya hidrolik kumandasının projelendirilmesinde yapılan hatalardan doğan vibrasyonlar,

10. Kapağın yerine takılmasında ve takılmış kapağın test edilmesinde yapılan montaj ve/veya test hataları (Mesela: Kapağın veya betonarme platformun henüz montaja veya teste hazır hale gelmemesine rağmen montaja veya teste girişilip kapağın işletmeye alınması, test esnasında vibrasyon görüldüğü halde buna önem verilmemesi, kapakla yuvası arasında oluşan boşluklardan önemlı kaçaklar olduğu halde, ileride tehlikeli vibrasyonlara yolaçabilen bu duruma önem verilmemesi gibi),

11. Bir sel baskınında su seviyesinin çok yükselmesine rağmen kapaklardan hiçbirinin açılaması gibi işletme bozukluğu,

B- Nedenleri Araştırma

Yapılması gereken iş, ülke içinde tarafsız ve çelik ve hidrolik yapılar sahasında deneyim sahibi bulunan mühendis ve bilim adamlarından ve şayet bunlar yetmiyorsa yabancı ve uluslararası üne sahip mühendislik ve enspeksiyon firma uzmanlarından oluşan bir ekip kurarak, çalışmağa başlatmak olmalıdır. Aslantaş dosyası, ancak böyle bir ekibin barajı kopan kapağın koptuğu kesimleri, geri kalan 5 kapağı, projeleri, hesapları, çelikleri, bronzları, yapım evrelerini, montaj ve test evrelerini, başından itibaren bütün evrelerde ve belirli içeriklerde yapılması, tutulması gereken raporları, sertifikaları, formları, cetvelleri vb. dökümanları bütün detayları içinde inceleyip, irdeleyip nedenleri bulma çabaları sonunda aydınlığa çıkarılabilir. Burada önemli ve tekrar vurgulanması gereken nokta odur ki: Bir baraj kapağının, gerek can güvenliği için ve gerekse çevre için bünyesinde taşıdığı tehlikenin derecesi, çok büyüktür. O nedenle bu cihazın gerek projelendirilmesi, hesaplanması ve gerekse materyal seçimi, alımı, yapımı, test edilmesi, devreye konması ve işletilmesi evrelerini sürdürürken, gerek kapağın ve kontrol teçhizatının bizzat kendisine ve gereksi kapağın bağlandığı baraj bölümüne, barajlar ve çelik yapılar sahalarındaki en ağır hükümleri içeren standartların, şartnamelerin, normların ve kılavuzların, eksiksiz (ödünsüz) uygulanması gerekir. Yani yukarıda atfedilen:

Aslantaş'ta, kopma olayından sonra, geri kalan 5 kapağın kaynak takviyesinden geçirildiği haberi duyulmuştu. Eğer bu kaynaklar, ilk yapıldığında gerekli olan testlerden, muayenelerden, kontrollardan geçirilmişlerse ve gereken düzeyde işçilik ve kalite kontrol ve kalite güvencesi şartları uygulanmış idi ise, o takdirde takviyeye ne gerek vaidi? Eğer haber olarak duyulan bu kaynak takviyesi gerçekten yapılmışsa, bunun nedeni, ilk yapılan kaynaklara güvensizlik duyulur olmasından oluyor.

Projelerin, hesaplamaların, raporların, sertifikaların, formların, ve benzeri dökümanların baraj ve baraj kapağı (çelik köprüler) sahalarında geçerli standartlardaki, şartnamelerdeki, normlardaki ve kılavuzlardaki istenen niteliklere tamamen uygun olması zorunludur. uluslararası üne sahip mühendislik ve enspeksiyon firmalarındaki uzmanların Aslantaş incelemesinde arayacağı, inceleyeceği belgeler bunlardır.

Halen yapımı bitip de işletmeye alınmış baraj ve santrallarımızdan acaba hangilerinde bu belgeler vardır? Bilemiyoruz. Herhangi çağdaş bir baraj gibi Aslantaş için de bu belgeler (istenen belirli niteliklerde) oluşturulmuşsa, herbiri titizlikle incelemeye alınır. Eğer oluşturulmamışsa, yani bunlar yok ise, o takdirde peşinen iddia edilebilir ki, bu kapağın ve de geri kalan 5 kapağın istenen sağlamlıkta yapıldığı, savunmasız kalır. Sağlamlık, sadece ve sadece tesadüfe ve şansa bırakılmış demektir. Bu durumda, farazi bir kapağın kopmasına neden olan ve yukarda 11 madde halinde sıralanan hata, ihmal, kusur ve yanlışlıkların biri veya birkaçı. Aslantaş kapağında oluşma ortamı bulabilir, bunlar meydana gelebilir demek gerekir. Her endüstriyel yapı gibi, Aslantaş kapağı da bir mühendislik başarısıdır. Mühendislik bilimlerinin temel niteliği ise, her an kanıtlanabilir olmak, kanıtlanmağa açık olmaktır. Kanıtlama araçları mühendislik bilimleri ve bunların uygulama şekli olan standartlar, şartnameler, normlar ve kılavuzlardır.

Aslantaş'ta kopma olayından sonra, geri kalan 5 kapağın kaynak takviyesinden geçirildiği haberi duyulmuştu. Eğer bu kaynaklar, ilk yapıldığında gerekli olan testlerden, muayenelerden, kontrollardan geçirilmişlerse ve gereken düzeyde işçilik ve kalite kontrol ve kalite güvencesi şartları uygulanmış idi ise, o takdirde bu takviyeye ne gerek var idi? Eğer haber olarak duyulan bu kaynak takviyesi gerçekten yapılmışsa, bunun nedeni, ilk yapılan kaynaklara güvensizlik duyulur olmasından oluyor. Yani, bu takviye olgusu, tek başına, ilk kaynakların yetersizliğini gösteren bir kanıt sayılabilir.

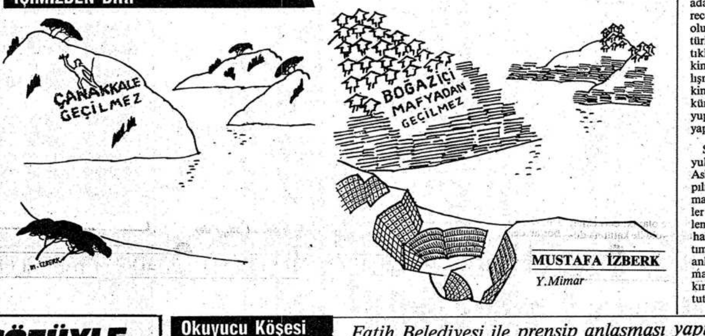
Projelendirme, hesaplama, imalat, inşaat, test, muayene, ölçme, montaj ve devrcye koyma evrelerinde Aslantaş kapağına uygulanması zorunlu olan bilim dallarından, standartlardan, şartnamelerden, normlardan ve kılavuzlardan bazılarını, aşağıda belirtiyoruz.

— Matematik
— Mukavemet (özellikle statik ve stabilite).
— Metalurji ve mühendislik materyalleri,
— Çelik yapılar (çelik köprüler)
— Kaynak metalurjisi ve kaynak,
— Makina elemanları,
— İSO 2394: Yapıların Güvenilirliği İçin Genel Prensipler,
— DIN 19704: Hidrolik Çelik Yapılarda Projelendirme ve Hesaplama Kriterleri,
— DIN 19705: Hidrolik Çelik Yapıların Proje, Yapımı ve Montajı İçin Öneriler,
— DIN 267, DIN 6914, DIN 7990, DIN 4759/1: Bağlama Elemanları,
— DIN 1045: Beton ve Betonarmenin Proje-Hesap 1. ve Yapımı,
— DIN 50049: Test Raporlarının ve Test Sertifikalarının İçeriği,
— DIN 18800: Çelik Yapıların Proje-Hesap-Yapımı
— AWS D 85-1: Çelik yapılarda kaynak,
— AWS Hanbooks, Vols.: 1-5: Kaynak

Şüphe yok ki, böyle uygulamalar tek bir uzmanın yapıp üstesinden gelebileceği uğraşı olmayıp, çeşitli mühendislik disiplininden olan uzmanların, mimarların ve bilim adamlarının ekip halinde sürdürecekleri yoğun çabalar şeklinde olur. Bu uzmanlar, geçmişte bu türlü uygulamaları, defalarca yaptıkları için, önemli tecrübe sahibi kimselerdir. Yoksa, bu sahada çalışmamış ve tecrübe kazanmamış kimselerin yukarıda sıralanan dökümanları birkaç gün içinde okuyup öğrenerek bu uygulamayı yapması beklenemez.

Son defa belirtmek gerekir ki, yukarda sıralanan dökümanların Aslantaş kapağına uygulaması yapılmamışsa, o takdirde, bu dökümanlarca istenen testler, muayeneler ve ölçme ve kontrollar (denetleme) yapılmamış demektir, bir halk deyimiyle, Kapak'ın ben yaptım oldu görüşü uyarınca yapıldığı anlaşılır. Böyle bir kapağın kopmasını, ezilmesini veya bükülüp kırılmasını beklemek, yanlış bir tutum sayılmaz.

İÇİMİZDEN BİRİ

MUSTAFA İZBERK
Y.Mimar

TAŞIN AĞIRLIĞI

HALUK İŞÖZEN *İnş. Müh.*

Deprem riski, makûs talihimiz ve Beton 1000

Türkiye'de Beton 1000 artık rahatlıkla üretilebiliyor. Ersin Arıoğlu'nun düşüncelerine yürekten katılıyorum. "Bu çalışma, düşük dayanımlı betonun Türkiye'de yazgı olmadığını kanıtlamıştır. Beton 1000 Türk İnşaat Mühendisliğinin kilometre taşıdır."

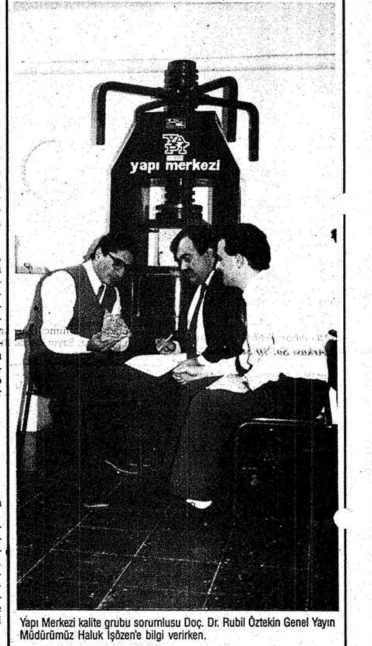
Bu sevinci Ölçü okurlarıyla paylaşmak istiyorum. Beton 1000 öğretimini gerçekleştiren Yapı Merkezi'nin kalite gurubu Sorumlusu Doç. Dr. Erbil Öztekin ile yaptığım söyleşiyi gururla sunuyorum.

İŞÖZEN— Sayın Erbil Öztekin, niçin Beton 1000?

ÖZTEKİN— Beton çağımızın en yaygın taşıyıcı yapı malzemesi. Ucuz, kolay şekil verilebilir, dış etkilere dayanıklı bir mazleme. Hergün betonun özellikleri daha da iyileştirilmekte, yoğun araştırmalara konu olmakta. Çok yüksek dayanımlı (çok yüksek performanslı) betonlar, ki bu betonlar basınç dayanımı 800 kgf/cm²'nin üstünde olan betonlar, son yılların yoğun ilgi alanlarından. Gökdelenlerde, okyanus yapılarında, büyük açıklıklı köprü ve viyadüklerde, öngerilmeli beton elemanlarda, ... gerek mühendislik gerekse ekonomi açılarından önemli yararları var. Yapı Merkezi olarak beton bir numaralı malzememiz; yapı üretiminde bilim-teknoloji-kalite ilkelerimiz. Dünyadaki gelişmeler takip edilmekte, araştırma-geliştirme çalışmalarına verdiğimiz önem bilinmekte. Daha iyisini, daha yükseğini, daha güzelini başarmak, kendini aşmak yalnız sanatçının değil, mühendisin de tutkusu. Tüm bu çerçeve anlayış içinde değerlendirildiği zaman B 1000 çok doğal bir ara sonuç, bugün varılan aşama bence.

İŞÖZEN— Neden aşama, ara sonuç Sayın Öztekin, Beton 1000 hedef değil mi?

ÖZTEKİN— Paşaköy'deki prefabrikasyon tesislerinde ürettiğimiz betonlar BS 30 ile B 600 sınıfları arasında yer alan ve ülkemizde zaten yüksek dayanımlı sayılan betonlar. Bu betonların hergün endüstriyel ölçekte ekonomik olarak üretilebilmesi etkin bir kalite örgütüne ve bu örgütün geniş beton ve kalite yönetimi bilgisine bağlı. Kalite bölümümüzde beton teknolojisi alanında yüksek lisans yapmış iki eski öğrencim, Orhan Manzak ve Aykut Doğan, bir mühendis ve 4 teknisyen arkadaşımla uyumlu bir takım anlayışı içinde 2 yıldır planlı ve hedefli biçimde çalışıyoruz. Günlük üretim ve kalite sorunlarını köklü, kalıcı, ekonomik çözümlere bağladıktan sonra araştırma-geliştirme çalışmalarına

Yapı Merkezi kalite grubu sorumlusu Doç. Dr. Rubil Öztekin Genel Yayın Müdürümüz Haluk İşözen'e bilgi verirken.

Ülkemizin yarınları, toplumun refahı ileri teknolojilerin özümlenmesine, kendi koşullarına akıllı bir biçimde uyarlanmasını, giderde yeni teknolojiler yaratılmasına bağlıdır. Böylece gelişmiş ülkelerde rekabet edilebilecek maliyetlerle üretim yapabilir, teknik ve ekonomik üstünlüklerimizle uygar düzeyde hakettiğimiz yeri alabiliriz.

yöneldik. 1988'de 14 saat sonundaki dayanımı 500 kgf/cm²'yi aşan, 28 günlük dayanımı 650-700 kgf/cm² mertebesinde olan betonları seri biçimde üretmeyi başardık. 1989'da laboratuvarda 1000 kgf/cm², bire bir üretim koşullarında 800 kgf/cm² düzeylerine ulaştık. Bu bir süreç; varılabilecek nokta beton teknolojisinde en ileri kuruluşların bulunduğu nokta, yani seri üretimde 1300, laboratuvarda 1500 kgf/cm². Beton 1000 bu dinamik süreç içinde yalnızca bir kilometre taşı. Mühendislik bilgimiz, azmimiz daha iyisini başarmaya müsait.

İŞÖZEN— Türkiye'de B 225 betonlar doğru dürüst dökülemezken B 1000 betonu seri üretime sokabilecek misiniz?

ÖZTEKİN— Sayın İşözen, düzenlediğiniz 1. Ulusal Beton Kongresi ortaya koydu ki ülkemizde istendiği takdirde ve kaliteli beton için gerekli üç ana unsur olan kaliteli insan, kaliteli ekipman ve kaliteli malzeme biraraya getirildiği takdirde basarı mutlaktır. B 225 betonun doğru dürüst dökülemediği ortamlar B 225 betonun doğru dürüst istenmediği, dolayısı ile kaliteli insan, ekipman ve malzeme unsurlarının doğru dürüst biraraya getirilmediği ortamlardır. Bugün istanbul'da mevcut yerli malzemelerde yukarıda saydığım 3 kalite unsuruna yeterli beton uzmanlığını da kattığınız takdirde, B 1000'i değil ama B 700-B 800'leri seri biçimde üretmek mümkündür. Bazı ithal malzemelerin yardımıyla B 1000'i de üretmek mümkün görünmektedir ama maliyetinin irdelenmesi gerekir. Yakın gelecekte tamamen yerli malzemelerle B 1000'in de seri biçimde üretilebileceğine inanıyorum. Çimonte Fabrikalarımız PÇ 500-PÇ 550 niteliğinde çimentolar üretirlerse işimiz daha da kolaylaşacaktır.

İŞÖZEN— Ülkemizde beton kalitesinin geleceğinden ümitlisiniz galiba?

ÖZTEKİN— Olmamak için neden yok. Beton Kongresine gösterilen ilgi, kamu veya özel bazı kuruluşlarımız tarafından ortaya koyulan yüksek performans, beton üretiminde hızla gelişen endüstrileşme süreci, Türk Beton Enstitüsü'nün kuruluş hazırlıklarına başlanmış olması, bunlar hep olumlu gelişmeler.

İŞÖZEN— Çok teşekkürler sayın Öztekin, başarılarınızı kutluyor, devamını diliyoruz. Genç arkadaşlırımıza bir mesajınız var mı?

ÖZTEKİN— Ben teşekkür ediyorum. Ülkemizin yarınları, toplumun refahı ileri teknolojilerin özümsenmesine, kendi koşullarımıza akıllı biçimde uyarlanmasına, giderek yeni teknolojiler yaratılmasına bağlı. Böylece gelişmiş ülkelerle rekabet edebilecek maliyetlerle üretim yapabilir, teknik ve ekonomik üstünlüklerimizle uygar dünyada hakettiğimiz yeri alabiliriz. Bu açıdan mühendislik camianıza ve özellikle genç mühendislere çok önemli görevler düşüyor.

PROJECİ GÖZÜYLE

SERDAR KUBİLAY *(İnşaat Mühendisi)*

Denetim

Üretim sonucu elde ettiğimiz ürünleri tüketerek ya da kullanarak yaşamımızı sürdürüyoruz. Kimi ürünleri ise daha geniş zaman diliminde kullanıyoruz. Bunlar yaşamımızı kolaylaştıran araçlar olabildiği gibi içinde yaşadığımız çevre de olabiliyorlar.

Üretimin amacı teknolojiyi kullanarak nesneleri dönüştürerek, belirli gereksinimleri karşılayacak kullanım değeri oluşturmaktır. Üretim süreci dört aşamadan oluşur: Araştırma, tasarım, uygulama ve denetim. Sonuçta bir kullanım değeri olan tüketim nesnesi elde edilir. Günümüzde üretimin olağanüstü karmaşıklaşması, tüketicinin, ürünlerin gereksinimleri karşılamak üzere ilan edilen özellikleriyle ne ölçüde uyuştuğu sorusunu yanlış başına yanıtlamasını olanaksız kılıyor. Öte yandan çeşitli nedenlerle üretimin, çoğu kez öngörülen amaçlarla çakışmayan ürünler verdiği de açıktır. Çünkü her üretim belirli tüketim nesneleri kadar, kendi maddi varoluş koşullarını da yeniden üretmek durumundadır. Bu nedenle uzmanlaşmış ekip için sorun kullanım değeri üretmekten, değişim değeri üretmeye dönüşür. Gereksinimleri giderecek üründen çok, kâr güdüsü öne çıkar.

Üretim proje aşamasında tasarlandığının aynısıyla gerçekleşemez. Üretim sırasında çeşitli sınırlılıklar nedeniyle, baştan öngörülemeyen engeller ve kimi istenmiyen süreçler ortaya çıkar. Bu olgular, belirli bir miktarı belirli bir zamanda üretmeye programlanmış kadroyu durdurmaz. Kullanım değerindeki düşüşe karşın üretim sürer. Düşüşün açığı reklam ve tekel konumunun olanaklarıyla kapatılır.

Günümüzde üretim ve tüketim tüm toplumu kapsıyacak bir yaygınlıkta gerçekleşiyor. Bir daldaki üretim tüm toplumu ilgilendiren dev kaynakların o alanda kullanılmasını ve dolayısiyle geniş kesimlerin onayını gerektiriyor. Tüketim aşaması da toplumsal bir nitelik taşıyor. Üretim, toplumun bütününe dönük yapılıyor. Alıcının belirli olduğu dönemler geride kalmıştır. Bu nedenle denetimin de toplumsal bir nitelik taşıması zorunludur. Bir ürünün amacıyla uyumlu bir özellik taşıyıp taşımadığı, gereksinim sahibinin araştırmasına kalmamalıdır.

Denetim, ürünün kullanımından önce son değerlendirmeyi yapıp bir yargıya vardığı gibi, bütün üretim süreci boyunca bir iyileştirici etken olabilmelidir. Denetimden beklenen ürünün tanımlanmış bir düzeyde güvenlikli, dayanıklı ve işlevsel, olmasının sağlanmasıdır. Bu nedenle denetim, değişim değeri hedefinin ağır bastığı üretim sürecinden bağımsız olarak düşünülmelidir. Kâr amacının dışladığı bilimsel standartların, dışarıda düzenlenerek yenden üretim sürecine katılması olarak kurgulanmalıdır. Denetim, üretimde niteliği düşüren eğilimlerden etkilenmiyecek bir uzaklıkta olmalıdır. Bu nedenle denetim, kendi içinde bilimsel veriler temelinde yenilenen bir özgelişim düzenine sahip olmalıdır. Toplumsal niteliğine uygun sorumluluk duygusu oluşturan öğeleri içermelidir.

Denetim kamusal nitelikli olmalı ve toplum adına gerçekleşmelidir. Toplum adına denetim hakkı ise, o daldaki uzman toplum kesiminin olmalıdır. Böylesi bir hak ise, ancak o kesimin örgütleri aracılığı ile kullanılabilir. Burada üretimin denetimi, bir yanıyla da o kesimin kendi kendini denetimi anlamına gelir.

Denetim, kendi içinde tüm topluma karşı sorumluluk duygusu geliştirebilen, bilimsel teknolojik yenilenmeyi gerçekleştirebilen özerk bir yapı olarak kurumlaşmalıdır. Ürünle pazarda karşılayan alıcı, toplumsal bir gereklilik olarak o ürünün denetlendiği ve asgari güvenlik koşullarına sahip olduğu güveni içinde olmalıdır. Bu güven, bu toplumun üyesi olarak herkesin hakkıdır.

Okuyucu Köşesi

Bu cezaya layık mıyız?

Bülent GÖNEN
İnş. Mühendisi

Ben 1976 Yılı Mezunu onüç yılını Ülkemiz Özel Sektörüne Yol - Su - Elektrik Kurumuna ve Köy Hizmetleri teşkilatına vermiş İnşaat Mühendisiyim.

1985 yılı (Köy Hizmetleri Teşkilatının Kuruluşu) başından itibaren ciddi bir gerekçesi dahi olmadan Edirne - Mardin - Kırklareli illerine geçici görev (üçer aylık) veya tayinen gerek bölge müdürlüğünce gerekse bölge Müdürünün teklifi üzerine genel Müdürlükçe gönderildi.

Kanser ilaçları ile tedaviyi gerektiren bir rahatsızlığın olduğu için (Çapa ve Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sağlık Kurullarının defalarca verdiği Edirne İdare Mahkemesi kararı ile tekrar ilk görev yerim olan İstanbul K.H. 18. Bölge Müdürlüğüne döndüm.

Mahkeme kararı ile çalıştığım yere döndükten sonra tekrar Edirne İline geçici görevle gönderildim. (üç ay)

Ben erdemsiz sayılabilecek hiçbir yanı olmayan iş çalışmalarında eksikliği ve aksaklığı bulunmayan ve çalışmalarında hakkının çıkarlarını ön planda tutan bir İnşaat Mühendisi iken son olarak iş yerindeki diğer personelle kardeşliğim gerekçe gösterilerek bana bütün yapılan onursuz davranışların sorumluları tarafından kendi yetkilerine dayandığı belirtilerek 1/8 oranında maaş kesme cezası ile cezalandırıldım ve yeniden Kars iline tayin edilmem sağlandı.

(Bu karara karşı İdare Mahkemesine dava açmış bulunmaktayım.)
Ben onüç yıldır ülkesine inşaat Mühendisi olarak hizmet eden ve halen devlet memuru olarak çalışan erdemsiz hiçbir davranışı olmayan bir insan iken
— Kanser ilaçları ile Üniversite hastahenelerinde tedavi ediliyorken,
— Hakkımda verilmiş İdare Mahkemesi kararı varken,
— Tedavimin gerekliliğini belirten Cerrahpaşa -Çapa Tıp Fakültesi Sağlık Kurulları- raporları varken,
Tedavimin olanaksız olduğu Edirne - Mardin - Kırklareli - Kars illerine gönderiliyorum.
Ben ve bizim insanlarımız asla bu davranışlara layık değiliz.

İnsanlık ve onur mücadele yasalar karşısında sonuçlanana kadar bütün bu yapılanların sorumlusu Köy Hizmetleri 18. Bölge Müdürü Süleyman Kule'yi (Maalesef meslektaşımdır.) ve onun savunduğu temsil ettiği dünya görüşünü vicdanınızda mahkûm etmenizi diliyorum.

Fatih Belediyesi ile prensip anlaşması yapıldı

Yapı Denetim Protokolu imzalanıyor

26 Mart 1989 Seçimlerinden sonra Yerel Yönetimler ile TMMOB'ye bağlı odaların İstanbul Şubeleri arasında imzalanan projevize protokollarından sonra, Fatih Belediyesi ile; Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, Mimarlar Odası İstanbul Şubesi, İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, İnşaatçılar Derneği ve Türkiye Kalfa ve Sürveyanlar Derneği arasında "Yapı Denetim Protokolu" önümüzdeki günlerde karşılıklı olarak imzalanacaktır.

Sağlıklı bir kentleşme ve yapılaşma ile kaliteli proje üretimini sağlamak amacı ile Fatih Belediye Başkanlığı'nın çağrısı üzerine yukarıda adı geçen kuruluşlar ve Fatih Belediyesi arasında yapılan bir dizi toplantı sonucunda sözü edilen amaçların gerçekleşmesini sağlamaya yönelik olarak prensip anlaşmasına varılarak "Yapı Denetim Protokolu" yapılması kararlaştırılmıştır.

"Yapı Denetim Protokolu"nun amaçları arasında: Belediye'ye verilecek her türlü projenin ilgili Oda tarafından vize edilmesi, Beleiye'nin İmar Kanunu, İstanbul İmar Yönetmeliği ve diğer yasalardan gelen haklarının saklı kalması, ruhsat aşamasında her yapı için Yapı İş Defteri tutulması, Ruhsat aşamasında Sürveyan Belgesi aranması, Tus kayıtlarının Odalarca tutulması, müteahhitlere sicil tutulması, Mimari ve Statik Tus'u için belli bir sınırlamanın getirilmesi bulunmaktadır.

Bu amaçların sağlanması için yukarıda adı geçen kuruluşlardan birer kişinin bulunacağı "Yapı Denetim Bürosu"da oluşturulmuştur. Nokta denetimler yöntemi ile çalışacak olan büro; denetimleri sırasında her kurum kendi üyelerini denetleyecektir. Hatası tespit edilenlere kendi kurumları tarafından gerekli yaptırımlar yerine uygulanacaktır.

Ana hatları ve amaçları belirtilen protokol taslağı hazırlanarak Fatih Belediye Meclisi'ne sunulmuştur. Meclis tarafından onaylandıktan sonra karşılıklı imzalanacak protokol gereğince gerekli çalışmalara başlanacaktır. □

Tekfur Sarayı

Kentiçi tarihsel ve kültürel miras gezileri

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Bakırköy Büyük Kent Bölge Temsilciliği tarafından başlatılan İstanbul Kentiçi tarihsel ve kültürel miras gezilerinin ilk ikisi 8 ve 23 Ekim tarihlerinde gerçekleştirildi.

Süleymaniye'deki dini ve sivil yapıları kapsıyan ilk gezi Mimar Tekay TUNA rehberliğinde yapıldı. Gezide Süleymaniye Külliyesi, Şehzadebaşı Camisi, Burmalı Mescit ve Süleymaniye'deki bazı sokaklar gezildi. İstanbul Belediyesi tarafından pilot bölge seçilerek 1979-82 yılları arasında korunma ve sıhhileştirme projesi hazırlanmış ve daha sonra da terkedilmiş olan sokaklar görüldü.

İkinci gezi kapsamında Fatih, Edirnekapı ve Ayvansaray'daki bazı Osmanlı ve Bizans yapıları gezildi. Mimar Fıtnat ATAŞ tarafından programlanan gezi, Fatih Külliyesinden başladı. Tarihi Zincirlikuyu Caddesi üzerinde yer alan dini ve sivil Osmanlı yapıları ve Mimar Sinan'ın ilk eseri olan Üçbaş Mescidi ve Medresesi görüldükten sonra Mihrimah Sultan Camisi ne ulaşıldı. Gezinin Edirnekapı'dan Ayvansaray'a kadar olan bölümündeyse Kariye Müzesi, Tekfur Sarayı, Anemaz Zindanları, İvaz Efendi Camisi ve Blakerne Ayazması yer alıyordu. □

Büyükşehir Belediyesi ile ilişkiler

26 Mart 1989 Yerel seçimler öncesinde Türkiye'nin çeşitli yerlerinde yapmış olduğumuz Yerel Yönetim Forum ve Panellerinde;
Kentleşme, İmar-Yapı, Ulaşım, Çevre, Sağlık gibi konulardaki halktan yana görüşlerimizi açıklamış, kararlar dizisine dönüştürmüş ve TMMOB ve odalarımızın çeşitli yayınlarında yayınlamıştık. Bu etkinliklerimizde o dönemin yerel yönetici adayları da katılarak tartışma sürecinde katkılarını koymuşlardır.

Seçimler sonunda İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Prof. Dr. Nurettin Sözen'e çeşitli ziyaretlerimizde ve çeşitli yazışmalarımızda karşılıklı önerilerimizi dile getirdik.

Bu gelişmeler sonunda 21 Kasım 1989'da Büyükşehir Belediyesi SHP meclis grubuna TMMOB'nin İstanbul birimlerinin yöneticileri meclis salonunda bir brifing vermişlerdir.

Belediye Başkanı Prof. Dr. Nurettin Sözen'in de hazır bulunduğu brifingte; Danışma Kurulu, Kent Meclisi, Boğaz Yerleşimi, Mesleki Denetim gibi konular dile getirilerek tartışılmıştır.

(Arkası Sa. 10 Sü. 6'da)

TMO Gözlemci

UİA konsey toplantısı

Uluslararası Mimarlar Birliği UİA, Konsey toplantısının 70. oturumunu 18-20 Ocak 1990 günlerinde İstanbul'da yapacak Hatırlanacağı gibi, Türkiye Mimarlar Odası'nın bu konuda yaptığı çağrı olumlu karşılanmış ve UİA Genel Sekreteri Nils Carlson bu çağrının **"yalnız UİA'ya gösterilen ilgiyi belirtmekle kalmayıp, Türk mimarların dünyadaki meslekdaşlarıyla yeniden yakınlaşma dileğini de gösteridiği"**ni vurgulamıştı.

Gözlemci olarak temsil edileceğimiz Konsey toplantısı sırasında, 27 Mayıs-1 Haziran 1990'da Montréal'de yapılacak **"Kültür ve Teknolojiler"** konulu Kongre hazırlıklarının yanı sıra, UİA yasa ve yönetmeliklerinde yapılması önerilen değişiklikler de tartışılacak.

Konsey toplantısının en iyi koşullarda gerçekleşmesini sağlamak için sürdürülen girişimlerin olumlu bir biçimde sonuçlanmasını diliyoruz.

Temsilciliklerde toplantılar

Oda genel kurulları yaklaşırken İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nce İstanbul içi temsilciliklerde genel üye toplantıları düzenlendi. 14 Ekim 1989'da Kartal ve Kadıköy'de, 21 Ekim 1989'da da Şişli ve Bakırköy'de yapılan bu toplantılarda daha etkin ve kurumsal bir oda yaratılması için önümüzdeki görevler ve yeni dönemin çalışma programının içeriği tartışıldı. Katılım ve ilginin yüksek olduğu toplantılarda ilgi alanımızın sorunları tartışıldı ve çözümüne ilişkin öneriler dile getirildi. Bu sorunlar ve önerileri şöylece sıralayabiliriz.

- *Toplumsal gelişmeye bağlı olarak odaların toplum içindeki rolleri daha da artmıştır. Bu gereksinime cevap verebilecek bir yapıyı oluşturmalıyız.*
- *Oda üye bağı zayıftır. Oda üye bağı güçlendirilmelidir. Farklı alanlarda çalışan tüm üyeleri kavrayan bir çalışma biçimi geliştirilmelidir.*
- *Şube ile temsilcilikler, oda ile üye arasında iletişim zayıftır, daha etkin bir iletişim ağı kurulmalıdır. Böylece oda çalışmalarından üyeler haberli kılınırken üyelerin sorunları da hızla odaya iletilmiş olacaktır.*

(Arkası Sa. 10 Sü. 5'da)

Kent, Kent Kültürü ve Barınma Sempozyumu İzmir'de yapıldı

Kent kültüründe katılım

Sempozyum, Türkiye özelinde ve Dünya genelinde bir kavram kargaşası içinde belirli yıpranmalara hedef olan Demokrasi-Halk Katılımı-Yabancılaşma-Bireyselleşme kavramlarına yönelik tartışmaları da gündeme getirdi.

Sempozyum: İzmir Büyükşehir Belediyesi, 9 Eylül Üniversitesi ve Mimarlar Odası'nın katkılarıyla düzenlendi.

Ülker SEYMEN *Doç. Dr.*

TMMOB Mimarlar Odası 31. dönem çalışma programı eylem planı çerçevesi içinde yer alan, genelde "Barınma (Konut)" başlığı ile belirlenen; barınma sorunlarının kentleşme süreçleri ve kent kültürü açınımları ile tanımlanan etkinliği, İzmir'de "Kent-Kent Kültürü ve Barınma" konulu sempozyum çerçevesi içinde 5.6.7 Ekim günlerinde gerçekleştirildi. Sempozyum; İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı'nın, 9 Eylül Üniversitesi Mimarlık-Mühendislik Fakültesi'nin ve Mimarlar Odası'nın katkıları ile düzenlendi.

Sempozyuma Y. Mimar İsmail Demirağ, Kürşat Bumin, Y. Mimar Besim Çeçener, Dr. Cengiz Eruzun, Doç. Dr. Aykut Karaman, Ar. Gör. Melek Göktan, Prof. Dr. Tansı Şenyapılı, Prof. Dr. Lors Marcussen, Av. Cihan Türsen, Yrd. Doç. Dr. Nihat Erdoğan, Ar. Gör. Dürrin Süer, Prof. DR. Nuri Bilgin bildirileri ile katıldılar.

7 Ekim Cumartesi günü, katılımcılar ve izleyiciler, Evka 1, Evka 2, Ege Kent, Emlak Kredi, Venedik 1 toplu konut alanlarında inceleme yaptılar. Ayrıca İzmir tarihi kent merkezi ve çevresinde bulunan, 19. yy'da üst düzey gelir grubunun konut alanları iken şimdi yıkıntı kent merkezli geçiş alanı haline gelen bölge de gezildi.

Prof. Dr. Mehmet Türyan, Prof. Dr. Çınar Atay ve Şükrü Kocagöz'ün oturum başkanlıklarını yaptıkları sempozyum, Mimarlar Odası 2. Başkanı Oktay Ekinci'nin başkanlığında yürütülen panel tartışmaları ile sona erdi.

Sempozyumda kültür kavramı kültürleme-kültürlenme süreçleri bağlamında en geniş kavramsal içeriği ile toplumsal temel ilişkiler, toplumsal yeniden üretim süreçleri-toplumsal ekonomik üretim ilişkileri ve yeniden üretim süreçleri ve bu süreçlerin bütünlüğü içinde irdelenerek ele alındı. Bu arada kültür ürünleri ile ilişkili olarak bir yanda kültürel birikimin-tarih bilincinin korunması, geleceğe aktarımı, diğer yandan da yaratıcılık, yenilikcilik, ileriye dönüklük, devinim-değişim gereğinde radikal dönüşümleri içerir bir biçimde gündeme getirildi.

Ayrıca barınma (Konut) - Kent ve Kültür olgularının Avrupa kültür onyılı etkinlikleri ile konut hakları, Asya ülkeleri birliğinin Asya ülkeleri kültür birikiminin Dünya genelinde tüm dünya toplumlarında insanlığın "Kültür Haklarına" yönelik içeriği ile ilgili Dünya kamu oyuna sunulan deklerasyon gündeme getirildi ve tartışıldı.

Sempozyumda Türkiye gündemindeki kentsel-toplumsal-kültürel, yaşam çevrelerine ve konut sorunlarına yönelik konular açısından bir uçta gecekondu olgusu, gecekondu alanları çerçevesinde gerçekleşen yeni değişme süreçleri-bu süreçleri yaratan-destekleyen toplumsal ekonomik etmenler ve yasal çerçeve değişikliklerinin etkileri tartışılırken, diğer uçta yeni kentsel gelişme alanlarında toplu konut uygulamalarının sermaye birikim süreçleri - biçimlerindeki değişimler, teknoloji seçimleri içindeki konumları; bu alanlarda oluşturalan yaşam çevrelerinin nitelikleri, insan psikolojisi- davranışları üzerindeki etkileri tartışıldı. Diğer taraftan Türkiye genelinde farklı bölgelerde, değişik büyüklüklerdeki yerleşmelerde tarihsel kent dokularının korunmasına-yenilenmesine-sağlıklaştırılmasına yönelik temel strateji, politika ve planlama alternatifleri-biçimleri-örnekleri üzerinde duruldu.

Bir başka boyutta kentlerin kimliklerini-yaşam kalitelerini kaybetme süreçleri/sonuçları ile ilgili olarak büyük kentlerde yerleşik kent dokuları içinde kültürel çevre ve mevcut yapı stoğunun ekonomik-kültürel açıdan kazanılması ve yeniden üretilmesine

(Arkası Sa. 11 Sü. 1'de)

Kent ve Kültür...

ŞÜKRÜ KOCAGÖZ
Mimarlar O. İzm. Şb. Bşk.

İzmir'de kent ve kültüre ilişkin bir sempozyum yapıldı. Yansımalarını zaman zaman basında izlemişsinizdir. Burada artık düzenleyenlerden ve katılanlardan bahsetmiyeceğiz. Asıl üzerinde durmak istediğimiz sempozyumun ulaştığı "nokta", "Sonuç" kelimesini bilerek ve özenle kullanmadığımızı da vurgulamakta yarar var.

Son yıllarda pekçok sempozyum ve panel yapılıyor. Düşünen, konuşan toplumun güzel bir yansıması bu etkinlikler. Ne var ki öte yandan da bir enflasyon tehlikesi de söz konusu. Profesyonel sempozyumcu denilebilecek yeni bir kesim de oluşuyor. Aynı kişiler, aynı konuşmalar bazen çok fazla yeni görüş üretmeksizin bir araya geliyorlar. Bunu sakıncalı birşey olarak değil, bir olgu olarak dile getiriyoruz. İzmir sempozyumu ise kent ve kültür ilişkisi açısından düşüncelerin daha berrak bir kristalleşmesine neden oldu, yeni ip uçları, doğrultu belirleyen ip uçları, bıraktı. Çünkü sempozyuma teknik elemanlarla koşut olarak sosyal bilimciler de katkı ve ağırlıklarını koydular. Sayın Kürşat Bumin ve Nuri Bilgin'in sunuşları izleyenlerin dimağlarında yeni ufaklar açtı.

Bu açılan yeni ufuklar yıllardır işlenen iki temanın kristalleşmesi ile oldu.

Bu iki tema katılım ve yabancılaşma idi, aslında bu iki kavram yıllardır bu tür bilimsel toplantılardı, hatta biraz da aşındırılarak, kullanıla gelmekteydi. Ama bu kez "hangi katılım" ve "hangi yabancılaşma" soruları bilhassa sempozyumun panel bölümünde açımsandı. Yabancılaşmanın özgürlükle karıştırılmaması gereği ve özgürlüğün ise yanlızlıkla hiç karıştırılmaması gereği ilk defa bu kadar net olarak belirginleşti. Ve giderek kişinin bu ayrımı doğru bir şekilde yaşıyabileceği bir kent kültürü ve buna cevap verebilecek kent mekânsal düzenlemelerinden söz edildi. Ve bu bağlamda kentin ulaşım ve sosyal iletişim kanalları olan sokaklardan söz edildi. Sokağın olmadığı mekânsal düzenlemelerin (toplu konut alanlarımızı bir düşünün) toplu yaşamı olumsuz etkilediği tartışıldı.

Kentin, kültürün üretildiği mekân olduğu vurgulandı. Ve üretimin bir örgütlenme sorunu olduğu belirlendi. İşte bu örgütlenmenin sosyal bir örgütlenme olarak, dernekler, kulüpler, meslek odaları yolu ile katılıma dönüştürüleceği yadsınılamaz bir şekilde ortaya konuldu. Bu örgütlenmenin nasıl yasal temeller üzerine oturtulması gerektiği, hangi yöntemler kullanılacağı, nasıl kurumsallaştırılacağı soruları gelecek tartışmalara ip uçları verdi. Demokrasi ve demokratik kitle örgütlerinin vaz geçilmez iletişimi konusunda düşünceler sergilendi.

Sanırım sempozyumun bu denli canlı ve zengin geçmesinde katılan sosyal bilimcilerin bir kısmının Fransız kökenli literatürü iyi izlemelerindendi. Çünkü teknokratlarımız daha çok Anglosakson kökenli literatürü izlediklerinden kendi aralarında çok sesliliği daha az başarıyorlar gibi geliyor.

Ama galiba asıl eksiğimiz YOK gibi bir kurumun varlığında gerçek bilimsel çok sesliliğin başarılmasının zorluğu. Kent ise gerçek anlamda herkese istediği sesi seçme özgürlüğü veren gerçek anlamda çok sesli bir organizma. Her alanda "tek tip"çilik hastalığımızdan sıyrıldığımız oranda gerçek kentleri ve kent kültürünü yaratabileceğiz. Bu hastalıktan kurtulmuş toplumu ve bireyi yaratmadıkça da gerçek anlamındaki kenti yaratamıyacağız. Çünkü kentleri insanlar inşa eder. Robotlar değil.

MİMARCA

BESİM ÇEÇENER *Y. Mimar*

Bürokrasi ve Bürokratlık

Sorunları, duyguları bir yana bırakıp, tarafsız olarak gözlemleyememek, doğru sonuçlara varamamak toplumumuzun en zayıf niteliklerinden biridir. Bir diğer zayıf tarafımız ise, yeterince bilmediğimiz konularda her şeyi biliyormuşcasına fikir yürütmek ve kesin yargıya varmaktır. Bilmemiş olmaktan korkmamız, bundan utanmamız ve biliyormuş görünmeye çalışmamızdır.

Oysa, asıl ayıp olan bilmediğini veya yarım bildiğini biliyormuş gibi davranmak ve kesin yargılara vararak başkalarını da yanlış koşullandırmaktır.

Son yıllarda, yönetimin en üst kademelerinde görev alan bazı kişilerin bürokratik düzene sözle ve giderek eylem olarak yaptıkları saldırılar, toplumumuzdaki yüzeysel düşünme niteliğinde yardımı ile, devlet imajını sarsıcı boyutlara ulaşmıştır. Tüm olumsuzlukların nedeni olarak bürokrasiyi gösteren bu kişiler, hiç kuşku yok ki, bürokrasi denen kavramın aslında devletin ta kendisi olduğunu çok iyi bilmektedirler. Ancak bu kişilerin bilmek istemediği şey, bürokrasinin aksayan yönlerini düzelteceğiz deme yerine, bürokrasiyi kaldıracağız demelerinin devlet kavramına ve devlet otoritesine getireceği zararlardır. Ülkemizde bürokrasinin birçok yönlerinin aksadığı, gereksiz kurallarla bir karmaşa haline getirildiği bilinen bir gerçektir. Bu karmaşanın çözümünü içtenlikle isteyen kişilerin, soruna bilimsel yöntemlerle yaklaşmadan, doğru çözümleri araştırmadan bürokratik kurallara saldırması, sadece devlet kavramını zedelemekle sonuçlanır. Nitekim son yıllarda bu olguyu çok acı bir biçimde yaşadık ve yaşıyoruz.

Sormak gerek. Bürokratik düzenimizdeki bu karmaşayı kimler ve kimin yararı için yarattı? Bürokrasiyi kaldıracağız diyen kişiler neleri değiştirdi ve kimin yararı için değiştirdi?

Bürokrasiyi, yaratılmak istenen imaja karşın, bürokratlar karıştırmadı. Bürokrasiyi bu karmaşaya sokanlar, bugün açıkça bürokrasiyi hedef çeken, bürokratların yetki ve sorumluluklarını kesin yasal kurallara ve güvenceye almayan politikacılardır. Bürokratları, hakları olan sosyal ve ekonomik olanaklardan yoksun bırakanlardır. Bürokrasiyi, temsil ettikleri çıkar gruplarının isteklerini çözümleyen bir araç olarak görenlerdir.

Oysa bürokrasi devlettir. Tüm yurttaşlara eşit ve adil davranmak zorundadır. Bürokrasi hak dağıtıcıdır. Haksızlığı önleyendir. Bu ise, ayırımsız uygulanan kurallar gerektirir.

Bürokrasi, bir yetki ve sorumluluklar bütünlüğü ve birlikteliğidir. Her sorumluluğun bir yetkisi olur. Bu denklik olmazsa bürokrasi de olmaz. Ülkemizde yıllardır yaşanan olgu, sorumluluğun memurda olmasına karşın, yetkinin kimde olduğunun belli olmayışıdır. Çoğu kez bir genel müdürde olması gereken yetki Başbakana kadar uzanabilmektedir. O nedenle ülkemizde, alınan hiçbir karar topluma güvence vermemektedir. Halk her kararın değişebileceği inancındadır. Devlet adına görev yapan kişilerin ve kurumların aldığı bu kararlara güvensizlik, aslında doğrudan devlete olan güvensizliktir. Bugün toplumumuz yasalara bile güven duymaz hale gelmiştir.

Güvensizlik, adeta toplumumuzun yaşama biçimi olmuştur.

Kimdir bunun sorumlusu? Bürokratlar mı?

Bunun sorumlusu, bürokrasinin kurallarını koymayan, bürokratların yetki ve sorumluluklarının yasal sınırlarını kesinleştirmeyen politikacılar ve onların oluşturduğu hükümetlerdir. En küçük memurdan müsteşara kadar uzanan bürokrasinin, topyekûn ele alınması bir zorunluluktur. En önemlisi, en küçük memurun dahi, sorumluluğunun kar-

(Arkası Sa. 10 Sü. 7'de)

Mikro-Ekoloji İyileştirilebilir

Çevre ve iç mekanların olanaklarından azami yararlanmada esnek ve zengin mekan planlaması kadar, mikro-klima elesloji bağıntılarında mimari mühendisliği ve mimari detaylandırmanın geçirdiği evrim özellikle birden fazla cepheli yaşam birimleri ile yuvalandırmalarda hasas yönlendirme etüdü gereğini ortadan kaldırabilir.

ALİ ÇELENER *Y. Mimar*

Kent dokusunda yeni iskan kartiyeleri düzenlenirken, ekonomik baskılar üzünden, vasat ve vasatın altındaki mikroekoloji verileri ile hareket etmek yerine mimari oluşumu ve kritiği etkilemesi gereken evrimsel gelişme ve kültürel determinizm, detay-bütün ilişkileri sistematiğinde göz önüne alınmalıdır. Çevre ve iç mekânların olanaklarından azami yararlanmada esnek ve zengin mekân planlaması kadar, mikro-klima mikro ekoloji bağıntılarında mimari mühendisliği ve mimari detaylandırmanın geçirdiği evrim, özellikle birden fazla cepheli yaşam birimleri ile yuvalandırmalarda fazla hassas yönlendirme etüdü gereğini ortadan kaldırabilir. Ayrıca, kentlere komşu yeni yerleşim alanlarındaki yatay gelişmelerde yeşil alanların artması, ağaçları da gölgeleme, rüzgâr ve mahremiyet kontrolunda etkili kılmaktadır. Ancak ekonomik yaptırımlar engellemediğinde, manzara gereği ile yön belirlemeye daha çok önem verilebilir.

Bu bakımdan vaziyet planlarında fazla yön endişesi taşımayan yerleştirmelerde; kabilse ilk, değilse tamamlayıcı yatırımlarla çeperde mikro-ekoloji potansiyeli ve iyileştirme imkânı dikkate alınabilir. Sistem kesitlerinin ele alınışındaki yaklaşım ile, mikro-klima-mikro - ekoloji bağıntılarında çözüm ve geliştirme potansiyeli yüksekse, denk gelmeyen yönlere göre cephelerin, yine yine ilk tasarıma uygun geliştirilerek donatılması ile bioklimatik konfor değerlerinin yükseltilmesi kolaydır. Kısaca, yapının dış çeperlerinde sağlanacak duyarlılık ile optimal uyum stratejisi mümkündür. Seyrek de olsa, bir vaziyet planında, temsili vasıf gereği ile, tek yapının değişik yönlerde tekrarına rastlandığında, sitem detaylarındaki sıhhileşme potansiyelini bakmak iyi olur.

Kışın kuzey soğuğu, yazın batı güneşi, güney güneşi engellenmesi, W.C. havalandırması, iç hacımlara yeterli gün ışığı sağlanması, mutfak havalandırılması gibi hedeflere, yön seçme zorunluluğu olmadan, dış çeperlerin duyarlı tasarımı ile erişilebilir. Gürültü sorunu olmıyan alanlarda; güneye bakan camların kısmen, kuzey yönlendekilerin ise tamamen ısı camla donatılması

a) Toprağı iktisadi kullanma

b) İlk yatırım masraflarını azaltma bakamından bir kartiyenin kuruluşunda tasarruf sağlar. Dış çeperde, manzara ve ışık için geniş pencerelerle, ısı tasarrufu bakımından ufak tutulacak pencerelerin; tek yapıda olduğu gibi genel planda da (vaziyet planında tekerrür) dengelenmesi, yapı köşelerinin cam yüzeylerle geniş perspektiflere açılması, meyilli arazide yanaşık düzen yapı kitlelerinin sektirilmesi ile hem düşey nivolarda, hem de planlarda ışık ve manzara olanaklarının zenginleştirilmesi, ekonomik T mafsallanma ayrıca Rönesans buluşu U tipi meydancıklarla birleştiğinde, ayrık nizamda elde edilen faydalara yaklaşılacağı gibi, arazi kullanış ekonomisi ile performans yükselecektir.

Projede genellikle mimarın tasarlamadığı ikinci etap yatırımlarla gerçekleşen dış çeper donanımlarında

a) Güney yönlerinin gün ışığı ve manzarası çok engellenmekte, b) bu nedenle de ilave ince yapı maliyeti yüksek kalmakta potansiyel uygun değerlendirilememektedir.

Genellikle beton güneşlikler azaltılmalı fakat tamamen yok edilmemeli, ısı cam ve pancur sistemleri ile kombine tasarımlarda maliyeten tasarruf tahlilleri yapılmalıdır. Yapı şeffaf çeperinin sadece kısmen pancurla örtülmesi, tasarrufun kent dokularına yayılması ile yatırımlarda denge ve pancur taktıran bağımsız bölüm adedinde de artış sağlıyabilir.

Önemli olan, mimari özümleme sürecinde 1) dış çeperlerde optimal uyum stratejisindeki potansiyelin yaratalımsadır.

1) ALİ ÇELENER, Çağdaş Türkiye Yapılarında Bazı Anıtsal Gelişmeler 1. Türkoloji Kongresi Tebliğleri, Sf: 678-695

ODADAN HABERLER ODADAN HABERLER ODADAN HABERLER ODADAN HABERLER ODADAN HABER

☐ Harita ve Kadastro Mühendisleri'nin yemeği

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nce her yıl yapılan Geleneksel Dayanışma yemeği 13.10.1989 günü Arnavutköy Azderoğlu restaurantta yapıldı. Yemeğe 10'u yabancı konuk 200 kişi katıldı. Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanı Prof. Dr. Tevfik Ayan "Bugün birkez aha birlikteyiz, birkez daha mutluyuz. Bu akşam buraya başarılı bir sempozyum sonrası toplanmamız da ayrıca sevindirici. Geleneksel yemeklerin devam ve böyle günlerdeki beraberliklerimizin sürmesini diliyorum dedi."

Çekilişinde yapıldığı yemek geç saatlere kadar müzik eşliğinde devam etti.

☐ Çanakkale Belediye Başkanlığı'yla protokol imzalandı

Çanakkale'de temsilciliklerimizin uzun uğraşlarından sonra, Çanakkale Belediyesiyle protokol imzalandı. İnşaat Mühendisleri Odası eski temsilcisi olan Belediye Başkanı İsmail Özay; Oda-Belediye ilişkilerinin gelişmesinde, daha sağlıklı bir yapılaşma, daha kaliteli proje üretiminde Odaların Belediye'ye teknik destek sağlamasının ve yardımcı olmasının, belediyenin teknik yükünü hafifleteceği olan inancıyla Odalarla işbirliği yapmaya karar vermiştir.

Protokolün imzalanmasında Belediye Başkan vekili Rafet Erdem; Odaların ihtisas alanlarıyla ilgili önemli kurumlar olduğunu, bu kurumların bilgi birikiminin gözardı edilemiyeceğini, kentlerin gelişmesinde görüşlerinden yararlanması gereken önemli kuruluşlar olduğunu belirterek protokolun halkımıza yararlı olmasını diledi. ☐

☐ Pendik Belediyesiyle protokol imzalandı

2.10.1989 tarihinde Pendik Belediyesi'nde protokol imzalandı. İMO İst. Şb. Başkanı Mustafa Altıneller, MMO İst. Şb. Bşk. Coşkun Özbaş, MO. Y.K. Üyesi Ümran Yılmaz, EMO temsilcisi İrfan Gezek ile Pendik Belediye Başkanı'nın katıldığı bir törenle Mesleki Denetim Protokol imzalandı.

Yapı üretim sürecinin denetlenmesinde halkımızın sağlıklı, ekonomik ve güvenlikli yapılara kavuşmasında önemli bir adımın oluşturduğunu belirten Oda Temsilcileriyle Belediye Başkanı Burhan Köseoğlu protokolun halkımıza yararlı olmasını diledi. Protokol sonucu verilen kokteyll 60'a yakın mühendis ve mimar da katıldı.

☐ Beyoğlu'nda sosyal planlama

Batı Berlin'de faaliyet gösteren sosyal planlama ve uygulamalı şehir araştırma bürosu SPAS, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne, ilgili ilçe belediyelerine ve Mimarlar Odası'na gönderdiği yazıyla, Beyoğlu ilçesindeki eski İstanbul evlerinin onarılması konusunda ortak bir çalışma önerdi. Bu öneriyi değerlendirmek ve somutlaştırmak üzere Mimarlar odası İST. Şubesi'nin yaptığı girişimler çerçevesinde, Türk-Alman Kültür Enstitüsü Müdürü Sn. Wassener ile görüşüldü. Görüşme sırasında. Enstitü ile Mimarlar Odası'nın birlikte düzenleyebilecekleri kültür etkinlikleri üzerinde duruldu ve işbirliği yapma kararı alındı.

☐ Lüleburgaz'da protokol

Mesleki Denetim Lüleburgaz'da da hayata geçti. Meslek Odaları temsilcilikleriyle Lüleburgaz Belediye Başkanlığı arasında imzalanan protokol, serbest çalışan mühendis ve mimarların kaliteli proje ve asgari ücretin hayata geçmesi demektir. ☐

☐ Sarıyer İmar Komitesi

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nce Sarıyer'de İmar Komitesi kuruldu. Komitenin temel amacının, bölgede gelişen imar sorunlarının yerel yönetim ve bölgede yaşayanlara dayalı kurum ve kuruluşlarla ortaklaşa ele alınıp değerlendirilmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi olarak belirlendi. Bu amaçla bölgede çalışmalarını sürdüren mimarlardan oluşan komitede Niyazi Durunay, Mete Göktüğ, İsmail Erten, Erdal Sarıgöl ve Garebet Panos görev aldıla.

☐ Sanayi kazanları semineri yapıldı

Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından düzenlenmiş olan Sanayi Kazanları İşletmeciliği ve Bakımı konulu seminer 9-13 Ekim 1989 tarihleri arasında Yapı-endüstri Merkezi Salonunda yapıldı. Endüstride çalışan makina mühendislerinin katıldığı seminerin konuşmacıları, Prof. Dr. Osman Genceli (İTÜ), Eren İnönü (Maktes), Ahmet Şimşir (Desa), Doç. Dr. ahmet Arısoy (İTÜ), Metin Bilgiç (Üniversal), Aydın Özkaya (EMO Teknik) ve Recep Özkan'dı (Alim Kimya). Kazanların yakılması, işletilmesi, kontrolu, bakımı gibi konuların yanı sıra iş güvenliği konusunda bilgilerin de verildiği beş gün süren seminer sırasında, katılımcılara uygulamalı bilgilerin verildiği bir de teknik gezi düzenlendi.

☐ Kocaeli'nde Sempozyum...

TMMOB *Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Kocaeli il Temsilciliği'nin düzenlediği "Makina mühendisliğinin ülkelerin sanayi potansiyelindeki yeri ve ülkemiz endüstrisinde Türk makina mühendisliğinin yeri" konulu Cumartesi Söyleşisi etkinliği, 30 Eylül 1989 tarihinde İzmit Belediyesi sosyal tesislerinde gerçekleştirildi.*

Mak. Yük. Müh. Hayati Soykan'ın konuşmacı olarak yer aldığı etkinliğin sonunda, MMO üyeleri arasında,

—MM'lık gücünün ülke gücüne katkısı ne olmalıdır? Bu katkının düzeyi Türkiye'de nedir?

—Diplomalarımızda MM olduğumuz yazılı olduğu halde, gerçekte bu mesleğin ne kadar içinde veya uzağında bulunuyoruz? Bu olguyu ortaya çıkaran etkenler nelerdir?

başlıkları altındaki konular tartışılarak: İnsanlık tarihinin bir yüzünde-kapışma olgusunun yattığı ve günümüzde de bu olgunun geçerliliğinin sürdüğü ve bu bağlamda da İleri Endüstri Ülkelerinin, ülkemiz üzerinde pazarı paylaşma kavgası vererek bir kapışma içersine girdiklerinin vurgulandığı söyleşide, "Endüstri ülkelerinde MM'liğin yoğun şekilde; yapı kurma, AR-GE, yapılardaki yıkılmalar, çökmeler ve hizmet yetersizlikleri sahasında işlevini sürdürmesi söz konusu iken, geri bıraktırılmış ülkelerde ve ülkemizde bu üç shadan AR-GE ya çok kısıtlı ya da yok denecek kadar azdır. "

"Bu ülkelerde AR-GE çalışmaları istem-sununun bir zorunluluğu nedeniyle yapılmaz. Çünkü bir yandan ülkenin standart olmayan ve yapı denilen varlıkları yabancılar tarafından kurulduğu için bunların gereksinmesi olan AR-GE çalışmaları yabancı ülkelerde yapılmıştır ve o ülkelerde kalmıştır. Diğer yandan geri bıraktırılmış ülkelerde ve Türkiye'de standart olan üretim yapan yani İmalat Sanayi denilen merkezlerin rekabet sorunu olmadığı için, imalatı devamlı evrim içinde tutma zorunluluğu yoktur. Halbuki AR-GE çalışmalarının yapılabilmesi için böyle bir zorunluluğun bulunması esastır."

"Bu durumda MM'ne uğraşı alanı olarak yapı kurma ve yapılarda yıkılmalar, çökmeler ve hizmet yetersizlikleri sahaları kalıyor. Daha doğrusu yabancılardan arta kalan yapı kurmalar kalıyor, zira yapılarımız çoğu yabancılar tarafından kurulmuş ve kurulmaktadır. Bize düşenlere "Yapı Kırıntıları" demek mübalâğa sayılmamalıdır." şeklinde görüşler vurgulandı.

TEKSEN'den 4. Teknik eleman kurultayına

Önce sendikalaşma

Dr. SEDAT ÖZKOL

Kurultayın gündeminin ağırlık maddesini "Sendikalaşma" oluşturmakla birlikte, bu başlık altında teknik eleman yalnızca ekonomik hakları değil, demokratik hakları ile çağdaş yetki ve sorumluluklarda tartışmaya sunulacak.

***TMMOB** İstanbul İl Koordinasyon Kurulu öncelikle kamu kesiminde çalışan teknik elemanların sendikalaşma örgütlenme yönetime katılma, konusundaki eleştiri öneri ve değerlendirmeleri belirleyebilmek için bir dizi toplantılar yapmayı kararlaştırdı.*

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği-TMMOB Yönetim Kurulu oybirliği ile 4. Teknik Eleman Kurultayı'nı toplamaya karar vermiş bulunuyor. TMMOB'ye bağlı 19 Oda'nın Yönetim Kurulları ile yapılan ortak toplantıda, bu kararın yaşama geçililmesi için tün mühendis ve mimar odalarının merkez, şube ve temsilcilik birimleriyle 4. Teknik Eleman Kurultayı çalışmalarına her türlü teknik, idari, mali ve örgütsel katkıda bulunmaları da karar altına alındı. Bu arada TMMOB Yönetim Kurulu da Kurultayın organizasyonunu sağlayacak 'Düzenleme Kurulu', 'Danışma Kurulu', 'Sekretarya' ve 'Yürütme Kurulu' birimlerini oluşturduktan sonra bağlı odaların yapacakları çalışmalarda eşgüdümü sağlanması için İl Koordinasyon Kurulu Sekreterliklerine gerekli duyurularda bulundu. Böylece ülke çapında örgütlenme çalışmaları etkin bir şekilde başlatılmış oldu.

4.Teknik Eleman Kurultuyı'nın gündeminin ağırlıklı maddesini 'SENDİKALAŞMA' oluşturmakla birlikte, bu başlık altında teknik elemanların yalnızca ekonomik hakları değil, demokratik hakları ile çağdaş yetki ve sorumlulukları da tartışmaya sunulacak.

Ayrıca ülkemizin bilim ve teknoloji alanındaki güncel sorunları yanında, teknik elemanların eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlarına da yer verilecek.

Öte yandan Kurultayın organizasyonuna tüm teknik eleman örgütlerinin katılımının sağlanılması amaçlanıyor.

Kurultay 1990 yılında Ankara'da yapılacak ve teknik elemanların bilinçlenme ve örgütlenme sürecinin yeni ve ileri bir aşamasını oluşturacak. Amaç ve kapsamı özetle bu şekilde tanımlanan 4. Teknik Eleman Kurultayı'nın gerçekleştirilmesi çalışmalarında, her zaman olduğu gibi, günümüzde de sürükleyicilik görevi İstanbul'a, İstanbul ve yöresindeki teknik elemanlara, İstanbul'daki mühendis ve mimar odaları ile teknik eleman örgütlerine, ama hepsinden çok TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu'na düşüyor.

İşte bu görev ve sorumluluğun bilincinde olan TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu öncelikle kamu kesiminde çalışan teknik elemanların sendikalaşma, örgütlenme, demokratik hak ve özgürlükler, teknik elemanların çağdaş yetki ve sorumlulukları, yönetime katılma, mühendis ve mimar odalarından beklenenler konusundaki eleştiri, öneri ve değerlendirmelerini belirleyebilmek amacıyla başta İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve İlçe belediyeleri ile diğer kamu kuruluşlarında bir dizi toplantı düzenlemeyi kararlaştırdı. Bu amaçla, sırası ile Küçükçekmece, Silivri, Sarıyer, Beykoz, Gaziosmanpaşa ve Beşiktaş Belediyeleri'nde toplantılar gerçekleştirildi. Konuya duyarlık gösteren Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın desteği ile önümüzdeki günlerde çok daha geniş kapsamlı bir toplantının yapılması gündeme alınmış bulunuyor.

İlçe Belediyeleri'nde yapılan toplantılara katılım şöyle olmuştur: Küçükçekmece 51 teknik eleman, Silivri 9 teknik eleman, Sarıyer 20 teknik eleman, Beykoz 20 teknik eleman, Gaziosmanpaşa 18 teknik eleman.

Tüm sorunların içtenlikle ve açık bir biçimde tartışıldığı toplantılarda TMMOB örgütlülüğünün yükseltilmesi ve geliştirilmesi dile getirilmiş, TMMOB işyeri temsilciliklerinin en kısa sürede oluşturulması gerekliliği vurgulanmıştır. Böylece teknik elemanların meslek odaları ve TMMOB'nin öncülüğünde yeni örgütsel atılımlara özlem duydukları açıkça belirlenmiştir.

Bu toplantılara TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu ile bağlı odaları temsilen Hasan Akalın, Tayfun Mater, Mete Akalın, Abdüsselam Suvakçı, Erol İşcan, Salih Şencan ve Sedat Özkol katılmışlardır.

Toplantılarda kamu kesimindeki teknik elemanların örgütlenme sorunları ve perspektifleri açıkça dile getirilmekle birlikte özellikle genç teknik elemanların, genç mühendis ve mimarların, teknik elemanların geçmiş yıllardaki sendikal mücadeleleri ve oluşturmuş oldukları örgütler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları da gözlenmiştir.

1970 Ankara mitingi - Türkiye'deki bütün mühendis odaları ile teknik personeli kapsayan sendikalar ve kalabalık bir öğrenci topluluğu katılmıştı.

Bunun içindir ki özellikle eknik Personel Sendikası-TEKSEN konusunda burada özet bilgilerin verilmesinde, bir TEKSEN kurucu üyesi olarak yarar görüyorum.

TEKSEN, İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nin, daha doğrusu Şube Başkanı Sn. İzzettin Silier'in öncülüğünde, 12 Şubat 1970 tarihinde İstanbul da 'ÇALIŞANLAR' Sendikası olarak kuruldu. TEKSEN'in kurulduğu tarihte kamu kesimindeki teknik elemanlar, 4/10195 sayılı kararname uyarınca, ne işçi ne de memur, 'yevmiyeli' olarak çalıştırılıyorlardı, ve sosyal guvenlikleri yoktu. İçinde bulundukları statüden dolayı işçi sendikası kurmaları yada işçi sendikalarına katılmaları yasal olarak olanaksızdı. Bu ikilem Sn. Silier'in üstün hukuksal zekâsı ile çözüldü. Aynı zamanda Hukuk Fakültesi mezunu olan Sn. Silier 27 Mayıs Anayasası'nın 46. Maddesinden yararlanarak kamu kesiminde çalışan teknik elemanların 'Çalışanlar' Sendikası kurabileceğini belirledi. Gerçekten de ilerici bir yapıya sahip bulunan 27 Mayıs Anayasası'nın 46. Maddesi bütün çalışanlara sendika kurma hakkını tanıyordu. Bu hak 'MUTLAK BİR HAK'tı. Ayrıca Anayasa Mahkemesi bu konuyla ilgili görüsünü 19 Ekim 1968 tarih ve 13031 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan kararında açıkça ortaya koymuş bulunuyordu. Bu karara göre "yürürlükteki kanunlar dışında kalan 'çalışan'lar Anayasaya dayanarak sendikalar ve sendika birlikleri kurabilirdi. Bu sendikaların tüzük, yönetim ve işleyişleri demokratik esasları ve Anayasa ikelerine aykırı olmamak koşulu ile serbestti".

İşte TEKSEN bu Anayasal haktan yararlanarak kuruldu.

TEKSEN'in kuruluşuyla ilgili olarak Sn. Silier'in yaptığı basın toplantısında şu görüşlere yer veriliyordu:

"Çalışanları tek bir sendikada toplamak istiyoruz. Anayasamızın verdiği hakla, bizi 'kanunsuz' bırakanların karşısına 'kanunsuz' bir sendika ile çıkıyoruz.

Sendikamız Türkiye'nin en kudretli sendikası olacaktır.

Anayasa Mahkemesi kararına göre grev ve toplu sözleşmeli sendikal hakkımız mevcuttur.

Devrimci eylem için kurulan sendikamıza başarılar dileriz" (1)

Gerçekten de TEKSEN kuruluşundan sonra, çok kısa bir süre içinde Türkiye çapında örgütlenecek, Edirne'den Kars'a kadar ülkenin her yanında Şube ve temsilcilikler açacaktır. 1970 yılı Mayıs'ına gelindiğinde TEKSEN'in toplam üye sayısı 5000'i aşmış bulunuyordu. Bu gelişme, o günün koşullarında, çok yüksek bir örgütlenme düzeyine ve hızına karşılık düşüyordu. Örgütlenme düzeyine ve hızına bağlı olarak. Türkiye teknik elemanlarının eylemlilik açısından en yoğun dönemi olan 1970 yılında, TEKSEN mühendis ve mimar odaları ile tüm teknik eleman örgütlerine öncülük ve önderlik ediyordu. Temelde grevli toplu sözleşmeli sendikal hakların kazanılmasına yönelik olan bu eylemler ve eylemlere katılan örgütler özetle şöyle verilebilir:

1. 18 Nisan 1970 tarihli Ankara Teknik Eleman Yürüyüşü
2. 29 Mayıs 1970 tarihli Teknik Eleman Formu (Ankara)
3. 1-2 Haziran 1970 tarihli Teknik Eleman Boykotu-Ülke çapında katılım % 96
4. 20 Haziran 1970 tarihli Teknik Eleman Forumu (Ankara) (1) TEKSEN KURULDU. Türkiye Mühendislik Haberleri; İMO Yayın Organı Mart 1970
5. 26 Haziran 1970 tarihli Teknik Eleman Forumu (Ankara)
6. 6-8 Temmuz 1970 tarihli Teknik Eleman Boykotu - Ülke çapında katılım % 80
7. Temmuz 1970 - TEK-GÜÇ'ün kurulması
8. 28 Aralık 1970 tarihli Teknik Eleman Forumu (Ankara)
9. 4-18 Ocak 1970 tarihli 'İş Başında Boş Oturma' eylemi ülke Çapında Katılım: % 70-85

Bu eylemlere katılan teknik eleman örgütleri elektrik Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Maden Mühendisleri Odası, Ziraat Mühendisleri Odası, Gemi Mühendisleri Odası, Harita Mühendisleri Odası,İnşaat Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası,Orman Mühendisleri Odası, Türkiye Jeofizikçiler Birliği, Türkiye Kamu Jeologları Sendikası, Türkiye Teknikerler Sendikası, Ereğli Kömür İşletmeleri Sendikası, Karayol-İş Sendikası, M.K.E Mühendisleri Sendikası.

Böylesine geniş, yaygın ve güçlü bir katılımı gerçekleştirerek teknik elemanların ekonomik ve demokratık hak arayışlarına öncülük eden ve tüm çalışmaların, tüm etkinliklerini, tüm eylemlerini gerçek yurtseverlik, yani 'Tam bağımsızlık' temelinde yükselten TEKSEN, diğer kardeş yurtsever örgütler gibi, 12 Mart sonrasındaki "Anayasal düzenlemeler"den nasibini alarak mal varlağına el konulacak, başkanı tutuklanacak ve Sendikamız kapatılacaktır.

(Arkası Sa. 11 Sü. 7'de)

VURGU

HASAN SERT İnş. Müh.

İMAR BÜROKRASİSİ

Bürokrasi son zamanlarda hep bir olumsuz olgu olarak anılıyor. Hangi alandan sözedilirse edilsin günlük akışın önündeki en büyük engellerden biri bürokrasidir. Oysa öte yandan da herkes biliyor ki bürokrasisiz bir çağdaş yaşam düşünülemez. Bürokrasi o alandaki hem teknik çerçeveyi bütün tarihsel deneyimle birlikte taşıyor, hem de en genelde kamu çıkarlarını gözetiyor. Bu nedenle de çoğu kez alana hızla ve yağmacı biçimde giren bütünün çıkarlarını dikkate almayan güçler önce bürokrasiyi birinci hedef seçiyor. Bu saldırıyla bürokrasinin hantallığı düşüncesi yaygınlık kazanırken, kamu çıkarları da bu arada güme gidiyor. Bürokrasi ise süreci bilimsel veriler ve kamu çıkarları adına yönlendirmekle yükümlü iken, güncel dalgalanmalardan etkileniyor. Olumsuz etkileri yalıtlayamadığı gibi, sağlıklı etkilerden yararlanamıyor, onları kendi hedeflerinin ekseniyle çakıştıramıyor. Bazan bu uyumsuzlukta çok gerilere savruluyor.

İmar bürokrasisinin çerçevelemek ve enetlemek durumunda olduğu süreç günlük yaşamımızın en yakıcı sorunlarının giderek dayanılmaz sıkıntılara dönüştüğü bir alanı kapsıyor. Ülkemizde hızlı kentleşmenin birkaç on yılda ve plansız gerçekleşmesi, bugün içinden kolay kolay çıkılamayacak kargaşayı ortaya çıkardı. Toplumsal yapıdaki değişikliklerin kentsel alanda yaratacağı sorunlar baştan öngörülemedi. Kentler gelişme kurallarını kendi özdeneyimleriyle üretme fırsatını bulamadılar. Büyüme kentlerin kimliklerinin korunarak uyumlu biçimde gelişmesi yönünde olmadı. Daha çok bir patlama gibiydi ve kentler bu olguyu dizginleyip yönlendirebilecek kurumsal ve altyapısal donanımdan yoksundular. Gelişmenin ana niteliği ve yapılması gerekenler konusunda bir iki nokta kesinleşince, bu kez önlemlerin uygulanmasına fırsat vermeyen geri dönüşsüz bir maddi ortamın oluştuğu görüldü.

İmar bürokrasisi gelişme karşısında hep rijit bir tutum aldı. Gelişmenin sağlıklı yanlarını öne çıkaran bir yönlendirmeyi başaramadı, olumsuzlukların üstesinden gelemedi. Değişimi bir bütün olarak her zaman yadsıdı, ama bu durum her zaman kendisinin değiştirilmesine yol açtı, ancak bu değişim de herkezinde toplumsal gelişmenin bir adım gerisindeydi ve onunla bir türlü uyum sağlıyamıyordu.

İmar bürokrasisinin temel güçsüzlüğü yönlendirmeye çalıştığı gelişmeye uygun bir örgütsel yapıyı oluşturamamışıdır. Bürokrasi imar olgusunu bir durgunlukta ve öğelerini birbirinden ayırarak kavramak istiyor. Kuşkusuz bir alanda işlerin yürütülebilmesi için işin parçalara ayrılması, her bir parça ya onun uzmanlarınca bakılması en akılcı yoldur. Ancak bu yolla çok sayıda, belirli nitelikte ve seri çalışma ya da ürün gerçekleştirilebilir. Ama bu durum daha çok meta üretimi için böyledir. Meta üretiminde ürünün niteliği kesinliklidir. Oysa büro çalışmasında yalnızca iş bölümüyle kalınırsa, çoğu kez bütünlüğü kaçırmaya yol açmaktadır. Bürokraside herbir masa olguyu ancak kendi yetki ve sorumlulukları çerçevesinde görmeye çalışıyor. Oysa imar olgusu da her zaman bu çerçeveyi asan bir taşkınlık gösteriyor. Bu alanda bütünü kararlılıkla savunacak bir odak görünmüyor. Tersine kararlılık bütünün sağlanmasına karşı bir engel olarak dikiliyor. Bürokrasi ancak kurumlaşmış, gelenekleşmiş sınırlarda sonuç verebilir. İmar alanlarında ise işler her keresinde bambaşkadır, çizgi dışıdır, bir öncesine benzemez. Bu durumda sekiz on masada gezinen, ancak bu gezi sonucu bütünlenebilecek olan bir soruna, yaratıcı, çözücü bir yaklaşımla nasıl bakılacaktır? Her masa olayı kendi alıştığı çizgiye indirgemeye çalışmaktadır. Oysa olgular

(Arkası Sa. 10 Sü. 7'de)

GÖRÜNÜM

DR. EROL KÖKTÜRK *Harita ve Kadastro Mühendisi*

21. Yüzyılın görünümü: Bilgi Çağı

2000 yılına 11 yıl kaldı. İnsanlık 11 yıl sonra bir yüzyıl dönümünü kutlayacak. Yeni yüzyıl nasıl olacak, neler getirecek? İnsanlar gelecek yüzyılda eskilerdekinden çok mu farklı yaşayacaklar? Ya da yaşamın anlamı ve içeriği ne yönde değişecek? Toplumların yapılarında bu yıllarda başlayan çalkantılar hangi bazda "sükunete" erişecekler? Bunlar bugünlerden başlayarak tatışılıyor. Kuşkusuz 1990 yılının 31 Aralık gecesi saatler 23.59'dan 0.01'e vardığında herşey birden değişmeyecek. Gelecek günler, şimdilerden atılan, atılması gereken temeller üzerinde yükselecekler...

21. yüzyıla çeşitli yakıştırmalar yapılıyor. Bunlardan biri de, "bilgi çağı" nitelemesi. Toplumların çok hızlı biçimde bilgi toplumuna dönüşmelerinden söz ediliyor. Yüzyılların eklendiği zincirde ilk halkaları tarım oluşturuyordu. Sonra sanayi ön plana çıktı, daha sonra, gelişmenin bir aşamasının ardından hizmetler. Bunlar birbirlerini dışlamadan toplumsal yaşamdaki yerlerini aldılar. Şimdi ise, bilgi, ağırlık noktasında. Doğru, çelişmesiz, hızlı ve kolay erişilebilen, güvenilir ve ekonomik bilgi, en önemli ve belirleyici değer olacak gelecek yıllarda, gelecek çağda. Bu yaklaşım neredeyse genel kabul görüyor. Dışlamama ilkesi bilgi için de geçerli. Çünkü bilgi, hiçbir toplumsal etkinliği dışlamayan, tersine onların odağında yer alan, onları yönlendiren, onları iyi işleten bir öğe.

Artık yeni gereksinmeler yen bilgileri, yeni gelişmeler, bilgi üretme ve bilgiye ulaşma yollarını belirleyecekler. Toplumsal yaşamın hiçbir alanı, kenara çekilip, bu gelişmeleri izleyerek varlığını sürdüremeyecek. Yeni olanaklar, öncelikle kafaların değişiminde, sonra kurumların yapılanmasında daha devingen olunmasını, adeta kaçınılmaz kılıyor. Bundan böyle her bilinçli insan edimi, doğru bilgilere dayanmak zorunda. Deneme-yanılma yöntemi gelişen süreçlerde kendine yer bulamayacak, daha doğrusu bulamamalı.

Doğru ve nesnel bilginin gücünü fark etmiş olmak bile başlıbaşına bir kazanım. Şimdi Türkçeyi tersten okumayı bırakıp, bu potansiyeli, yani bilginin potansiyelini yaratmanın ve kullanmanın zamanıdır. Çünkü hiz.. bugün bile kırmızıyla-pembe, akla-gri birbirine karış...ıyor. Bu da zaman zaman ve biline biline yapılıyor. Yönetim süreçlerini bilgi değil, keşmekeş belirliyor. Önce plan yapılıyor; arzuya, istenenlere göre... Çıkan tabloya göre de, bunun dayanması gereken bilgiler tanımlanıyor. Bilginin gerçek içeriği boşaltılarak, kılgıdan kopuk, düşsel yanlar ön plana çıkarılıyor. Böylece toplumsal-doğasal gerçeklikten kök alması gereken bilgi üretme sürecinin kendi yasallıkları, yöntemsel ilkeleri göz ardı edilerek, onun çıkış aldığı koşulları değiştirme gücü bitiriliyor.

Bilgi, toplumsal koşullar, teknoloji, çağı yakalama v.b. kavramlar, üzerlerinde derinlemesine düşünmemiz gereken önemde ve güncellikteler. Kendi uzmanlık alanlarımızda bilgi üretme, bilgi depolama, bilgiyi bir güç olarak kullanma süreçlerini başlatmalı ve yaşamalıyız. İşte bilgisayarlar ve bilgi işleme donatıları önümüzde. Önce bunların sunduğu olanakları bilince çıkarmak gerekiyor. Klavyenin tuşlarına sarılmadan önce yapılması gereken eğitilmektir. Tersi durumda bir teknik elemanın, bırakın maksimumu, optimumu yakalaması bile olanaksızdır.

Geleceğin temellerini kendi alanlarımızda atarken, en güçlü silahımız, yeni düşünme yöntemleriyle olayların üzerine gitmek olacaktır. Sorun saptamada, değerlendirmelerde ve çözüm üretmede sistemli ve bütüncül düşünme, edimlerimizi doğru ve güvenilir bilgiler temeline dayandırma başarının güvenceleridir. Bu nedenle bilimsel-teknolojik devrimi iyi kavramak gibi bir sorumluluğumuz var. Toplum yaşamımız gibi meslek yaşamımız da bu devrimin ürünleriyle donandığına, donanmak zorunda olduğuna, bundan kaçınmak olanaklı görülmediğine göre kendimizi gelecek çağa bugünden hazırlamalıyız.

Artık bu gelişmelerin ve ürünlerin dışında var olamayız. Ve geleceği bu olanaklardan yararlanmadan yeniden yaratamayız. Bu nedenle, bilgi çağının bize yükleyeceği yeni sorumluluklara ve görevlere bugünden hazırlanmalıyız.

Harita Kadastro Mühendisliği'nde 40 yıl geride kaldı

150 yıllık gecikme

40 yıl sempozyumu- Açış konuşmasını Prof. Dr. Tevfik Ayan yaptı

Ülkemizde 1949 yılında eğitimine başlanan Sivil Harita ve Kadastro Mühendisliği'ni Batı ülkelerindeki başlangıç tarihleriyle karşılaştırmak 100-150 yıllık bir gecikme ortaya çıkar.

Prof. Dr. Tevfik AYAN

İnsanların üzerinde yaşadıkları dünyayı tanıma ve ondan yararlanma gereksinimlerine, insanların toplu halde yaşama özelliği eklendiğinde Harita-Kadastro (Jeodezi-Fotogrametri) mühendisliğinin toplum içinde işlevinin bir yandan doğa-insan, bir yandan da insanların birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleme işlevine sahip olduğu görülür. Bu işlev yer yuvarının biçim, büyüklük ve gravite alanının belirlenmesinden, yapay uydu yörüngelernin belirlenmesine, karayolu, demiryolu yapımından, sulama kurutma, sanat yapıları yapımı ve kontrolu, enerji iletimi; petrol, maden üretimi; çevre koruma ve düzenleme çalışmaları ile ulusal savunma, çok amaçlı kadastro dan arazi toplulaştırması, imar uygulamaları, kentsel teknik alt yapı kadastrosu, orman kadastrosu çalışmalarına kadar açılabilen geniş bir yelpazede yaşama geçer. Burada çok kısa bir özeti verilen çalışma alanlarında Harita-Kadastro Mühendisince çözülecek sorunlar, kuşkusuz insanoğlunun yeni karşılaştığı sorunlar değildir. Bu nedenle de bu meslek dalı çok eski bir meslek dalı olup, diğer bazı meslekler gibi, kullandığı yöntem, araç ve gereçleriyle uygarlık süreci içinde gelişme göstermiştir.

Harita-Kadastro (Jeodezi ve Fotogrametri) çalışmaları uzun geçmişine karşın ülkemizde bir mühendislik dalı olarak toplumda benimsenmesi, siviz Harita-Kadastro Mühendisliği eğitimine başlangıç tarihi 1949 yılını bulmuştur. Batı ülkelerinde aynı anlamda tanımlanan başlangıç tarihleriyle bir karşılaştırma yapıldığında, ortaya ülkemiz aleyhine 100-150 yıllık bir gecikme çıkmaktadır.

1949 yılından bu yana Harita-Kadastro Mühendisliğinin sayılarla bir değerlendirmesi yapıldığında, 1949 yılında bu günkü adıyla Yıldız Üniversitesi'nde başlayan eğitimin, 1968 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, 1969 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi ve 1974 yılında da bugünkü Selçuk Üniversitesi olmak üzere dört üniversiteye yayıldığı görülmektedir.

Bugün başka üniversitelerde de bölümler açılması düşünülmekte ve tartışılmaktadır. Ülkemizde yetişen Harita-Kadastro (Jeodezi ve Fotogrametri) mühendislerinin sayısı 3500'ü aşmıştır. Bu sayı gereksinimi karşılamaktan çok uzaktır. İyimser değerlendirmeler Türkiye'de mevcudun üç katı sayıda Harita-Kadastro Mühendisine geresinim olduğunu göstermektedir.

Gelişme hızı oldukça iyi

Mühendislik düzeyinde sivil haritacılık çalışmalarının başlangıcının batı ülkelerine göre daha geç başlamasına karşın, gelişmenin oldukça hızlı olduğu, sektördeki uygulama ve bilgi birikimi niteliğinin, kullanılan alet ve donanımların üretim yönü hariç tutulmak üzere, gelişmiş batı ülkeleri düzeyine yakın olduğu söylenebilir. Yalnız bu söz sektörde mesleki problemlerin olmadığı şeklinde alınmamalıdır. Elbetteki bazı sorunlar vardır ve gelecekte daha sorunlar getirecektir. Ancak bu sorunların çözüm umudu oldukça güçlüdür.

Sivil Harita Mühendisliği Eğitiminde 40. yıl Sempozyumu

RALMİN N. ÇELİK

TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, Yıldız Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından sivil harita mühendisliği eğitim ve öğretiminin 40. yılı nedeniyle ortaklaşa düzenlenen sempozyum 11-12-13 Ekim 1989 tarihlerinde Yıldız Üniversitesi Oditoryumun da yapıldı.

Üçgün süren Sempozyum da:

• **Nirengi Ağları Analiz ve Yorumlama,** • Fotogrametri ve Uzaktan Algılama, • **Kartoğrafya,** • Kamu Ölçmeleri ve İmar uygulamaları, • **Arazi Bilgi Sistemleri,** • Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Eğitimi konularında bildiriler sunuldu ve tartışmaya açıldı.

Sempozyumun ilk günü açış konuşmalarını izleyen I. Oturum'a Prof. Dr. Ahmet Aksoy başkanlık yaptı ve Prof. DR. Günter Schmitt, Prof. Dr. Ahmet aksoy, Prof. Dr. Tevfik Ayan, Prof. Dr. Hüseyin Demirel, Prof. Dr. Tamer Ünal, Doç. Dr. Ergün Öztürk, Yük. Müh. Yzb. ibrahim Kınık, Prof. Dr. emirhan Algül, Doç. Dr. Rasim Deniz, Y. Doç. Dr. Ersoy Arslan, Y. Doç. Dr. Denizhan Yalın, Doç. Dr. Şerif Hekimoğlu nirengi ağları analiz ve yorumlama konu başlığında bildirilerini sundular.

Sempozyum II. günü II. Oturumda Fotogrametri ve Uzaktan Algılama konu başlığında Prf. Dr. Friedrich E. Ackermann, Prof. Dr. Alpaslan Akça, Dr. H.D. Preuss, Doç. Dr. Sutkı Küler, Doç. Dr. Derya Maktav, Doç. Dr. Gönül Toz, Yük. Müh. Enb. Necati Ölçücüoğlu, III. Oturumda Kartoğrafya konu başlığında ise Prof. Dr. Dieter Morgenstern, Doç. Dr. Erdal Koçak, PRof. Dr. Mehmet Selçuk, Doç. dr. Doğan Uçar, Prof. Dr. Mehmet Yerci, Arş. Gör. Necla Uluğtekin, Arş. Gör. Filiz Sunar bildirilerini sundular.

Sempozyum III. gün IV. ve V oturumlarda Kamu Ölçmeleri ve İmar Uygulamaları ile Arazi Bilgi Sistemleri konu başlıklarındaki bildiriler tartışıldı.

IV. Oturumda Prof. Dr. Edmund Gassner, Prof. DR. Walter Seele, Dr. Erich Weiss, PRof. Dr. Ahmet Açlar, Y. Doç. DR. Denizhan Yalın, Y. Doç. DR. Zerrin Demirel bildirilerini sundular.

Sempozyumun son oturumunda Arazi Bilgi Sistemleri konu başlığında sunulan bildiriler sunuldu ve tartışıldı. Dr. Haldun Özen'in oturum başkanlığı yaptığı oturuma Dr. Grimmhardt ve Dr. Sonne, PRof. Hüseyin Erkan, Y. Doç. Dr. Zerrin Demirel, Doç. Dr. Erol Köktürk ve Prof. Dr. Ayhan Alkış, Prof. Dr. Erdoğan Örüklü, Arş. Gör. Timur Akçalı, Arş. Gör. Ümit Gümüşay, Arş. Gör. Sevim Kahya, Bülent Bayram, Pervin İşcan bildirilerini sundular.

Özellikle son oturumdaki İstanbul Sayısal Fotogrametrik Harita üretimi ile ilgili sunulan bildiriler çok sayıda izleyici toplarken hareketli tartışmalara neden oldu.

HKMO İstanbul Şubesi, İTÜ, Yıldız Üniversitesi tarafından düzenlenen Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulunca desteklenen Sempozyuma; 242 meslektaş topluluğu çok sayıda yönetici ve Öğretim üyesi katıldı.

Sempozyuma bildiri sunan ve izleyen öğretim üyeleri ile yapılan söyleşilerde sempozyumun başarılı geçtiği, birleştikleri noktayı oluşturuyordu. Ayrıca çok sayıda yabancı bilim adamının bildiri sunmak amacıyla sempozyuma katılımı dünyadaki mesleki gelişmeleri onların kendi ağızlarından dinlemek ve bağlı olarak mesleğimizin ülkemizdeki kunumunu belirleyebilmek açısından çok olumlu bulduklarını dile getiriyorlardı.

BASIN BİLDİRİSİ

Nilden uzaya

Dünyanın en eski mesleklerinden biri olan Haritacılık bugün bile ülkemizde işlevleri tartışılan ürettiklerinin karşılığını alamayan bir meslek durumundadır.

Tarihsel kökleri İ.Ö. 4000'lere -5000'lere uzanan haritacılık mesleği, sivil mühendis yetiştirme girişimleriyle 1949 yılında, yani 40 yıl önce buluştu ülkemizde. Zamanın Tapu ve Kadastro Genel Mütürü Mümtaz Tarhan ile, haritacılık öğrenimlerini Federal Almanya'da tamamlayan Macit Erbudak, Burhan Tansuğ ve Ekrem Ulsoy başlangıcın öncüleri oldular. Daha sonra KTU (1968), İTÜ (1969) ve Selçuk Üniversitesi'nde (1972) açılan bölümlerden bugüne kadar 3500'ün üzerinde harita (jeodezi ve fotogrametri) mühendisi ve yüksek mühendisi mezun oldu. Bu rakamın, ülke gereksinmelerinin %10-15'i olduğu bilinen bir gerçek.

Mesleki içerik olarak azımsanamayacak kadar zengin olan, ancak mesleki etkinlikler olarak ülkemizde gereken değerin biçilmediği haritacılık, nesnel doğrulukla, dünyanın en eski mesleklerindendir ve bugün de en devingen meslekleri arasındadır. Mısır'ın Nil Vadisi'nde başlayan haritacıların mesleki yürüyüşü, günümüzde uzaya tırmanmıştır. Ancak bu gelişme sonunda haritacılık, bugün bile, ülkemizde işlevleri tartışılan, ürettiklerinin karşılığını alamayan bir meslek durumundadır.

Oysa bizim konumuz, topraktır. Bu nesne bile başlıbaşına mesleğimizin kapsamını ve önemini ortaya koyar. Toplumsal yaşam açısından temel önemde olan 30 dolayında etkinlik alanı haritacılıkla ilintilidir: Kadastro, ülke savunması, imar uygulamaları, kırsal alan düzenlemeleri (arazi toplulaştırması ve toprak reformu), çevre sorunları, kent bilgi sistemleri. emlak vergisi, doğal kaynakların korunması, yeryuvarının biçiminin belirlenmesi, deprem araştırmaları, petrol ve maden arama, sulama-kurutma-ıslah işleri, toprağa ilişkin bilimsel araştırmalar ve istatistikler, karayolu-demiryolu projeleme, arkeolojik kazı çalışmaları, ulaşım, turizm, kentsel altyapı, hidrografik ölçmeler v.b.

Bu etkinlik alanlarında haritacılığın potansiyellerinin gereği gibi değerlendirilmemesi sorunlar yaratmaktadır. Bugün belediyelerin önemli sıkıntılarının arasında bu eksik değerlendirme vardır. Konut sorunu-arsa üretimi ile, kiralar-spekülasyonla v.b. ilintilidir. Benzeri ilişkiler kırsal alan-topraksızlık-toprak reformu ve arazi toplulaştırması ilişkisinde de bulunmaktadır. Uzaktan algılama, dijital resim bulunan uydulardan yapılan kayıtların sağladığı olanaklar haritacılık için olduğu kadar toplumsal yaşam için de değerlendirilmelidir.

Ancak, toplumsal işbölümünün, yetki ve sorumlulukların, etkinlik alanlarının net ve kesinlikle tanımlanmadığı ülkemizde, haritacılığın işlevleri-birikimleri ya başkalarınca yarım-yamalak kapışılıyor, ya da kamuoyunca ve yetkililerce başka mesleklerin içinde aran.yor.

Sempozyumdan- Haritacılar kendileri ile ilgili güncel sorunları da tartıştılar.

Sivil Harita Mühendisliği Eğitim ve öğretiminde 40. Yıl Sempozyumu'nda haritacılar, mesleğimizi ve işlevlerini anlatma çabalarında, yabancı meslektaşlarımızın da katılımıyla, kamuoyu önüne bir kez daha çıkmaktadırlar. Bu sempozyumda haritacılar kendileri ile ilgili güncel sorunları da tartışdılar.

Ama topluma, kamuoyuna ve yetkililere verilecek mesajlarımız ise, daha bugünden dikkate alınmayı beklemektedirler.

İstanbul'da deprem tehlikesi

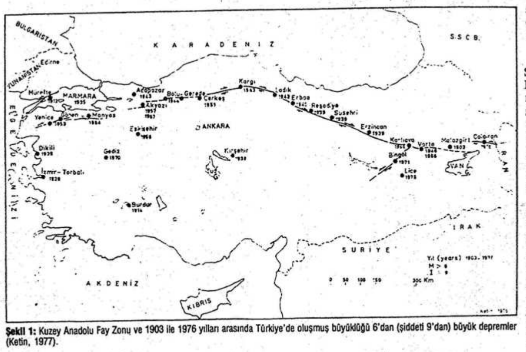
Jeofizik Mühendisleri Odası Marmara Bölge Temsilciliği uyarıyor "Küçük depremler gelecek için uyarıdır"

İstanbul ve yakın çevresi acaba ciddi bir deprem tehlikesi içinde midir? Yanıtlanması gereken ilk soru budur. Ülkemizde, aletsel hesaplamalarda elde edilen büyüklük değerlerine göre, M=7 ve daha büyük olan yıkıcı depremleri oluşturan kırık zonlarından birisi Kuzey Anadolu Fay Zonu'dur (KAFZ). Bu zon doğu-batı doğrultuda Kuzey Anadolu'yu katetmektedir.

Son yıllarda yapılan araştırmalardan ve özellikle jeofizik mühendisliği tekniklerinden sismik yöntemlerle elde edilen bilgilerden, **Kafz**'ın nitelik değiştirerek Marmara Denizi içinde iki kola ayrıldığı anlaşılmıştır. Sismograf kayıtlarından elde ettiğimiz bilgiler bu iki kırık hattının deprem etkinliğinin oldukça fazla olduğunu göstermektedir. Bu etkinliğin en son örneği 24.4.1988 tarihinde oluşan büyüklüğü M=4.8 olan depremdir. İstanbul'da panik yaratabilen bu küçük deprem gelecek için bir uyarı niteliğini taşımaktadır.

Bugün elimizde bulunan Deprem Tehlike Haitasına göre, İstanbul ve yakın çevresi 2'inci derece tehlikeli deprem bölgesi içinde olduğu gösterilmektedir. Tarihsel -1900 öncesi- depremlerden elde ettiğimiz bilgiler bu görüntünün çok sağlıklı bir değerlendirme olmadığını göstermektedir.

İstanbul tarih boyunca 200'ün üzerinde depremin etkisi altında kalmıştır. Bunlardan birkaç örnek verelim.

Şekil 1: Kuzey Anadolu Fay Zonu ve 1903 ile 1976 yılları arasında Türkiye'de oluşmuş büyüklüğü 6'dan (şiddeti 9'dan) büyük depremler (Ketin, 1977).

395 VII şiddetinde, Roma Kayzeri şiddetli yer sarsıntılarına sahne olan İstanbul'u terketti.

478 IX şiddetinde, Zenon'un hüküm sürdüğü devir, pekçok kilise ve surların büyük bir kısmı yıkıldı, çok can kaybı.

1063 IX şiddetinde, saray ve pekçok bina enkaz haline geldi.

1509 IX şiddetinde, 1070 ev, 109 cami enkaz haline geldi. İstanbul'da 13.000 can kaybı, sadrazamın sarayında açılan çatlakta pekçok insan ve at öldü.

1766 IX şiddetinde, üç ay süren bir deprem, surlar yıkıldı.

1894 X şiddetinde, pekçok ölü ve yaralı, kapalıçarşıda ağır hasar. 5000'e yakın insan enkaz altında kaldı. Adalar'da büyük hasar ve yer çatlakları. Ambarlı ve çevresinde ağır hasar ve 3 km'ye ulaşan yer çatlağı, pekçok kıyıda deniz basması.

Yine tarihsel belgeler, Marmara Denizi ve kıyılarında "Tsunami", yani deprem nedeniyle özellikle koy ve körfezlerde etkisi görülen deniz dalgalarının gözlendiğini ortaya koymaktadır.

358 İzmit Körfezi

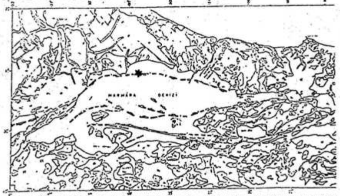
553 İstanbul, İzmit. Deniz 2 mil ilerlemiş.

1064 İstanbul ve Bandırma Körfezi.

1509 İstanbul, Marmara kıyısı surlarını aşan dalgalar kentin birçok yerin ve Galata'yı sular altında bıraktı. Binlerce can kaybı.

1866 İzmit Körfezi.

1878 İzmit Körfezi (Bu bilgiler Soysal, H arşivinden alınmıştır). Bu örnekleri daha da arttırmak mümkündür. Elde edilen bu bilgiler İstanbul, yakın çevresi ve İzmit'in gelecekte yıkıcı depremlerle karşı karşıya kalınacağını göstermektedir. En son 1894 yılından beri büyük bir depremin olmaması tehlikeyi arttırıcı nitelik taşımaktadır.

Şekil 2: Marmara Denizi içinden geçen kırık hatları ve 24.4.1989 tarihli depremin yeri (Adatepe, 1988).

Depremin doğal afetler içinde en korkuncu olmasının nedeni insan emeği ile üretilen değerleri bir anda yokedebilme özelliğindendir. Ülkemiz ekonomisinin kalbi niteliği özelliğini taşıyan ve yoğun nüfusa sahip İstanbul ve çevresinde oluşacak yıkıcı deprem, vereceği ağır zararlar nedeniyle ülke ekonomisinde ciddi sarsıntılara ulaşabilecek boyutlara sahip olabilecektir. Bu tehlikeyi önlemenin bir yolu yok mu? Kuşkusuz var, fakat birçok koşulun yerine getirilmesi ile olanaklıdır. En güvenilir ve bilimsel nitelik taşıyan çözüm, iyi bir zemin ve deprem araştırmalarından sonra depreme karşı dayanıklı yapı yapmaktır. Depremlerin önceden belirlenmesi de, can kaybı açısından geliştirlebilecek ikinci bir çözümdür. Fakat başarılı sonuçlanan bazı örnekler olmasına karşın bu konuda henüz kesin bir sonuca ulaşılamamıştır.

Depreme dayanıklı yapı için jeofizik, jeoloji, inşaat, mimar gibi mühendislik disiplinlerinin işbirliği yapması gereklidir. Alınacak önlemleri kısaca şöyle sıralayabiliriz:

— Deprem tehlike bölge haritaları jeofizik bulguları da gözönüne alarak en kısa sürede yeniden düzenlenmelidir.

— Depreme dayanıklı yapı yapılması için zeminin dinamik ve statik özelliklerini belirleyecek kapsamlı mikrozon çalışmaları yapılmalıdır. Bu tür bir çalışmanın kapsamı ilgili mühendislik birimleri ile birlikte hazırlanmalıdır.

— Türkiye genelinde ve özellikle belediyeler, projelendirme aşamasından önce mikrozon araştırmalarını yasal zorunluk haline getirmelidir.

— Deprem anında ve sonrasında neler yapılacağı kapsamlı bir plan haline getirilmeli ve özellikle ilk ve orta eğitim kurumlarında bu konunun eğitim programına girmesi sağlanmalıdır. Depremin zararlarının yanı sıra, bilimsel ve ekonomik yönden bazı yararları vardır. Özellikle deprem olduktan sonra yapılan yardımlar bilinçli bir programlamayla kullanılırsa o yörenin ekonomik ve toplumsal kalkınmasına önemli ölçüde katkıyı sağlamak olanaklıdır. Çünkü yıkılanları yeniden yapmak ve üretmek zorunluluğu ortaya çıkacaktır. Bugün insanlığın karşısına en ciddi tehlike olarak çıkan çevre kirliliği sorununa belirli oranda çözüm gelebilecektir. Ülkemizde tehlike çanlarının iyice çaldığı fakat resmi ya da gayri resmi kuruluşların yeterince ilgilenmediği çevre kirliliğini bir büyük deprem önemli ölçüde giderebilecektir. Örneğin, Marmara Denizi'nde oluşacak tarihteki benzerlerinin büyüklüğündeki bir deprem çar-pık kentleşmenin getirdiği çevre sorunları ile birlikte birçok yapıyı yokedecektir. İzmit Körfezi'nde oluşabilecek bir deprem dalgası körfezdeki kirliliği insanların üzerine fırlatabilecektir. Kara mizah türü sayılabilecek bu varsayımlar gelecekte gerçekleşebilecek bir olasılık olarak değerlendirilmeli ve işimiz depreme kalmadan sorunların çözümüne gidilmelidir.

MMO ve EMO Yeni Yerlerinde

Makina ve Elektrik Mühendisleri Odaları Yalova Temsilcilikleri Yeni Yerlerinde Çalışmalarına Başladı.

2 Temmuz 1989 tarihinde İMO, MO Yalova Temsilcilikleri ile EMO'nun görevden alınmış temsilcisinin imzaları ile yapılmış olan açıklamada, ortak olarak kullanılan TMMOB binasından ayrılması istenen Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yalova Temsilciliği, EMO Yalova Temsilciliği ile ortaklaşa tuttukları yeni bürolarında göreve başladılar. 12 Mart 1989 tarihinde yapılmış olan Yerel Yönetimler Paneli'nin organizasyonunu yapan Makina Mühendisleri Odası Yalova Temsilciliği, Mimarlar Odası ve İnşaat Mühendisleri Odası Yalova Temsilcilikleri tarafından politika yapmakla suçlanarak ortak mekân dışına çıkmaları istenmişti. EMO Genel Merkezi tarafından, sözü edilen panele karşı çıktığı için görevden alınmış olan EMO Yalova Temsilcisi de bu tahliye kararına imza atmıştı. Konu Ağustos 89'da Odaların İstanbul Şube Yönetim Kurullarının ortak yaptıkları toplantıların gündemine getirilmiş ve Yalova'da tüm odaların şube başkanlarının ve üye tabanlarının da katılacağı bir toplantıda TMMOB yapısının Yalova'da bu şekilde dağıtılmaması gerektiğinin anlatılacağı bir toplantının düzenlenmesine karar verilmişti. Bu karar uyarınca 17 Ağustos 1989 tarihinde Yalova'da yapılan toplantıya, İMO ve MO üye tabanlarını çağrılamamış, bu şekilde yapılan toplantıda konu Makina Müh Odası İst. Şb. yöneticileri tarafından tartışılmak istenmiştir. Toplantıda, TMMOB yapısının bir bütün olduğunu, mülkiyetçi yaklaşımların ve kişisel çıkarların ön plana çıkarılmadan, TMMOB'nin bir takım politik süreçlere müdahale edebileceği konuları anlatılmaya çalışılmıştı. Toplantı sonucunda Yalova TMMOB üyelerinin eğilimi altınmamış olmasına karşın, İMO ve MO Yalova Temsilcilerinin MMO'nun temsilcilik binasından çıkartılması istekleri, bu bölgede birlik anlayışının somut olarak geliştirilememiş olması sonucunda değiştirilememişti. Bu sürecin sonunda birlik anlayışında bir aşama olamadığından MMO'nun da böyle bir yapıda kalmasının anlamsız olacağı sonucundan hareketle MMO ve EMO Yalova Temsilcilikleri ayrı bir banada ortak bir mekân tutarak çalışmalarını sürdürme kararı almışlardır.

Yalova Cumhuriyet Cad. 15/2 adresinde çalışmalarını sürdüren MMO ve EMO temsilcilik binasında, önümüzdeki günlerde bir dizi mesleki etkinlik yapılması planlanmaktadır.

Mustafa Aral seminerin açış konuşmasını yaparken görülüyor.

Doğal gaz eğitim çalışmaları

Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nin doğal gaz konusunda 1989 yılı içinde düzenlemiş olduğu 3. seminer 30 Ekim- 3 Kasım 1989 tarihleri arasında Yapı-Endüstri Merkezi salonunda yapıldı.

Endüstride doğal gaz kullanımı ve doğal gaza dönüşüm başlığı altında gerçekleştirilmiş seminer 40 dolayında makina mühendisi tarafından izlenmiştir. Endüstri ve üniversite çevresinden 13 konuşmacının katıldığı seminerde ayrıca İngiliz uzmanlar da konuşmacı olarak yer almışlardır.

Beş gün sürmüş olan seminerin açış konuşmasını yapan MMO İst. Şb. Sekreteri Mustafa Aral, "İstanbul Doğal Gaz Projesi hızla ilerlemektedir. Bu konuda eksiklik, henüz ilgili standart ve yönetmeliklerin yayınlanmamış olmasıdır. TSE'nin iç tesisat konusunda standart çalışmasını tamamlanmak üzere olduğu ve İGDAŞ'ın kapsamlı bir yönetmelik çalışması yaptığı yolundaki bilgiler, geç kalınmış olmasına karşın, sevindiricidir. Ayrıca İGDAŞ Genel Müdürü Sayın Tuncer Çelik'in projenin yürütülmesinde mühendis ve mimar odalarının potansiyelinden faydalanılacağı doğrultusundaki açıklaması, koordinasyon içinde çalışma isteğinde olan bizleri umutlandırmıştır" demiştir. Doğal gaz konusunda çalışmaların sürdürüleceğini belirten MMO İst. Şb. yetkilileri, ayrıca çok yakında bir doğal gaz kitabını yayınlayacaklarını söylemişlerdir.

İGDAŞ ve TMMOB işbirliği

İGDAŞ yöneticileri ile MMO, KMO, İMO, JMO ve MO yöneticilerinin yapmış olduğu görüşme sonucunda, İstanbul Doğalgaz Projesinde İGDAŞ ile TMMOB'nin işbirliği yapması konusunda ilke kararı alındı. Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi ile Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nin görüşme istemlerine olumlu yanıt veren İGDAŞ (İstanbul Gaz Dağıtım A.Ş.) yöneticileri bu görüşmelerde her iki odayı da İstanbul Doğal Gaz Projesi hakkında bilgilendirmiş, Oda yöneticileri de projeye ilişkin görüşlerini dile getirme fırsatı bulmuşlardır. Bu görüşmelerin uzantısında, Makina Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası İstanbul Şubeleri ile Jeofizik Mühendisleri Odası Marmara Bölge Temsilciliği yöneticileri, İGDAŞ Genel Müdürü Tuncer ÇELİK ile yardımcıları ve danışmanları ile 31 Ekim 1989 tarihinde İGDAŞ'da bir toplantı yapmışlardır. Toplantıya katılan taraflar, konunun önem ve ciddiyetini vurgulayarak birlikte çalışmanın zorunlu olduğunu dile getirmişlerdir. Yakın gelecekte İstanbul'da kullanılmaya başlanacak olan doğal gazla ilgili proje, dönüşüm ve eğitim çalışmalarında tanımlanmış kurumsal ilişkiler çerçevesinde işbirliği yapılmasının yaşamsal boyut kazandığının vurgulandığı toplantı sonucunda, ortak çalışmanın formülasyonunun yapılması amacıyla, MMO İst. Şb. KMO İst. Şb. ve İGDAŞ yöneticilerinden oluşan bir kurul olusturulmuştur. Kurul, tarafların imza altına alacağı bir protokol metni hazırlama çalışması yapacaktır.

Sarıyer'de imar planları

1988 onaylı 1/5000 Boğaziçi Gerigörünüm ve Etkilenme Bölgeleri planları çerçevesinde, bir önceki yerel yönetimce, on parça olarak ihale edilen planlar şu sıralar belediyeye intikal etmektedir. Sarıyer Belediyesi İmar Komisyonu'nca tekrar incelenerek gerekli değişikliklerle belediye meclisine sunulan planların çoğu onay görmüştür. Toplam 2200 hektar alanı kapsayan planların, mevcut yapı dokusunu koruyup gelişmekte olan alanlara yeni yapı yoğunluğu getirdiği gözlenmektedir.

MMO Danışma Kurulu çalışmaları

Dönem başında 210 kişilik katılımla oluşan Şube Danışma Kurulu, çalışma dönemi içindeki katılımlarla 230 üyeli bir yapıya ulaşmıştır. Yönetim Kurulunun yazılı çağrısıyla 2-3 ayda bir toplanan küçük genel kurul gibi çalışması istenen Danışma Kurulu, yalnızca bir kez 3. toplantısını yapmak üzere 24 Eylül 1988 tarihinde İstanbul Tabip Odası Salonunda toplanabilmiştir. Diğer tüm toplantılarını Şube salonunda yapan Danışma Kurulu, çalışma dönemi süresince 14 kez toplantı yapmıştır. Her toplantısından önce tüm üyelerine, toplantı gündemi de belirtilerek yazılı çağrı yapılmış olan Danışma Kurulunun toplantılarına ortalama 41 üye katılmış ve ortalama katılım %20 olarak gerçekleşmiştir.

Mimarlar Odası Muğla'da Olağanüstü Genel Kurul yaptı:

Örgütlenmede öncü atılımlar!

İstanbul Şubesi "Büyükkent Şubesi" yapısı kazanarak, metropollerde örgütlenme modeli için bir örnek ortaya koydu. Buna göre; Büyükkent Bölge Temsilcilikleri seçimle oluşturulacak ve üye oda bağının ilk halkasını oluşturacaklar.

Adana, Mersin ve Samsun temsilcilikleri şube yapısı kazanarak, etki alanları ile birlikte yurt düzeyinde daha kapsamlı örgütlenmenin önemli bir yanını oluşturdular.

Aidat borcu olan üyelerin üyelikleri askıya alınacak. Şube ve Temsilcilikler, aidat borcu olmayan üyelerin listelerini tutarak genel kurularını yapacaklar. Delege oranları da bu sayı üzerinden belirlenecek.

TMMOB Mimarlar Odası Olağanüstü Genel Kurulu, 2-3 Aralık 1989 tarihlerinde Muğla'da toplanarak, oda örgütlenmesiyle ilgili yönetmelik değişiklikleri gerçekleştirildi.

Bu kapsamda, Adana, Mersin ve Samsun temsilciliklerinin şube olma istemleri genel kurulda tartışılarak, oybirliğiyle şube olmaları kararlaştırıldı.

Ayrıca metropol şubelerde Büyükkent Bölge Temsilciliklerinin örgütlenmesi sorunları tartışılarak, gerekli yönetmelik değişiklikleri yapılırken, İstanbul ve benzeri şubeler için BÜyükkent şube statüsü esasları da yönetmelikte yer aldı.

YEREL BASINDAN
YENİ MUĞLA 5 Aralık 1989
ÖZGÜRCE — ÖZCAN ÖZGÜR

Oybirliği ile Demokrasi

Bugün Türkiye'nin de, SHP'nin de içinde bulunduğu durum, hoşgörüsüzlüğün demokrasinin bir türlü hazmedilemeyişinin ve kişilerin grupların parti yada devlete-ulusa değil ... sahip çıkmalarının ...

Birara bizim SHP'yi düşündüm: açık oyla yapılsa ne olur, diye...

Sorunun yanıtını ararken en çok yaşadığım ... kongreleri. İl kongresi geldi gözlerimin önüne ... Açık oylama ile yapılan divan seçimlerinin ... delege ağaları» ve «cazgırlar» sahnenin ön ... birlar, delegenin gözlerinin içine bakarlardı. ... Daha da çok bakılacak gibi görünüyor.

* * *

Mimarların kurultayında da sert tartış... duyordu. Ancak kimse ayağa fırlamıyordu ... bir hakaret etmiyordu. Kimse kimseni... yapışmıyordu. Eleştiriler her tonda ... ona gelerek yapılıyordu.

Ankara delegasyonuna SHP hakimmiş ... son çıkardığı kararname ile «Seçim ... kurultayın Ankara'da yapılması zorunluluğu ... Bir delege «seçim İstanbul'da ol... Ankaralılar bu öneriyi getirmezlerdi ... yüzde 5'in hepsi gelmeyecek ama ... yüzde 5 hazır olacak» diyordu.

Aynı delegeye göre Ankara'nın yaptığı ... ve hegemonyacılıktı!

SHP'lilerin rolü nerede olursa bu mu ola... artık?!..

* * *

Sonuçta mimarlar kurultaydan bütünlü... çıktılar. Ne de olsa odalarda, partilerde ... politikalar yapılmıyor. Herkes odasına ... çıkıyor.

İstanbul'un karşı önerisi ile uzun tar... sonucu «mutabakat» sağlandı ve yüzde ... «oybirliği» ile kabul edildi.

Belediye Sineması'nda iki gün dem...

Diğer önemli bir kararla da oda birimlerinden genel kurullara katılacak delegelerin oranları oy birliğiyle %2'den %3'e çıkarıldı.

Oda örgütlenmesinin düzenlemesi amacıyla yönetmelik değişikliklerinin ele alındığı Olağanüstü Genel Kurulda, İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Antalya, Trabzon ve Konya şubeleriyle, Temsilcilik ve Mesleki Denetim Görevliliklerinden katılan delegelerin yürüttükleri tartışmalarla, örgütlenme ve çalışma anlayışının yenilenmesi konusunda katılımın canlı örnekleri sergilendi.

Genel Başkan Bora Akçay'ın açış konuşmasıdan sonra ev sahibi Muğlalılar adına bir konuşma yapan Belediye Başkanı Orhan Çakır, böylesi seçkin mimarlar topluluğunu ağırlamaktan gurur duyduklarını belirtti. Daha sonra yapılan divan seçimlerinde Eyüp Ünal divan başkanlığına getirilerek iki gün sürecek olan çalışmalara başlandı.

Yerel basının da yakından izlediği tartışmalar, daha çok şube olma istemleri, delege oranları ve metropol şubelerin örgütlenmeleri üzerine yoğunlaştı. İstanbul Şubesi 2. Başkanı Mete Tırman'ın komisyon adına sunduğu, oda örgütlenmesinin özellikle tıkandığı metropol kentlerdeki şube yapısının yenilenmesi ve tıkanıklığı aşmaya yönelik, köklü değişim önerileri tartışılarak, pek çok madde oy birliğiyle kabul edildi.

Bu çevrçevede, Büyükkent Bölge Temsilciliklerinin yönetim mekânizmalarının atama değil, seçim yöntemi ile belirlenmesine geçişle, demokrasinin temel ögelerinden biri olan seçimin, en alt örgüt yapısına doğru taşınmasının güzelliği yaşanırken, bu değişimin metropol kentlerdeki şubelerin yapısı ve çalışma biçimini de daha demokratik bir yapıya yönlendirilmesi sağlanmış oldu. Bu doğrultuda "Büyükkent Şube yönetimlerinin Büyükkent Bölge Temsilciliklerine dayandırılarak oluşturulması" doğrultusunda kongre kararı alınmasının yanı sıra, şube yönetim kurulu üye sayısı 7-11 olarak belirlendi.

Alınan kararlar arasında, üst üste iki yıl aidat borcu olan üyelerin üyeliklerinin askıya alınması da yer alıyor. Buna göre, şube ve temsilcilikler, aidat borcu olmayan üye sayısını kesinleştirerek genel kurullarını yapacaklar. Delege oranları da bu sayı üzerinden belirlenecek.

Bursa deklerasyonu ile başlatılan örgütlenmenin yetkilendirilerek yaygınlaştırılması sürecinde atılan adımlara, yaptıkları çalışmaları sunarak katılmak isteyen Adana, Samsun ve Mersin Temsilciliklerinin şube olma istemleri Merkez Yönetim Kurulu'nun yaptığı değerlendirmeyle birlikte tartışılarak karar alındı. Böylece Mimarlar Odası'nın şube sayısı 7'den 10'a ulaştı.

Olağanüstü Genel Kurulda, Yarışmalar Yönetmeliğinde de bazı değişiklikler yapıldıktan sonra, Mali İşler Yönetmeliği ile SMM Yönetmeliği daha detaylı görüşülmek üzere olağan genel kurula bırakıldı.

Teknik Eğitim Sistemi Sorgulandı

İTÜ Makina Fakültesi tarafından düzenlenen 1. Ulusal Makina Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu İstanbul Maçka'daki İTÜ Sosyal Tesisi'nde yapıldı.

25-27 Ekim 1989 tarihleri arasında yapılmış olan 1. Ulusal Makina Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu'nda, makina mühendisliği eğitimiyle ilgili tüm tarafların bir araya geldiği ve tartıştığı bir platforma dönüştü. Toplam 44 bildirinin sunulduğu, 3 panelin düzenlendiği, 6 konuk konuşmacının konuştuğu Sempozyum 3 gün sürdü. Makina mühendisliği eğitimi veren üniversitelerin katıldığı sempozyumda endüstriden gelen temsilcilerin yanı sıra Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi de etkin bir biçimde katıldı. MMO İst. Şb. Sempozyuma 5 bildiri ile katılırken ayrıca düzenlenen panellerden ikisine de MMO İst. Şb. adına konuşmacı olarak katıldılar.

1. Ulusal Makina Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu İTÜ Makina Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Yaşar Özemir'in konuşmasıyla açıldı. Özemir konuşmasında, sempozyumda makina mühendisliği eğitiminin temel konularının işleneceğini belirtti. Sanayicinin istediği mühendis tipinin yetişmesi için alınacak önlemlerin sempozyumda tartışılacağını belirten İTÜ Makina Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Yaşar Özemir, sempozyumun İTÜ Makina Fakültesi 48. yıl kutlama etkinlikleri çerçevesinde gerçekleştiğini belirtti. Özemir konuşmasında makina mühendisliğini insanlığı esaretten kurtaran meslek olarak tanımladı.

İTÜ Rektörü Prof. Dr. İlhan Kayan'ın konuşmasının ardından Devlet Bakanı Mehmet Yazar yaptığı konuşmada "kendimizi kafamızı, beynimizi, mutlaka yenilik yaratma arzusuna mahkûm etmeyelim" dedi. 6. Beşyıllık Plan'da araştırmaya ayrılan fonların arttırıldığını söyleyen Yazar eğitime ve üniversitelere ayrılan payların arttırıldığını ileri sürerek konuşmasını tamamladı.

Sempozyum açılış töreninin son konuşmasını Sempozyum Düzenleme Kurul Başkanı Prof. Dr. Talha Dinibütün yaptı.

Sempozyumun amacını, üniversite, Endüstri ve Makina Mühendisleri Odası gibi konuyla ilgili çevrelerin bir araya getirilip bir durum tespiti yaparak, gelişmelere uyum sağlama olanaklarının araştırılması olarak açıklayan Prof. Dr. Dinibütün, makina mühendisliği eğitiminin üniversite içi tartışmalar yerine bu gibi geniş platformlarda tartışılması gerektiğini belirtti. Üniversitenin eğitim verdiğini, hükümetin yatırım yaptığını ve bu arada mühendis gereksinim duyduğunu, endüstrinin kendi alanlarında mühendis istihdam etmek zorunda olduğunu, Makina Mühendisleri Odası'nın ise üyelerinin çıkarı için iyi bir düzey, gelişme ve eğitim kalitesinin arttırılmasını istediğini anlatan Dinibütün; "bu çevrelerin tümü burada temsil ediliyorlar. Değişik bakış açılarıyla konu tartışılacaktır. Sonunda ise eğitim planlaması için birbaşvuru kaynağı oluşacaktır" dedi.

Açılış töreninden sonra öğleden sonra çeşitli üniversitelerin mühendislik fakülteleri makina bölümü başkanlarının ve öğretim üyelerinin katıldığı ve makina mühendisliği ders programlarının tartışıldığı ilk oturumdan sonra "Makina Mühendisliği Eğitiminin Ülkemizde ve Dünyada Bugünkü Durumu" konulu panel yapıldı. Panele MMO İst. Şb. adına Hayati Soykan katıldı. Soykan panel konuşmasında, makina mühendislerinin dünyada ve ülkemizde hangi işlerle uğraştıklarını ve ülkemizde aslında varolan sanayi yapısı içinde makina mühendislerinin, mesleğin içeriğine uygun iş yapmadıklarını anlatmıştır. Ülkemizde standartların yetersizliğine ve böyle alt yapı yetersizliğinde yapılan mühendislik hizmetlerinin kalitesini de ölçmenin güçlüğüne değinen Soykan "Türkiye'de eğitimin yetersiz olduğunu söylüyorlar, eğitim bir hedef için verilir. Makina mühendisliğinde bu hedef "Yapma"dır. Eğer bizim böyle bir hedefimiz yoksa, eğitimimiz kuvvetli olsa ne kazanılır, zayıf olsa ne kaybedilir" dedi

Sempozyumun ikinci gününün sabah bölümünde MMO İst. Şb. adına iki bildiri verildi. İlk olarak "Ülkedeki Genel Mühendislik Sorunları ve Teknik Eğitimle İlişkisi" isimli bildiriyi sunan MMO İst. Şb. Başkanı Coşkun Özbaş teknik eğitimin temel sorununun "teknolojide dışa bağımlı bir üretim sistemine uygun, montaj yanı ağır basan bir üretim yapısıyla bağdaşan bir eğitim sistemi mi yoksa yatırım malları üreten sanayi toplumu olma özlemine karşılık düşen bir eğitim istemi mi? sorusuna verilecek yanıtta gizli olduğunu vurguladı.

Ülkemizde planlama çalışmasının gözardı edildiğini, plan çalışmalarında makina mühendisine gereksinim konusunda baz alınan verilerin bile yanlış olduğunu hatta gereksinim duyulan mühendislik disiplinleri arasında makina mühendisliğinin tablolarda yer bile almadığını anlatan Özbaş bildirisinin sonunda bu konuda alınması gereken önlemleri sıraladı. MMO İst. Şb. Yönetim Kurulu üyesi Üzeyir Uludağ tarafından sunulan "Makina Mühendislerinin Sorunları ve Çalışma Koşullarına İlişkin Bir Değerlendirme" başlıklı ikinci bildiride ise "Bir ülkede gerek temel gerekse mesleki eğitime ayrılan pay, o ülkenin gelişmişlik düzeyiyle doğru orantılıdır. Ülkemizdeki durumun bu anlamda hiç de içaçıcı olmadığını görebiliyoruz" denildi.

Sempozyumun öğleden sonraki bölümünde de MMO İst. Şb. adına iki bildiri verildi. "Makina Mühendisliğinde Meslekiçi Eğitim" başlıklı bildiriyi sunan MMO ist. Şb. Sekreteri Mustafa aral, meslekiçi eğitimin en az üniversite eğitimi kadar önemsenmek zorunda olduğunu, bu konuya sanayileşmiş ülkelerde büyük kaynakların ayrıldığını ülkemiz endüstri yapısının ise, meslekiçi eğitimin önemini henüz tam olarak kavrayamadığını anlattı. MMO İst. Şb.'nin konuyu çalışma programına ana başlık olarak aldığını vurgulayan Aral, ilgili kurumların bir koordinasyon içinde konuya yaklaşması gerektiğini söyledi. İkinci günün MMO İst. Şb. adına son bildirisi Prof. Dr. Eralp Özil'indi. "Makina Mühendisliğinin Türkiye'nin İnsan Gücü Planlamasındaki Yeri ve Önemi" başlıklı bildiriyi sunan Özil ulusal kalkınma hedefleriyle uyumlu olarak, eldeki kalifiye insan gücünden ve yüksek öğrenim sisteminden daha iyi faydalanılarak, bilimsel ve teknik alt yapının güçlendirilip yönlendirilmesi gerektiğini, bu nedenle bilim ve teknolojinin ulusal kalkınma üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesine ve etkinliği yüksek olduğu belirlenen alanlarda çabaların yoğunlaştırılmasının doğru olacağını söylemiştir. Bu konuda yapılmış çalışmanın sonuçlarını aktaran Prof. Dr. Özil, ülkemizde 2000'li yıllarda makina mühendisliğinin öneminin artacağını vurgulamıştır.

Sempozyumun üçüncü gününün sabah bölümünde MMO İst. Şb. Saymanı Hasan Akalın "Makina Mühendisliği Eğitiminde Staj Çalışmaları" başlıklı bildiriyi sundu. Ülke kalkınmasının sanayileşmekten geçtiğinin bunun temel faktörünün ise kaliteli teknik eleman yetiştirmekle olanaklı olduğunu anlatan AKALIN: bu nedenle staj çalışmasının önemli olduğunu ve TMMOB tarafından hazırlanmış bir Staj Yasa Tasarısı olduğunu anımsattı.

Sempozyumun son paneli "Makina Mühendisliği Eğitimini Çağdaş Düzeye Eriştirmek için Yöntemler ve Program" başlığını taşıyordu. Panele konuşmacı olarak katılan MMO İst. Şb. Başkanı Coşkun Özbaş, teknik eğitimin sanayi kesimi ile birlikte planlanması ve sorunun genel çerçevesinin belirlenip çözümü doğrultusunda hareket edilmesini istedi. 6. Plan çalışmasının, öncekilerde olduğu gibi hiç bir detay ve envanter çalışmasına dayanmayan hedefler ortaya koyduğunu söyleyen Özbaş, eğitimin bir amacının da mesleğin sosyal boyutunu da kavrayabilen, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin insanlığı nereye götüreceğini sorgulayan mühendisi yaratma olması gerektiğini vurguladı. Üniversite sanayi ilişkisinde belirleyici olanın sanayinin gereksinimleri olduğunu belirten MMO İst. Şb. Başkanı Özbaş, "Oysa ülkemiz sanayi kuruluşlarının çoğunlukla lisansla üretim yapması nedeniyle, üniversiteye ve araştırma çalışmalarına rağbet etmiyorlar" dedi.

Sempozyum son gün verilen kokteyl ile sona erdi.

Söyleşi

Doç. Dr. Taner Derbentli: **Üniversite ile sanayi arasındaki kopukluk giderilmeli**

Derbentli: Üniversitelerimizdeki araştırma ve eğitim laboratuvarlarının zamanın gerisinde olduğunu bir kez daha vurguladı.

1. Ulusal Makina Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu'nun düzenlenmesinde en fazla çabayı harcayanlardan biri de Sempozyum Düzenleme Kurulu Sekreteri ve İTÜ Makina Fakültesi Dekan Yardımcısı **Doç. Dr. Taner Derbentli**'ydi. Derbentli, **MMO İst. Şb.** tarafından kendisine yöneltilen soruları yanıtladı.

MMO İst. Şb.— Makina Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu'nu düzenlerken çıkış noktanız neydi, neyi amaçlıyor dunuz?

T. DERBENTLİ— Birinci Ulusal Makina Mühendisliği Eğitimi Sempozyumunu düzenlerken çıkış noktamız, geniş bir çerçevede Türkiye'de Makina Mühendisliği eğitiminin değerlendirmesini yapmaktı. Bu toplantıda oluşacak düşünce ve önerilerin üniversitelere, kamuoyunu ve hükümetleri yönlendirmesi amaçlanmıştı. Birçok kesimden en yetkili kişilerin katılmasıyla, Türkiye'de makina mühendisliği öğretiminin bugünkü durumu, eksikleri ve gelecekte nasıl olması gerektiği sanırım oldukça ayrıntılı bir biçimde tartışıldı. Hazırlanacak rapor ve bildiri kitabının bu konuda temel bir kaynak olacağı umudundayız.

MMO İst. Şb.— Sempozyumun konusu makina mühendisliği eğitimi olmasına ve makina mühendisliği eğitiminin birinci dereceden endüstriyi ilgilendiriyor olmasına karşın, endüstri kesiminden gelen bildiri sayısının azlığını neye bağlıyorsunuz ?

T. DERBENTLİ— Sanayi kesiminden gelen bildirilerin sayıca az olduğu bir gerçek. Fakat gerek panellere katılarak görüş bildirme, gerekse sergiye katılarak sempozyumun giderlerini karşılama açılarından sanayiden büyük destek gördük. Sanayiden gelen bildirilerin azlığı belki sempozyumun yaygın bir şekilde ve yeterince önceden duyurulamamış olmasına da bağlanabilir. Bu arada sanayinin sempozyuma daha etkin bir biçimde katılması konusunda Devlet Bakanı Sayın Mehmet Yazar'ın düşüncelerinden ve desteğinden yararlandığımızı belirtmeyi de borç bilirim. Ayrıca TMMOB Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi ile Mühendis ve Sanayiciler Derneği'ne de teşekkür ederiz.

MMO İst. Şb.— Sempozyum tartışmaları uzantısında makina mühendisliği eğitiminin ana sorunlarını bize birkaç tümceyle özetleyebilir misiniz?

T. DERBENTLİ— Son 10-15 yılda hızla gelişen teknoloji, bilgisayarların ve bunlarla ilişkili elektronik araçların tasarım, hesap ve kontrol elemanları olarak yaygınlaşması karşısında üniversitelerimizdeki araştırma ve eğitim laboratuvarları zamanın gerisinde kalmış, gelişmek için yeterli kaynakları bulamamışlardır. Buna karşılık sanayi kuruluşları, çoğunlukla teknoloji üretmek yerine dışarıdan teknoloji aktarımına gittiklerinden daha ileri bir teknolojiyi kullanır duruma gelmişlerdir.

Üniversite ile sanayi arasında bir kopukluk olmuştur. Üniversitenin makina mühendisliğinin temel kavramlarını öğretmek işlevi yanında, yeni teknolojilere kolaylıkla uyum sağlayabilecek mühendis yetiştirme işlevi de gözönünde bulundurulmalıdır. Buna bağlı olarak üniversitelerde yapılan araştırmaların sanayinin gereksinimlerine cevap vermesi ve parasal olarak sanayi tarafından desteklenmesi gerekir. Kanımca birinci sorun budur. Bunun ötesinde makina mühendisliği eğitiminde staj, yabancı dil öğretimi, ders programlarının yenilenmesi, kitaplıkların geliştirilmesi, video, film, vb. görsel araçlardan daha etkin yararlanılması, meslek yüksek okullarının yetişen teknikerlere üniversitelerde daha fazla kontenjan ayrılması gibi konular da sempozyumda dile getirildi.

MMO İst. Şb.— Sempozyum amacına ulaşmış mıdır? Adının başında "birinci" yazdığına göre, Sempozyum bundan sonra da yinelenecek. Hangi sıklıkta düzenlenmesi düşünülüyor?

T. DERBENTLİ— Sempozyuma çeşitli üniversitelerden öğretim üyeleri, makina mühendisleri oda temsilcileri, kamu ve özel sanayi kuruluşlarından üst düzeyde yetkililer ve temsilciler, sınırlı da olsa öğrenciler katıldılar. Görüşler, düşünceler, sorunlar yapıcı ve açık bir biçimde dile getirildi, tartışıldı. Bu açıdan sempozyum başarılı olmuş, amacına ulaşmıştır.

Bu sempozyuma İTÜ Makina Fakültesi öncülük etmiştir.

İklimlendirme ve soğutma sempozyumu

17 Ekim 1989 tarihinde Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından düzenlenmiş olan İklimlendirme ve Soğutma Teknolojisi Sempozyumu Yapı-Endüstri Merkezi Salonunda yapılmıştır. MMO İstanbul Şubesi'nin davetlisi olarak Türkiye'ye gelmiş olan South Bank Polytechnic Institute of Enviromental Engineering öğretim üyelerinden Dr. R. W. James ve Dr. J. Missenden sempozyuma bildirileriyle katılmışlardır. Bir gün süren sempozyumun son bildirisi, Tübitak Soğuk Tekniği Bölümü'nden Onur Devres tarafından sunulmuştur. Daha çok iklimlendirme ve soğutma konularında yeni teknolojilere ilişkin bilgilerin verildiği sempozyumun oturumlarını, Yıldız Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Kimya Müh. Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Mehmet Pala, Marmara Üniversitesi Yeni Teknolojiler Araştırma Enstitüsü'nden Prof. Dr. Eralp Özil ve Dizel Magnet'den Doç. Dr. Hasan Heperkan yönetmişlerdir. Yirmiyi aşkın kayıtlı katılımcının izlediği sempozyumda, bildiriler İngilizce olarak sunulmuş, bildiri kitapçıkları ise Türkçeye çevrilerek katılımcılara verilmiştir.

MMO İst. Şb.'nin Meslekiçi Eğitim Programı kapsamında gerçekleştirilmiş olan sempozyuma katılan İngiliz uzmanlar, ülkemizden ayrılırken odanın bu girişiminin, her iki ülkenin meslek odalarının sürekli ve kurumsal bir ilişkiye dönüşmesinin gerekliliğine işaret etmişler ve bu konuda ülkelerine döner dönmez girişimlerde bulunacaklarını belirtmişlerdir.

Kocaeli'de yağlama semineri

TMMOB Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Kocaeli İl Temsilciliği'nin 1989 Güz Dönemi Meslek İçi Eğitim Programında yer alan "Yağlama ve yağ teknolojisi" konulu seminer, 26 Ekim 1989 günü Shell Derince Tesisleri'nde gerçekleştirildi.

MMO'na mensup, Kocaeli'deki Sanayi kuruluşlarının bakım bölümlerinde görevli Makina Mühendislerinden yirmibeş kişinin katıldığı ve bir gün süren seminerin başında MMO üyesi, Shell'in Derince Tesisleri İmalat Üniteleri Müdürü Mustafa Mistili tarafından Yağ Üretim Tesisleri hakkında genel tanıtıcı bilgiler verildi.

Sanayi ve Otomotiv Yağları ve Uygulamaları hakkındaki bilgilerin Kimya Mühendisleri Besalet Gürpınar ve Vehbi Şimşek tarafından verildiği ve her iki konuda da video gösteriminin yapıldığı etkinlikte ayrıca Shell' Derince Tesisatı gezilerek Madeni Yağlar ve Greslerin üretimleri hakkında seminere katılanlara bilgiler verildi.

Etkinlik, yağlama ve yağ seçimi ile ilgili bakım mühendislerinin karşılaştığı sorunların tartışıldığı, sorulu yanıtlı bir şekilde yapılan panelle sona erdi.

Moskova'da projeler sergisi

SSCB Mimarlar Birliği Başkanı Yuri Platonov, gönderdiği mektupla, 15-24 Mayıs 1990 günlerinde Moskova'da "Mimarlık okullarına gerçekleştirilen en başarılı diploma projeleri" konulu bir sergi düzenleneceğini duyurdu. Türkiye'nin de katılması ve 2 temsilciyle hazır bulunması istenen serginin hazırlık ve düzenlemelerini, İTÜ Mimarlık Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Ferhan Yürekli yürütüyor.

Madrid Mimarlar Odası'nın ziyareti

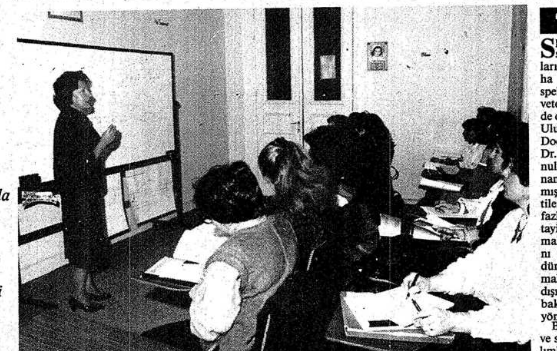
Madrid Mimarlar Odası yönetici, sekreter ve üyelerinden oluşan 8 kişilik bir heyet, Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'ne resmi bir ziyarette bulundu. Eylül 1988'de Madrid'de düzenlenen Mimar Sinan Sergisi konusunda bilgi ve belgeler ileten meslekdaşlarımıza Sn. Aron Angel, İstanbul'un tarihçesi ve kentteki imar faaliyetleri konusunda bir konuşma sundu. Mimarlığın güncel sorunlarının da tartışıldığı toplantı sonunda, karşılıklı yayın alışverişinde bulunma kararı alındı.

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu bir açıklama yaparak özelleştirmeyi konusunda duyarlılık istedi

Petkim bir üniversitedir

Petkim'in gerek kuruluş aşaması ve daha sonraki üretim yılları Türkiye'deki teknolojik gelişim açısından son derece olumludur. Bugün Petkim okulundan yetişenler kamu ve özel sektör kuruluşlarının başında bulunmaktadır.

Özelleştirme politikalarına son verilerek kamu yönetimindeki sanayi kuruluşlarının daha rantabl hale getirilmesi için önlemler alınmalı ve bu konuda duyarlı davranmalıyız.

Petrokimya sanayii değişik petrol türevlerinden çeşitli kimyasal madde üreten bir kimya sanayii koludur.

Petrokimya sanayii ürünleri değişik sanayii kesimlerinde ham ve ara madde olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle petrokimya sanayii temel ve stratejik bir sanayii niteliği taşır.

Bu sanayiinin gerektirdiği yüksek teknoloji ve sermaye nedeniyle Petkim'in 1960'lı yıllardaki kuruluş aşamalarında özel sektör yatırımları için kârlı bir alan olarak görülmemiş, bu nedenle konu öncülüğü zorunlu olmuştur.

Petkim'in gerek kuruluş aşaması ve daha sonraki üretim yılları Türkiye'deki teknolojik gelişim açısından son derece olumludur. Bugün Petkim okulundan yetişenler Kamu ve Özel sektör kuruluşlarının başında bulunmaktadırlar. Petkim bugün de başlı başına bir "Üniversite"dir.

1988 yılında petrokimya sanayii üretim değeri 3 trilyon 118 milyar TL.'na ulaşmış bulunmaktadır. İhracat rakamı ise 696 milyar TL.'dir. Petrokimya sanayii imalat sektörü içinde 5. sırada yeralmakta kuruluş olarak Petkim ise Türkiye'nin en büyük 2. kuruluşu olma özelliğini taşımaktadır.

Petkim ana mal ve ara ürünler üreterek Kimya Sanayii ve Kimya Sanayiinin ortak olduğu pek çok sanayii kolunda piyasada düzenleyici bir rol oynamakta, daha kârlı olan son tüketim alanlarına ise yönelmemektedir. Son yıllarda Petkim yeni kapasite tevsii yatırımlarına yönelememiş ancak Petkim'e idare -yenileme yatırımları için ödenek ayrılabilmiştir. Elbetteki bu durumda Petkim'den gelişen talebe yeterli üretim beklenemez. Ayrıca 1970'li yıllarda maliyeti 50 milyar dolarlık enerji yatırımı gerçekleştirilememiş dolayısıyla maliyetlerin daha düşük olması sağlanamamıştır. Ancak buna rağmen Altıncı Beş üretim ve tüketim artışları sağlanmış bulunmaktadır.

Petkim'in özelleştirilmesi başta olmak üzere "Özelleştirme"lerden amaç bugün için en kârlı kamu kuruluşlarının uluslararası Tekellerin ilave kârlarına sunulması olmaktadır.

Kârlı olmadıkları gerekçesiyle özelleştirilen kuruluşların özelleştirilmeleri halinde hangi yönetimsel güç ve korumacılık koşulları altında kârlı duruma geçirilebilecekleri garanti edilmektedir.

1988 yılında 696 milyar TL.'lık ihracat yapan Petkim, aynı konjektür ve aynı etkenler alında satışlarını, kârlılığını ve gelişmesini nasıl artıracak, nasıl düşük maliyetle üretim yapabilecektir.

Bütün bunlar ancak özelleştirme sonucu yönetimi ele geçiren uluslararası Tekel çıkarlarına uygun kararların alınması ile gerçekleşebilir.

Bu durum asıl çelişkiyi ortaya koymaktadır.

Uluslararası Tekellerin veya bir Tekel sermaye grubunun en düşük maliyetle ucuza ürün satması hemde yüksek ölçüde kâr sağlayarak kâr transferi yapması düşünülemez. En iyimser yaklaşımla bile böyle bir durum için ciddi bir Devlet sübvansiyonu gerekecektir. Sonuç olarak bunun maliyeti de halkın sırtına ek bir kambur olarak vurulacaktır.

Durum bu iken özelleştirmelere gidilmesinin nedeni para basmaktan başka finans kaynaklarının bulunamayışıdır.

Türkiye'nin çok önemli temel ve stratejik bir sanayii kolunda ulusal bir kuruluşun hisselerinin ulus-

(Arkası Sa. 11 Sü. 5'de)

"NMR" OKULU

Spektral yöntemler gerek kimyasal, gerekse ilaç analizleri alanlarına geniş ölçüde girmiştir. Daha önce yaptığımız UV ve IR spektrofotometrik yöntemlere ilaveten 30-31 Ekim 1989 günlerinde düzenlenen ve Prof. Dr. Ayhan Ulubelen, Prof. Dr. Sevil Öksüz, Doç. Dr. Ayhan Sıtkı Demir, Doç. Dr. Nezhun Gören tarafından sunulan "Nükleer Magnetik Resonans" "NMR" yöntemleri anlatılmıştır. Bu yöntem yukarıda belirtilen "UV" ve "IR"den çok daha fazla bilgi vermesi nedeniyle yapı tayinlerinde son derece yararlı olmakta ve polimerlerin sorunlarını çözmede tıpta teşhise kadar dünyada geniş ölçüde kullanılmaktadır. Ülkemizde üniversiteler dışında özellikle endüstriye katkısı bakımından bilinmesi gerekli bir yöntemdir.

Bu okul çeşitli üniversitelerden ve sanayiden 30'a yakın bir katılımla gerçekleştirilmiştir.

Atıksu Arıtma Sistemleri Okulu'nun açış konuşmasını yapan Mehmet Saysel:

Çevreyi kirletmeden kalkınmalı

Kimya Mühendisleri Odası İst. Şubesi Başkanı Mehmet Saysel Atıksu Arıtma Sistemleri Okulu'nun açılışında bir konuşma yaptı. Soysel'in konuşması şöyle: 2000'lı yılların eşiğinde çevre sorunları dünyanın en önemli sorunlarından birisi olarak insanlığın karşısında duruyor.

Yakın zamana kadar "Çevre" sadece ekonomiye girdi sağlayan bir kaynak olarak görülmüş "İktisadi Büyüme Hedefi" "Aşırı Kâr Tutkusu" doğal çevrenin savurgan bir biçimde tüketilmesini ortaya çıkarmıştır.

Sorunları ve nedenleri farklı da olsa bugün gelişmiş ülkelerde de, gelişmemiş ülkelerde de çevre kirliliği mevcuttur.

Gelişmiş ülkelerde toplumun bilinçlenmesi bu ülkelerde çevre kirlenmesinin önlenmesi ve giderilmesi için araştırma - uygulama çalışmalarını başlatmıştır. Artık bir Çevre Teknolojisi ile karşı karşıyayız.

Ülkemizde ise kirlenmeye yol açan etkenlerden birisi geleneksel üretim biçiminin yer yer sürmesi diğer yandan dışa bağımlı ve sağlıksız sanayileşmedir. Yatırımı ve üretimi düşük maliyetle gerçekleştirme amacı, çarpık kentleşme, altyapının olmayı, yağmacılık v.b. nedenlerle birleşince Çevre Kirliliğinin boyutları artmaktadır.

Artık çevre kirlenmesinin önlenebilmesi için önlemler almak yolunda kaybedecek zamanımız yoktur. Gelişmiş ülkelerde yaşanan olaylar ve gelinen nokta bizler için alınacak derslerle doludur.

Elbetteki Çevre sorunları nedeniyle sanayileşme ve kalkınma çabalarına son verilmesi düşünülemez. Hedef çevreyi kirletmeden, önlemleri alarak mümkün olduğunca hızlı kalkınma olmalıdır.

Burada tüm kişi ve kuruluşlara önemli görevler düştüğüne inanıyoruz.

Toplumsal ve ekonomik gelişmeyi hedef alan projeler değerlendirilirken, çevre sorunlarını asgariye indirecek yer seçimi, kaynak kullanımı, üretim prosesleri göz önüne alınmalıdır. Elbetteki bunun da ek bir maliyeti olacaktır. Ancak bu maliyet katlanılması gereken zorunlu bir maliyettir.

Biz hangi işletmelerin çevreyi ne kadar kirletiklerini kendilerinin de iyi bildiğini düşünüyoruz. Çevre teknolojisinin ülkemizde hızla uygulanması, çevre mevzuatına uygun önlemlerin uygulanması gerekecektir.

Gerek denetimle görevli kuruluşlar gerekse üretici kuruluşlar artık beklemekten vazgeçmelidirler.

Son yıllarda çevre sorunlarına duyarlı bir kamuoyunun ülkemizde oluşmaya başladığını görüyoruz. Bu sevindirici bir gelişmedir. Ancak çevre tahribatının devam ettiğini, egemen anlayışın çevre sorunlarına önem vermediğini de görüyoruz.

(Arkası Sa. 11 Sü. 5'de)

KATKI

MUSTAFA ARAL *Makina Müh.*

Yaşamı Ciddiye Alalım

"İnsan aynı zamanda hem yalnız hem de toplumsal bir varlıktır. Yalnız bir varlık olarak kendisinin ve kendisine en yakın olanların varlığını korumak, bireysel arzularını tatmin etmek ve doğuştan gelen yeteneklerini geliştirmek için çabalar. Toplumsal bir varlık olarak diğer insanların ilgisini ve sevgisini kazanmaya, mutluluklarını paylaşmaya, acılarını dindirmeye ve yaşam koşullarını iyileştirmeye uğraşır. Ancak böyle çeşitli ve çoğunlukla çelişik çabaların varlığı kişinin karekterini izah eder ve bunların belirli bir bileşimi kişinin ne derece iç denge sağlayacağını ve toplumun iyiliğine katkıda bulunacağını belirler."

ÖLÇÜ'nün geçen sayısının manşetine dikkat etmişsinizdir umuyorum. Çitosan'ı Fransızlara sattıktan sonra Petkim'i de yabancılara satma hazırlığı içindeler. Başka bir çok KİT de sırada. Üstelik bu ülkede 170.000 mühendis ve mimar varken. Niçin bu kadar cüretkâr olabiliyorlar düşündünüz mü? Yoksa "sol"dan destekli bireyi yeniden keşfetme ideolojileri bizlere toplumsal sorumluluklarımızı tümüyle unutturdu mu?

Unuttum söylemeyi. Yukarıdaki alıntıyı Einstein'ın 1949 yılında yazdığı bir makaleden yaptım. Bir aylık dergi yayınlamıştı geçenlerde. Çok açık yazmış. İnsan yalnızca kişisel geleceğini güvenceye alma kaygısıyla yaşadığında ve bu kaygıyla üretim sürecinde bir rol oynadığında tüm sorumlulukların yerine getirmiş olmuyor. Demek bir toplumsal görev söz konusu.

Hele hele toplumun kollektif çabasının ürünü olan mühendis ve mimarlar (aslında toplumsal olanakları kullanarak konumlarını geliştirebilmiş herkes) tükettikleri toplumsal emeğin karşılığını geri ödemekle yükümlüdürler. Hangi biçimde olursa olsun toplumun emeğiyle yaratılmış değerler uluslararası tekellere peşkeş çekilirken tüm mühendis ve mimarlar konuyu bu toplumsal duyarlılıkla yaklaşmalıdırlar. En azından "Ne oluyor bir dakika" deme duyarlılığını göstermelidirler.

Yaşam ne günlük kaygılardan ibarettir, ne de yazın güneyde bronzlaşıp, kışın barlarda caz dinlemektir. Bunları elbet de kapsar ama bunun ötesinde toplumsal sorumluluğumuzun anımsanması ve gereğinin yapılmasıyla anlam kazanır. Bir holding patronu verdiği bir konferansta, çağımızın halen kölelik çağı, zincirlerin ise insanların vazgeçemediği tüketim alışkanlıkları olduğunu söylemişti. Demek insan olmak buradan bir adım öteye gitmekle olanaklı oluyor. Kişisel çıkarları maksimize etmekle, toplumsal sorumlulukla hareket etmek arasındaki denge de, dengeye gelinen noktaya göre insan onurunu belirliyor.

Ne dünya yalnızca "ben" diye yaşayacak kadar küçük, ne de yaşam bu kadar basit. Bir bilim adamının sözleriyle başladık, bir ozanın dizeleriyle noktalayalım:

"Yaşamayı ciddiye alacaksın
yani, o derece, öylesine ki,
mesela, kolların bağlı arkadan, sırtın duvarda,
yahut kocaman gözlülerin,
beyaz gömleğinle bir laboratuvarda
insanlar için ölebileceksin,
hem de yüzünü bile görmediğin insanlar için,
hem de hiç kimse seni buna zorlamamışken,
hem de en güzel, en gerçek şeyin
yaşamak olduğun bildiğin halde,
yani öylesine ciddiye alacaksın ki yaşamayı,
yetmişinde bile mesela zeytin dikeceksin,
hem de çocuklara falan kalır diye değil,
ölmekten korktuğun halde ölüme inanmadığın için,
yaşamak yani ağır bastığından.

Başkaca da bir söze gerek yok bence. Yaşamı ciddiye almak zamanı artık geldi, de geçiyor bence.

Küçük Sanayi Destekleme ve Geliştirme İdaresi Başkanlığı Yasa Tasarısı Mecliste

Küçük Sanayi için yeni örgüt

MMO İst. Şubesi: Konunun kapsamlı bir şekilde ele alınmış olması sevindiricidir. Ancak kurulacak başkanlığın faydalı olabilmesi için işler bir yapıda olması gerekiyor.

Küçük ve orta ölçekli sanayiciye eğitim-tanıtım ve teknolojik destek sağlanması amacıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca bir başkanlık oluşturulması doğrultusunda yasal düzenlemeler yapılıyor.

Sanayi ve Ticaret Bakanı Şükrü Yürür tarafından düzenlenen bir basın toplantısıyla açıklanan tasarıya göre "Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı'nın TESK, TOBB, DPT, Teknik Üniversite, MPM, TSE, TÜBİTAK ve ilgili bankaların temsilcilerinden oluşacak bir genel kuruluyla, Başbakanın görevlendireceği bir bakan ve Sanayi ve Ticaret Bakanının yer alacağı bir icra komitesi de olacak. Genel Kurul, yılda iki kez toplanarak, küçük sanayinin geliştirilmesi için tavsiye kararları alacak. Tasarıya göre, KÜSGED ve SEGEM'in de içinde yer alacağı idareye ait onbeş kaynaktan beslenen bir fon oluşturulacak. Fonda oluşacak kaynaklardan küçük ve orta sanayinin araştırma ve geliştirme çalışmalarının %70'e kadar olan bölümünün karşılanması tasarlanırken, bunun yanında, yurtdışı fuar ve tanıtım masrafları için de bu fondan yararlanılacak.

Açıklamada KÜSGED merkezlerinin sayısının da beşten yirmiye çıkarılacağı ve daha ileride tüm organize ve küçük sanayi sitelerine yaygınlaştırılmasının düşünüldüğü belirtildi.

Makina Mühendisleri Odası ne diyor?

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca hazırlanarak ilgili kuruluşların görüşlerine sunulan tasarı hakkında görüşlerini aldığımız Makina Mühendisleri Odası yetkilileri, konunun kapsamlı bir şekilde ele alınmış olmasını sevindirici bir gelişme olarak gördüklerini belirttiler. Oda yetkilileri konuyla ilgili olarak aşağıdaki açıklamayı yaptılar.

"Tasarı, her nekadar incelenmesi için tarafımaza gönderilmemiş olsa da basındaki açıklamalar ışığında genel kapsamı itibariyle olumlu, ancak kurulacak başkanlığın faydalı olabilmesi için işler bir yapıda olması gerekiyor. Bu nedenle Genel Kurul, İcra Komitesi ve Fon Yönetiminden oluşacak idarenin yapısındaki temsil, özellikle Genel Kurul yapılanmasındaki temsil genişletilmelidir. Bu yapı içinde üyelerinin bir bölümü küçük sanayi içinde çalışan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)'nin de örgütsel yeri olmalıdır. Aksi halde bu kesimde sayıları onbinlere varan mühendislerin gelişmeye katkısı belki de olamayacaktır. Bu durumda başkanlığın kuruluş amaçları içinde yer alan küçük ve orta sanayinin teknolojik yapısının geliştirilmesi düşüncesi gerçekleşemez. İkinci önemli bir konu da kaynaklarla ilgilidir. Onbeş kaynaktan besleneceği belirtilen fonun tasarıda küçük ve orta sanayinin desteklenmesi yönünde kullanılacağı belirtilmektedir. Bütçe ve Sayıştay denetimi dışındaki bir fonun başlangıçta iyi niyetlerle yola çıkılmış olsa bile, günümüzde pekçok örnekte görüldüğü gibi başka amaçlarla kullanılır olması tasarıyı amacından uzaklaştırabilir ve girişim sekteye uğrar. Ayrıca, kanımızca küçük ve orta sanayinin ülke ekonomisindeki yerinin daha yararlı ve etkin bir hale getirilmesi konunun ancak genel ülke ekonomisi ve entegre bir proje haline getirilmesi ile olanaklıdır."

Makina Mühendisleri Odası yetkilileri önümüzdeki günlerde Bakanlığa daha kapsamlı bir öneri demetinin sunulması için küçük sanayici üyeleriyle 24 Kasım 1989 tarihinde düzenlenen bir panelde konuyu tartıştılar."

PANEL - MMO İst. Şb. Sekreteri Mustafa Aral'ın yönettiği panelin açış konuşmasını Şube Başkanı Çoşkun Özbaş yaptı.

Küçük Sanayinin Sorunları tartışıldı

Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından 24 Kasım 1989 tarihinde Yapı-Endüstri Merkezi Salonu'nda yapılan Küçük ve Orta Sanayi-Sorunları ve Geleceği Paneline katılan konuşmacılar, sanayileşme amaçlanıyorsa bir bütünsellik içnide küçük sanayinde gereken önem verilmelidir görüşünde birleştiler.

MMMO İst.Şb Sekreteri Mustafa Aral tarafından yönetilen panele; Ekonomist Tanju Akad, DPT'den Murat Sungur Bursa, Hüçek Tek. Koordinatörü Hüseyin Çakmer, Umum Ayakkabıcılar Derneği'nden Cengiz Kastan, İMES Başkanı Süheyl Erboz, KÜSGET'ten NAzım Güven ve Doğu Sanayi Sitesi Müdürü Fatma Vardar konuşmacı olarak katıldılar.

Açış konuşmasını MMO İst. Şb. Başkanı Çoşkun Özbaş'ın yaptığı panelde, şu sıralarda TBMM'de bulunan "Küçük Sanayi Destekleme ve Geliştirme İdaresi Başkanlığı" kulmasına ilişkin yasa tasarısı da tartışıldı.

Önümüzdeki sayıda panel konuşmalarının geniş bir özetini vermeyi planlamaktayız.

TARLABAŞI TARLABAŞI filmiyle Mimarlar Odasına Uluslararası ödül

***Mimar Sinan**'ın yapıtlarını ve yaşam öyküsünü konu alan, yönetmenliğini Süha Arın'la Prof. Dr. Metin Sözen'in yaptığı DÜNYA DURDUKÇA başlığındaki dört belgesele de "Jüri Özel Ödülü" verildi.*

Türkiye'den on filmin katıldığı ve bu yıl ikincisi yapılan Uluslararası Lozam Mimarlık ve Şehircilik Filmleri Festivali - FIFAL, 3/4/5 Kasım günleri Lozan'da Paderewski Salonları'nda yapıldı.

"Mimarlık, her şeyden önce insanın en yakın çevresiyle ilişkisidir" görüşünü taşıyan festival, dünyada mimarlık ve şehircilik anlayışları ve uygulamaları ile konut ve barınma sorunlarını, geçmiş mimari birikimi bir araya getirerek topluca tanıtma amacını taşıyordu.

Yarışma ve gösteri bölümlerinden oluşan festivale, 48 ülkeden 710 film katılırken, bunlardan 48'i yarışmalı bölümde, 52'si de gösteri bölümünde yer aldı. Resmi ve özel kuruluşların yanı sıra kişisel çalışmaların da katıldığı festivalde, TMMOB Mimarlar Odası, katılan tek meslek örgütü olarak dikkat çekti.

Uluslararası jüri, Mimar Prof.M.Mario BOTTA'nın başkanlığında, İsviçre'den Freddy BUACHES (Sinematek Başkanı), Jear-Marie MOSER (Film yapımcısı), Fransa'dan Prof. M.Jean NOUVEL (Mimar), İtalya'dan Prof. Adolfo NATTALINI (Mimar), Çin'den XI ZHI-JIE (Sinemacı), Norveç'ten Ragnar HENRİKSEN (Film yönetmin ve yapımcısı), İrlanda'dan Mme Anne LYNCH'den (Mimar) oluşuyordu.

35 mm, 16 mm. ve Video filmlerinden oluşan yapıtlar, 1923 Lozan Konferansının toplandığı Paderewski Sarayı Salonları'nda sergilendiler. **Büyük Ödül,** İspanyol Mimar GAUDI'nin yaşamını konu alan GAUDI adıl 35 mm.lik dramatik kurgulu filme verildi. GAUDI'nin yönetmeni **Manuel HUERGA,** yapımcısı "Virginia Films".

Festivalin ikinci günü gösterilen İstanbul'da kent planlaması ile ilgili yaşanmış bir olayı, planlama ve mimari miras bağlamında belgeleyen TARLABAŞI TARLABAŞI filmi, festivale katılan çevrelerce ilgiyle karşılandı.

Bilindiği gibi, 1986-1988 yıllarında İstanbul genelinde spekülatif amaçlı operasyonel kararlar alan belediye yönetiminin uygulamaları, planlama kavramı, doğal, kültürel ve mimari mirasın korunması tartışmalarına neden olmuştu. Operasyonel kararların en önemlisi olan Boğaziçi ve Beyoğlu'nun taribi, yakıcı bir sorun olan ulaşımı çözme esasına dayandırılıyordu.

1986 başlarında uygulamaya geçirilmek istenen operasyonel kararlara karşı çıkan Mimarlar Odası İstanbul Şubesi, bir yandan kamuoyuna dönük etkinlikler yürütürken, diğer yandan da Beyoğlu ve Tarlabaşı'nın özgün dokusunu oluşturan Levanten mimarinin belgelenmesi amacıyla video çekimlerini başlattı. 1989'un ortalarına kadar süren Tarlabaşı yıkımları sürecini, **Hilmi Etikan** ve **Haluk Koçoğlu** görüntüleyerek belgelediler. Bu görsel belgeler yirmi adet U-Matik kasetten oluşuyor. TARLABAŞI TARLABAŞI filmi, Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nin bu süreçte bölge sakinleriyle yürüttüğü kampanyayı, konunun İstanbul için taşıdığı önem içinde dramatik bir kurguyla dile getiriyor.

Filmin senaryosunu, bu süreci içeren Oda arşivini ve İstanbul'la ilgili belgeleri tarayarak **Feride Çiçekoğlu** ile **Şener Özler** hazırladılar. Filmin danışmanlığını ise **Yücel Gürsel, Besin Çeçener, Mete Göktuğ** ve **Ali Rüzgar**'dan oluşan bir kurul yaptı. **Feride Çiçekoğlu** İngilizce çeviriyi yaparken, **Deniz Mazlum** da Fransızca çevirileri yaptı.

Lozan Film Festivali FIFAL'in kurucularından olan "Vaud Kantonu Mimarlar ve Mühendisler Birliği"nin koyduğu özel ödüle değer görülen Tarlabaşı belgeselinin yönetmeni ise İFSAK Sinema Kolu kurucusu **Hilmi Etikan.**

Festival Jürisinin Özel Ödülüne değer bulunan Sinan belgeselleri, 35 mm.lik dört filmden oluşuyor. DÜNYA DURDUKÇA başlığındaki belgesellerin isimleri şöyle:

— **Ağırnas'ın Taşçıları**
— **Erciyas'tan Süleymaniye'ye**
— **Suya Hüküm ki...**
— **Geçti Bu Dünyadan Bu Demde Mimarların Piri Sinan.**

Filmlerin yapımcısı, Türkiye Bankalar Birliği adına MTV Film, Yönetmenleri ise **Süha Arın** ve **Prof. Dr. Metin Sözen.**

Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin 1988'de düzenlediği **Kula Sempozyumu** çerçevesinde çekimi yapılan KULALAR YIKILMASIN adlı belgesel video filminin yönetmenliğini **Oğuz Makal** yaptı.

Lozan Festivali'nin gösteri bölümünde ülkemizi temsil eden diğer filmler ise şunlar:

— YOLUM / Video filmi. Yapımcı ve yönetmen **Mustafa Altıoklar.**

— **SİSLER KOVULUNCA DOĞU KARADENİZ / 35 mm. sinema filmi. Yönetmen Süha Arın,** Yapım Emlak Kredi Bankası.

— DORUKTA BİR USTA.

— YENİ UFUKLAR; Her iki film de 35 mm.lik. Yapımcı, Türkiye Bankaları Birliği adına MTV Film. Yönetmen, **Süha Arın** ve **Prof. Dr. Metin Sözen.**

FIFAL, **Avrupa Konseyi Genel Sekteri**'nin himayesinde şu kuruluşlar tarafından destekleniyor.

• İsviçre Dış İşleri Federal Departmanı, Kültür İşleri Bölümü.
• İsviçre İç İşleri Federal Departmanı.
• İsviçre Vaud Eyaleti Yönetimi.
• Lozan Kenti Belediyesi.
• Lozan Federal Politeknik Okulu / EPEL.
• İsviçre Vaud Kantonu Mimarlar ve Mühendisler Birliği / UPIAV.
• Migros Kooperatifleri Federasyonu.
• İsviçre Sinematik.

FIFAL-Lozan Film Festivalinde ödül alan filmelr topluca şunlar:

• **Büyük Ödül:** GAUDI (İspanya)
• **Vaud Kantonu Ödülü:** YAPRAKLARDAN ve TOPRAKTAN (Fransa-Kamerun).
• **Lozan Kenti Ödülü:** JAPONYA: ÜÇ AVANGARD MİMAR KUŞAĞI (ABD)
• **Lozan Federal Politeknik Okulu Ödülü:** POSTACI CHEVAL:

(Arkası Sa. 10 Sü. 3'de)

MİMARLAR ODASI

"Turizm ve kıyı kentlerimiz sempozyum sonuç bildirgesi

Mimarlar Odası tarafından 21-22 Ekim 1989 tarihlerinde Marmaris'de düzenlenen turizm ve kıyı kentlerimiz sempozyumuna katılanlar;

Özellikle kıyı kent ve kasabalarımızın kültür kimliğinin ve çevre değerlerinin korunması ve sağlıklaştırılması gerektiği, bozulma ve yok olma sonucu doğal ve tarihsel değerlerin yitirildiği, böylece insanların mutsuzluk içinde yaşamaya başladığı çevreler oluştuğu, bozulmaya neden olan etkenlerden en önemlilerinden birinin turizm amaçlı yapılaşmalar ve düzenlemeler olduğu, ve ülke düzeyinde bu olumsuzluğun giderek yaygınlaştığı, bu nedenle olgunun "kültürel" ve "fiziksel palanlama" boyutunun ivedilikle ele alınması gerektiği,

görüşlerinden yola çıkarak;

— Akdeniz yerleşmelerindeki kültürel, tarihsel ve çevresel değerlerin, gelişmenin ve kalkınmanın yadsınamıyacak kaynakları olduğunu,

— Bu kaynakların, insan ve çevresinin önemli bir bileşeni olmasına karşın yeterince değerlendirilmediğini,

— Bu yerleşmelerin çoğunlukla, insan eliyle yaratılan bozulmalara maruz kaldığını,

— Bozulma, yok olma ve yanlış uygulamalara, doğal ve kültürel değerlere ilişkin bilgi ve ilgi noksanlığının, eğitimin her düzeyinde yeterli bilgi aktarılmamasının, gerekli bilimsel hazırlık ve etüdler oluşturulmadan sürdürülen planlama, kentsel tasarım ve mimarlık hizmetlerinin ülke içi ve uluslararası deneyim ve bilgi alışverişinin yetersizliğinin neden olduğunu,

— Turizm etkinliklerinin, doğal ve kültürel mirasla yeterli uyumu sağlayamadığını,

— Çevre değerlerine saygılı bir turizm hareketinin ülke kalkınmasında en önemli sektörlerden biri olduğunu, doğru yönlendirildiğinde çevreyi geliştirdiğini ve zenginleştirdiğini,

saptayarak;

— Koruma ve kullanmanın bir dengeler politikası olduğunu,

— Doğal ve kültürel değerler içeren kıyı kent ve kasabalarımızın yeni kullanımlara açılmasının, sosyo-ekonomik, kültürel ve fizik-

(Arkası Sa. 10 Sü. 5'de)

Hergün ulaşım savaşı verilen 6 milyonluk İstanbul'da 500 km. kıyı uzunluğumuz var ama...

Kent içi deniz ulaşımında Denizden yararlanamıyoruz

NACİ ÇANKAYA

TMMOB Gemi Müh. Oda Başk

İçinde yapadığımız İstanbul kenti, nüfusu 6 milyonu aşan, çarpık sanayileşme ve kentleşmenin en güzel örneğini oluşturan (!) bir metropolitandır.

Bu metropolitanda yaya ulaşımından, oldukça azalmasına rağmen atlı arabalardan, helikopterle ulaşıma kadar tüm ulaşım şekilleri görülmekte, tüm ulaşım araçlarına rastlanılmaktadır.

Ulaşım, insan ve/veya eşyanın zaman ve yer faydası sağlayacak şekilde bir mekândan, diğerine taşınması olarak tanımlanmasına rağmen bu tanım uygun bir kentiçi ulaşım ilimizde sözkonusu değildir.

6 milyon nüfusun 2 milyonu, otobüs, tren, vapur, minübüs, dolmuş ve taksi tipi toplu taşıma araçları günde enaz 2 kez kullanarak, 4 milyon git-gel yapmasına rağmen ihtiyaç duyduğu/duyulan yere (yer faydası) istediği zaman (zaman faydası) sağlayarak ulaşması/ulaştırılması olanaklı olmamakatadır.

İstanbul'lular mevcut ulaştırma sistemi ve araçlarının yetersizliği nedeniyle günde en az 2 saati yollarda geçirmekte yine enaz 200 milyon liralık işgücü değeri yollarda kaybedilen zaman karşılığı olarak yok olurken, ulaşım savaşına günde 450 milyon lira ödemektedirler.

Özel kesim taşımacılığının teşvik edilmesi ile kentsel ulaşımın ticaret konusu yapılması, bireysel araç sahibi olmanın "ayrıcalık" sağlaması ile kitle ulaşımı sorunu zaman içinde çıkılmaz hale sokulmuştur.

İstanbul yaklaşık 500 km kıyı uzunluğu, Haliç ve Boğazı ile denizle iç içe yaşayan bir kenttir. Fakat bu doğal potansiyel kent içi ulaşımında yeterince değerlendirilememiş, ancak son yıllarda ulaşım karmaşasının dayanılmaz boyutlara ulaşmasıyla deniz ulaşımı konusu tekrar gündeme getirilmiştir.

Denizle İç İçeyiz- Son yıllarda ulaşım karmaşasının dayanılmaz boyutlara ulaşması deniz ulaşımını tekrar gündeme getirdi.

Tarihsel gelişimde, IV. yy.'dan itibaren kentimizde kayıkla ulaşımın başlamasıyla denizyolu taşımacılığının başladığını görmekteyiz.

19 yy.'dan itibaren denizyolu taşımacılığı şirketleşme ve muntazam hat taşımacılığına dönüşerek değişik tip ve tonajda, günün teknolojisine uygun gemilerle sürdürülmüştür.

Tarihsel gelişmede üzerinde durmak istediğim bu gün yok edilen, 1895 yılında Hüseyin Hakkı Bey tarafından asker ve malzeme nakli amacıyla açılan Üsküdar-Kabataş arabalı vapur hattı ve zamanında İngiltere'ye yaptırılan ve günümüze kadar gelen arabalı vapur dizaynıdır.

Günümüzde kentiçi deniz ulaşımı, Belediye'ye kayıtlı yolcu motorları, Büyük Şehir Belediyesine ait İstanbul Deniz Otobüsleri Sanayi Ticaret A.Ş.'nin deniz otobüsleri ve Türkiye Denizcilik İşletmeleri Şehirhatları işletmesinin yolcu ve arabalı vapurlora ile yapılmaktadır.

Şehirhatları işletmesi 1988 yılı sonu itibarıyla değişik kapasite ve tonajda 34 yolcu vapuru, 23 arabalı vupar ile 61 iskelede 24 sefer hattında taşıma yapmıştır.

Kentiçinde 1937 yılında 112,1 milyon yolcu, 4,2 milyon oto cinsi araç taşımışken 1983 yılında 122,6 milyon yolcu 3,3 milyon oto cinsi araç taşımıştır.

5342 sayılı Denizcilik Bankası Kuruluş Kanunun 7. maddesine göre; Küçükçekmece ile Trilya arasında varolduğu kabul edilen hattı doğusunda kalan Marmara Bölgesi ile Karadeniz Boğazı ve Haliç'te, Foça ile Ahırlı arasında var olduğu kabul edilen hattın güneyinde bulunan İzmir Körfezi'nde 18 rüsüm tonilatosundan yukarı makinalı ve motorlu araçlarla yolcu nakli ve araba vapurları, feribotlar ve benzeri özel araçlarla yük nakli işlerini tekel şeklinde yapma görevi, günümüze kadar isim değişiklerinde de geçerli olmak üzere Türkiye Denizcilik İşletmelerine verilmişken, "Deniz Otobüsleri" söz konusu olduğunda her nedensu bu tekel görevi: sona erdirilmiştir.

Yine 1988 yılı içinde, 3030 sayılı yasa sonucu kurulan Ulaştırma Koordinasyon Kurulu kararı ile çevre düzenlemesi gerekçesi ile Üsküdar-Kabataş ve Harem-Sirkeci arabalı vapur seferleri kaldırılmıştır.

2 asıra yaklaşan bir süredir denizyolu ulaşımı yükünü çeken şehir hatları işletmesi, son yıllarda filo yenilemesi değişik tip ve tonajlı gemilrle, yeni hatlarda daha iyi hizmet vermeye gayret gösterirken İstanbul Büyük Şehir Belediyesinin haksız rekabeti ile karşılaşmaktadır. Tüm ulaşım sistemlerinin eşgüdümünü sağlamak amacıyla kurulan Ulaşım Koordi-

(Arkası Sa. 11 Sü. 6'da)

Yat inşa sanayi ve Yat yan sanayi raporu

Üretim hâlâ ustaların elinde

Ülkemizde son yıllarda özellikle turizm sektöründe görülen gelişme yat yapımcılığına ve dolayısı ile yat yan sanayine yansımıştır. Bu gelişmede devletin bu alanı krediler ile desteklemesi, yerli yatırımcının yat yapımcılığı ve işletmeciliğini yüksek kazançlı bir alan olarak görmesi, yurtdışından gelen yat siparişleri ile yabancı sermayenin ucuz işgücü ve hammaddeden yararlanmak amacıyla ülkemizde yatırımlara yönelmesi önemli faktörlerdir.

Ancak üretimin hâlâ ustaların denetiminde süregelmesi, mühendislik hizmetlerinin yetirince yer alamaması, bir yönlendirici ve denetliyici mekanizmanın olmayışı, yeterli tekniğe-bilgi birikimine sahip olmayan bazı kişi ve kuruluşların bu alanda çalışma yapmaya kalkışmaları gelişen yatçılığımızda bir dağınıklığın yaşanmasına neden olmuştur.

Ülkemizde inşa edilen yatlar amaç, tip ve kulanılan malzemeye göre aşağıdaki şekilde sınıflandırabilinir:

Amaca Göre, 1. Ticari amaçlı yatlar, 2. Özel gezi yatları, 3. Sportif amaca yönelik yarış yatları

Tiplerine Göre, 1. Hem yelken, hemde motor ile sevk edilebilen yatlar (Motorsailer) (Gulet, keç ve Tırhandil gibi), 2. Motoryatlar, 3. Yelkenli yatlar

Malzemeye Göre, 1. Ahşap yatlar, 2. Çelik yatlar, 3. Fiber yatlar, 4. Alüminyum yatlar, 5. Ferrosement yatlar.

Son yıllarda turizm sektöründeki gelişme nedeniyle özellikle Ticari amaçlı yatlarda büyük bir artış olmuştur. Bunda en büyük etken devletin kredi olanakları sağlamış olmasıdır. Bu amaç için yapılan yatların yaklaşık % 80'i Motorsailer tipi ahşap yatlardır. Belirli bir yolcu kapasitesini sağlamak için boyları 18-26 metre aralığında değişmektedir.

Özel amaçlı olarak yapılan yatlar ise daha çok motoryat tipidir. Çelik ve Fiber malzeme kullanımı bu tip yatların imalinde daha yaygındır. Bunun yanısıra ahşap malzemede kullanılmaktadır.

Alüminyum ve Ferrocement ise

(Arkası Sa. 11 Sü. 4'de)

İmza kampanyası

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi kamu kuruluşlarının özelleştirilmesine karşı imza kampanyası başlattı. Sivil harita mühendisliği eğitim ve öğretiminde 40. yıl sempozyumunda imzaya açılan metin meslekdaşların yoğun ilgisine uğradı. Çok sayıda harita mühendisi kampanyaya katılırken kampanyaya şube binasında devam ediliyor.

Bilirkişilik başvuruları başladı

Her sene yılbaşından itibaren TMMOB tarafından Kamulaştırma Kanunu gereği atanmakta olan bilirkişilik başvuruları Kasım ayında başlamıştır. Bilirkişiliğe müracaat edecek inşaat mühendisleri 5 yılını doldurmuş olmak ve İnşaat Mühendisleri Odası Bilirkişilik Yönetmeliğindeki belirtilen koşulları yerine getirenler Kasım ayı başından itibaren başvurabileceklerdir. Bilirkişi olmak istiyen İstanbul İli sınırları içinde oturan inşaat mühndisleri İstanbul Şubesine, diğer illerde oturan inşaat mühendisleri bulundukları yerin İnşaat Mühendisleri Odası Temsilciliklerine başvurabilecektir. □

Harita yapım yönetmeliği basıldı

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından üniversitelerden, uygulama yapan kamu kuruluşlarından, öğretim üyesi ve uzmanların katılımıyla hazırlanan açıklamalı-örneklemeli büyük ölçekli haritaların yapım yönetmeliği satışa sunuldu. Yönetmeliği isteyenler Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nde edinebilecek ve ederi 25.000 TL.

Mimari Korumacılık Sergisi Türkiye'de

17 Mayıs - 25 Haziran 1989 tarihleri arasında İngiltere'de Royal Academy of Arts salonunda gösterime sunulan ve büyük ilgi ve yankı uyandıran "Conservation Today" (Günümüzde Koruma) konula sergi, British Council'in öncülüğüyle Türkiye'ye getiriliyor. 27 Kasım - 22 Aralık günleri arasında sırasıyla İzmir.

(Arkası Sa. 10 Sü. 6'da)

Tarım ilaçları ve zehirlenmeler

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası ve Kimya Mühendisleri Odası 12 Aralık 1989 günü saat: 14.00'de Erenköy Tarım İl Müdürlüğü Salonu'nda tarım ilaçları ve zehirlenmeler konulu toplantı düzenledi. Toplantıya konuşmacı olarak Prof. Dr. İnci Çetin ve Dr. Saffet Öztürk katıldı.

Doğan Hasol UICB Başkanı

Kısa adı UICB olan ve Merkezi Rotterdam'da bulunan Uluslararası Yapı Merkezleri Birliği'nin başkanlığına üç yıl için Y. Mimar Doğan Hasol seçildi. Birleşmiş Milletlerce tanınan UICB, yapı konusundaki bilgi merkezlerini bünyesinde toplayan uluslararası bir kuruluştur.

Yunanistan dışındaki Avrupa Topluluğu ülkelerinin yanı sıra SSCB dahil Comecon üyesi pek çok ülke ile ABD, Kanada, Avusturalya, Japonya, Brezilya ve Çin'in üyesi oldukları UICB'nin 26 ülkeden 41 üyesi bulunuyor. Bu kez Stockholm'de yapılan

(Arkası Sa. 10 Sü. 8'de)

Bilgisayar kursları devam ediyor

İnşaat Mühendisleri İstanbul Şubesi Bilgi İşlem Bölümü kurulduğu Ağustos 1986'dan bugüne hizmet vermektedir. Verdiğimiz bu hizmetlerden biri Bilgisayar Programcılığı Kursları'dır. Kurslarımızın 12. Dönemi 16 Ekim 1988 günü açılmıştır. 13. Dönem kursumuzun Kasım ayı başında açılması düşünülmektedir. Bugüne kadar açılan 11 dönem kurstan yaklaşık 300 üyemiz yararlanmış, 40 üyemiz de sertifika almaya hak kazanmıştır. Kurslarımızı tanıtan bilgiler aşağıda özetlenmiştir.

1.) Kurslarımız haftada 10 saat (Cuma hariç hafta içi hergün 19.00-21 arası Cumartesi 2 saat uygulama) olup 1.5 ay sürmektedir. Toplam 60 saat ders sonund Basic dili ile ilgili tüm bilgiler kursiyerlere verilmiş olmaktadır.

2.) Kurslarda Aktif Metod ile ders anlatılmaktadır. İlk hafta Basic deyimleri topluca nlatılıp daha sonraki haftalar sürekli uygulama yapılmaktadır. Böyiece kursiyerin edilgen durumdan kurtarılması, derse ilgisini kaybetmemesi, sürekli düşünebilmesi ve örnek olayı

(Arkası Sa. 10 Sü. 2'de)

IV. Teknik Eleman Kurultayı'na giderken Forum-Paneli yapıldı.

Teknik Elemanlar ve Sendikalaşma

***1990** yılı Nisan ayında TMMOB tarafından düzenlenecek IV. Teknik Eleman Kurultayı öncesinde yürürlüğe konacak olan İşyeri Temsilcilikleri Yönetmeliği gereği öncelikle üyelerin yoğun olduğu yerlerde işyeri temsilciliklerinin seçileceği vurgulandı.*

***TMMOB**'nin grevli-toplu sözleşmeli sendikal haklar mücadelesindeki öncülüğünün ertelenemez bir görev olduğu, IV. Teknik Eleman Kurultayı'nın amaçları arasında ağırlıklı olarak yer alması gerektiği belirtildi.*

TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu'nun (İİKK) düzenlediği IV. Teknik Eleman Kurultay'ına giderken Forum- Panel'i 17 Aralık 1989 tarihinde MSÜ Sinema-TV Enstitüsü Salonu'nda yapıldı.

Etkinliğin açış bölümünde konuşan İİKK Sekreteri HASAN AKALIN, 1976'da TMMOB tarafından düzenlenen 111. Teknik Eleman Kurultay'ından bugüne değin geçen 13 yılı, gerileyen örgütlülük düzeyinin ve kesintiye uğrayan teknik elemanların grevli- toplu sözleşmeli sendikal haklar mücadelesinin yükseltilmesi açısından değerlendirdi. 1990 yılı Nisan ayında TMMOB tarafından düzenlenecek IV. TEKNİK ELEMAN KURULTAYI öncesinde TMMOB Yönetim Kurulu (Y.K.)'nca yürürlüğe konacak olan İşyeri Temsilcilikleri Yönetmeliği gereği öncelikle üyelerin yoğun olduğu yerlerde işyeri temsilcilerinin seçileceği vurgulandı. İstanbul'da, Sarıyer, Küçükçekmece, Beykoz, Silivri ve Gaziosmanpaşa Belediyelerinde çalışan üyelerin katıldığı: Üye-Oda ilişkileri, işyeri temsilcilikleri ve sendikal haklar mücadelesinin tartışıldığı toplantılar konusunda bilgilendirmeyi TMMOB Y.K. üyesi Tayfun MATER yaptı.

TMMOB Yönetim Kurulu Bşakanı Teoman ALPTÜRk, teknik eleman kitlesi olarak mühendis ve mimarların değişen dünya ve ülke koşullarında farklılaşan konumlarının sorgulanmasının yanı sıra, sendikal haklar mücadelesinin de ağırlıklı olarak ele alınırken böylesi bir çerçeve içinde değerlendirilmesinin gerekliğini belirtirken, teknik elemanların eğitiminden istihdamına, çalışma koşullarının ve özellikle de sözleşmeli personel statüsünün teknik elemanın üretici/yaratıcı gücünü olumsuz yönde etkilemesine ilişkin TMMOB görüşünü dile getirdi.

Etkinliğin panel bölümünde söz alan konuşmacılardan Prof. Bülent TANÖR, kamu kesiminde çalışanların ve bu arada da teknik elemanların sendikal hakları önünde yasal bir engel olmadığı gibi T.C. Hükümetinin Uluslararası sözleşmelere attığı imzaların iç hukuk haline geldiğini belirtti. Teknik Eleman Sendikası (TEK-SEN) deneyimi konusunda söz alan: İMO İstanbul Şube eski BAkanı mete AKALIN, İMO eski Başkanı Sedat ÖZKOL, TEK- SEN eski Başkanı Niyazi DURANAY, teknik elemanların grevli - toplu sözleşmeli sendikal haklara sahip olduğu 1980 öncesi dönemde en genel çizgisi YURTSEVERLİK olarak tanımlanan hAtta yerini aldığını vurgulayarak TEK-SEN'lilik ruhunun bu çizgide halen yaşadığı hatırlatıldı.

TMMOB ile sendikal haklar mücadelesi arasındaki ilişkiler konusunda söz alan TMMOB eski başkanlarından Teoman ÖZTÜRK ve Bülent TANIK, teknik elemanların sendikalaşması doğrultusunda TMMOB'ne düşen sorumluluğu vurguladılar.

1974-75-76 yıllarında düzenlenen Teknik Eleman Kurultaylarını değerlendiren Mimarlar Odası İstanbul Şube Başkanı YÜcel GÜRSEL, önümüzdeki dönem çalışmalarına ilişkin görüşlerini de aktardı. 1990-92 döneminin yeni gelişmelere gebe olduğunu ve bu dönemde ortaya çıkacak boşluğu doldurmak doğrultusunda TMMOB'ne, bağlı odalara, şubelere ve büyük kent bölge temsilciliklerine sorumluluk düştüğünü belirterek tüm kongrelerin bu bakış açısı ile değerlendirilmesinin önemini vurguladı.

Forum bölümünde söz alan Demokrasi Mücadelesinde Mühendisler Mimarlar adına konuşan teknik elemanlar, ücretli çalışan mühendis-mimarların bütün sorunlarının temelinde, örgütlenme hakkından yoksun olmalarının yattığını ve grevli-toplu sözleşmeli bağımsız sendika hakkının mühendis-mimarların yönelmesi gereken öncelikli hedeflerden biri olması gerektiğini belirttiler.

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Kamu ve Özel Kesimde Ücretli Çalışanlar Komisyonu adına sunulan raporda: 1970'li yılların sonlarından itibaren günümüze değin gelişen sürecin genel karakterinin mimarlık ve mühen-

(Arkası Sa. 10 Sü. 2'de)

Anket...Anket...Anket...Anket...Anket...Anket...Anket...Anket...Anket...Anket...Anket...Anket

200 bin lira maaşla çalışan mühendis var

Yalnızca son on yılda mezun olan makina mühendislerinin (30 yaşın altındaki kesimin) çalışan Makina Mühendisleri içerisindeki oranı %43'u buluyor.

Makina Mühendislerine grevde olan işçilerin yerine çalışmaları bile teklif ediliyor.

Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nce İstanbul, Tekirdağ, Edirne ve Kocaeli bölgelerinde çalışan ve Odamız alanına giren mühendislerle (Makina-Endüstri -İşletme-Uçak-Gemi-Tekstil mühendisleri) yüzyüze görüşme yöntemiyle bir anket çalışması gerçekleştirildi.

Çalışma sırasında en az 5 mühendisin bulunduğu işyerlerine yönelinmiş, anket yapılan işyerleri ve mühendisler tesadüfî seçme yöntemiyle belirlenmiştir.

Anket yapılan meslektaşlarımızda Oda üyesi olma zorunluluğu aranmamış, anketör olarak, ağırlıkla İ.T.Ü. ve Yıldız Üniversitesi Makina Bölümü öğrencileri çalışmaya kanalize edilmişlerdir.

Bu çalışmadan amaç; meslektaşlarımızın ekonomik, meslekî konumlarını ortaya çıkarmak, sosyal ve kültürel özelliklerni belirlemek, böylece Odamız'la ilişkilerini ve beklentilerini açıklığa kavuşturmaktır.

1989 yılının ilk yarısında gerçekleştirilen bu çalışmada anket yapılan toplam mühendis sayısı 411'dir. (1)

Makina mühendislerinin değişik kriterlere göre dağılımı ve genel profilleri

Anket yapılan mühendislerin %87'sini makina mühendisleri, geri kalanını ise işletme, endüstri, gemi ve uçak mühendisleri oluşturuyor.

Büyük bir çoğunluk erkeklerden oluşuyor, kadınların oranı %10'u bulmuyor. Halen çalışan makina mühendislerinin çok genç bir nesilden oluştuğu görülüyor. Aktif olarak çalışan makina mühendislerinin %94'ü 45 yaş kesitinin altındadır. **Yalnızca son on yılda mezun olan makina mühendislerinin (30 yaşın altındaki kesimin) çalışan makina mühendisleri içerisindeki oranı %43'ü bulmaktadır.** Bu denli genç ve dinamik bir makina mühendisi kadrosunun sahip olduğu, potansiyel üretim gücü gereken ciddiytle değerlendirilmelidir. Fakat hemen bununla birlikte, özellikle son on yılda makina mühendislerinin üniversite eğitimi süresince kazandığı mesleki formasyonun düşüklüğü de gözardı edilmemelidir. Bu paradoks taşıdığı olumlu ve olumsuz potansiyelle karşımızda durmaktadır.

Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'ne bağlı illerde (istanbul, Tekirdağ, Edirne, Kocaeli) çalışan meslektaşlarımızın %65'i İ.T.Ü. ve Yıldız Üniversitesi mezunlarıdır. Mesleğini icra etme durumundaki makina mühendislerinin çok büyük bir çoğunluğu (%93) kamu sektörü, özel sektör ve üniversitelerde ücretli çalışıyor.

Meslektaşlarımızın %56'sı herhangi bir yabancı dili "çok az ve orta" düzeyde biliyorlar. Demek ki, normal eğitiminin dışında yabancı dil eğitimi görmemişler ve de, öğrenimleri sırasında kazandırılan yabancı dil formasyonunu, içerisinde bulundukları koşullarda bu sıfatlarla niteliyorlar. %43'lük bir bölümü ise "İyi ve çok iyi" düzeyde yabancı dil biliyorlar. Bu yabancı diller arasında İngilizce başı çekiyor.

Makina mühendislerinin yaklaşık %60'ı herhangi bir bilgisayar programlama dilini bilmiyor.

Bilgisayar programlama dili bilenlerin bilgi kaynaklarına göre dağılımında ilk sırayı %59 ile üniversitelerin aldığı görülüyor.

Bilinen bilgisayar programlama dilleri içerisinde Fortran ve Basic, toplam %87'ye ulaşıyor.

Makina mühendislerinin ekonomik-sosyal ve kültürel profilleri

Anket yapılan makina mühendisleri arasındaki serbest çalışanların ve ücretli üst düzey yöneticilerinin ortalamayı yükseltici etkilerine karşın, meslektaşlarımızın %59'unun aylık gelirinin 800.000 TL'nin altında olduğu görülüyor. Ayrıca anket yapılırken en az 5 mühendisin çalıştığı işyerlerine yöneldiğimiz de hatırlanırsa, **bu zamanda hâlâ 200.000 TL'nin altında aylık geliri olan meslektaşlarımızın varlığı biraz fazla düşündürücü olsa gerek.** Çalıştırılan mühendis sayısının 5'den az olduğu özel sektör iş yerlerinde ücretlerin biraz daha düşük olduğu da düşünülebilir.

Devlet İstatislik Enstitüsü'nün verilerine göre, istanbul'da oturduğu konutta kiracı olanların oranı %40 iken, bu oran makina mühendislerinde %50'ye yaklaşıyor. Kirada oturan meslektaşlarımızın %70'inin 200.000 TL'nin altında kira ödediğini gözönüne alacak olursak geçinebilmek için ne tür evlerde oturmak zorund oldukları daha iyi anlaşılabiliyor.

Meslektaşlarımızın yaşam standartlarını biraz daha yakından görebilmek için evlerinin kapısını aralayıp içeriye baktığımızda görünen tablo şudur: Bilgisayarı olup da, buzdolabı olmayabileceği gibi teorik ihtimalleri yok sayarsak; buzdolabı, çamaşır makinası, radyo-teyp, müzik seti, renkli TV. video, bulaşık makinası, fırın, bilgisayar ve otomobile sahip makina mühendisleri sadece %17 düzeyinde kalıyor. Buna karşılık %7'sinin evinde buzdolabı ve çamaşır makinasının dahi olmadığı göze çarpıyor.

Makina mühendisleri günde ortalama 1,9 gazete okuyorlar. En çok rağbet edilen gazetelerin sırasıyla Hürriyet, Milliyet ve Cumhuriyet olduğu görülüyor. İzlenen süreli yayın ortalaması ise 1,6 olup, meslek bilim dergileri, haber, mizah dergileri, siyası dergiler, sanat ve son olarak magazin dergileri olarak sıralanıyor.

Makina mühendislerinin kültürel ve sanatsal etkinliklere pek zaman ayıramadıklarını görüyoruz. Ağırlığı sinema ve tiyatro olmak üzere, bu tür etkinliklere "sık" gidenlerin oranı %13'lerde kalıyor. Buna karşın organize edilmiş kültürel ve sanatsal etkinliklere sıcak bakıyorlar.

Makina mühendislerinin işyerlerindeki konumları

Kendileri için son derece elverişsizlik içeren arz-talep ortamında, meslek dışı işlere yönelmek zorunda kalmayıp iş bulabilen makina mühendislerinin çalışma koşulları, ülkemiz sanayiinin yapılanışıyla belirlenmektedir. Sanayiinin niteliği, teknolojik düzey ve üretim organizasyonu, makina mühendislerinin işyerlerindeki çalışma koşullarının nesnel çerçevesini belirlemektedir. Bu çerçevede makina mühendisinin sahip olduğu öznel niteliğin pek fazla bir önemi olduğu söylenemez. Kaldı ki, mühendisin öznel niteliği de zaten genel yapıdan bağımsız şekillenmemektedir. Sözü edilen olumsuzluklar meslektaşlarımızın iradelerinden bütünüyle bağımsız gerçeklerdir.

İşyerlerindeki kafa emeği-kol emeği teknik iş bölümünde, kafa emeğini temsil eden mühendis, pratikte bu niteliğine uygun bir işlevde bulunma ortamı bulamaz. Mühendisler, üniversiteden kazandıkları mesleki formasyonu, bilgi ve beceriyi üretim sürecinde uygulama olanağına sahip olamazlar. Tasarım, yaratım, üretim ve yeniden üretim yerini durağanlığa; yönlendirme, üretime hazırlama ve sonuçları gözetme işlevleri ise yerini tercüme, aynen uyarlama ve uygulamaya bırakır. Böylece **sahip olunan mesleki formasyon giderek bütünüyle körelir ve adı mühendis olan tercümanlar, vardiya çavuşları, pazarlamacılar vb. ortaya çıkar.**

Ülkemizde mühendislerin birçoğu, geçimlerini sağlayabilmek için meslek dışında, ticari alanda ve marjinal işlerde çalışmak zoruna kalmaktadırlar. Meslektaşlarımız arasında işsizlik oranı çok yüksektir. Görünenin dışındaki gizli işsizlik de gözönüne alınınca, mevcut durumun vehameti daha da artmaktadır. Bu durumun farkında olan bazı özel sektör kuruluşlarında, **makina mühendislerine grevde olan işçilerin yerine çalışmaları bile teklif edilebilmektedir.** Özel sektör kuruluşlarının bir çoğunda, işletme sahiplerinin taşıması gereken sorumlulukların bir kısmı mühendislere pas edilmektedir. Kamu sektöründeyse, yüksek ücret aldatmasıyla dayatılan sözleşmeli personel uygulaması, meslektaşlarımızı, hiçbir iş ve sosyal güvencesi olmayan, gerektiğinde gece-gündüz, cumartesi-pazar çalıştırabilen ama, istenildiğinde de kapı dışarı edilebilen çağdaş köleler haline getirmiştir.

Bu gerçekleri rakamlarla somutlamak gerekiyor.

Makina mühendislerine işyerlerinde karşılaşılan başlıca sorunları sorduk. Meslektaşlarımızın %65'inin mesleğini uygulayamamak, stresli ortam ve ücret düşüklüğünden yakındığı ortaya çıktı.

İşyerlerindeki makina mühendis-

(Arkası Sa. 10 Sü. 1'de)

'Gökyüzü herkesindir'

Hızla artıyor- Kentin ancak soluk alabileceği bir aralıkta hemen "gökdelen" yükseliyor.

Gökdelenler soluk kesiyor

Kuşaklar boyu çiçek, ağaç, yeşil ve huzur üretmiş güzelim alanlar, uygarlık teknolojik gelişme, ve sağlayacağı döviz uğruna acımasızca yok ediliyor.

Bir bakıyorsunuz, kentin yoğunluğun en yüksek olduğu bölgesinde, değerli bir yeşil alanda, kentin ancak soluk alabildiği bir aralıkta bir gökdelen yükselmeye başlıyor. Bütün kentsel yapıntıya, betonlanma ve asfaltlanmaya karşın, toprağın ve göğün varlığını bize sürekli duyumsatan bir genişlik, insanı ezen dev bir kitlenin işgaline uğruyor. Her nasılsa bugünlere varabilmiş, kuşaklar boyu çiçek, ağaç, yeşil ve huzur üretmiş güzelim bir alan, uygarlık, teknolojik gelişme, karlılık ve sağlıyacağı döviz adına acımasızca yokediliyor.

Gökdelen ileri teknolojiler kullanılarak, sınırlı kentsel alanda, daha büyük kullanım alanlarının elde edildiği bir yapı üretim tarzıdır. Elbette bu amacıyla bağlı olan gökdelen teknolojisine karşı olunamaz. Ama bu amacın hangi bütünde, hangi ilişkileri kullanarak gerçekleştiği ve bir kullanım mekanı oluşturmanın ötesinde hangi değerleri edinmeye yöneldiği de sorgulanmalıdır.

Maloluşu yüzmilyarları bulan, yine bu boyutta parasal değerlerin dönüşüne mekan oluşturacak olan bir yatırıma doğa korumacı ve kültürel kaygılarla karşı çıkılması duygusal bir değerlendirme olarak nitelenebiliyor. Kuşkusuz bir yapı olarak gökdelen çeşitli insan etkinliklerinin alanı olacaktır. Bu iş ve ticaret merkezi olabildiği gibi turizm amaçlı bir yatırım da olabilir. Soru şudur: Bu türden gereksinimler planlanacak yeni yerleşim alanlarında da giderilebilecekken, gökdelenler ve onunla bir-

(Arkası Sa. 11 Sü. 8'de)

Arsa ve Konutta sertifika soygunu

80'li yılların başında yaşanan bankerlik faciasından sonra, arsa ve konut sertifikaları uygulamasında da böylesi bir geleceğin belirlendiği vurgulanıyor.

Konut ve arsa sertifikası, geçtiğimiz günlerin en çok tartışılan konularından biri oldu. Konut ve sağlıklı yapılaşma sorununa çözüm olarak aynı anda sunulan iki konu, sonuçları itibariyle farklı yönler taşıyorlar.
Toplu Konut ve Kamu İdaresi (TKKOİ), konut sertifikasını bir konut edinme biçimi ve tasarrufcu için de bir yatırım yolu olarak tanıttı. Konut sertifikası, brüt 1 m² konuta eşdeğer bir menkul değer olarak satışa çıkarıldı. Bu sertifika ile TKKOİ tarafından yaptırılmakta olan konutlardan biriktirilen sertifika sayısı kadar m² konut edinilebilecek. Bu konutların en çok 30 m²'si için kredi alınabilecek. Sertifikalar hamiline ve belli bir konut projesi için çıkarılacak. İstedikleri konutun toplam m²'si kadar sertifika satın alanlar, konut alımı sırasında alt yapı hizmetlerinden doğan ve toplam değerin %30'u kadar olabilecek şerefiye ödeyecekler. Öte yandan sertifikalar, menkul değer olarakta işlev görebilecekler. Her ayın 10. günü TKKOİ tarafından ilan edilen bir parasal değer taşıyacaklar.
İlk aşamada 735.000.TL değeri olan sertifikalardan 250.000 adet çıkarıldı. Bu sayı, şu anda İstanbul Halkalı'da yaptırılmakta olan dört bin konuta karşılık geliyor.
TKKOİ'nin açıklamalarından; bu uygulamayla, toplu konut uygulamasındaki olumsuz bir eğilimin belirmeye başladığı anlaşılıyor. Konut sorununun çözümünde çok yetersiz de olsa var olan devlet desteği geri çekiliyor. Oysa toplu kontu fonu, sorunu piyasa mekanizmaları dışına bir ölçüde çıkarma girişimi olarak olumluydu. Fon, özünde gelir dağılımındaki adaletsizlikten, soruna lüks tüketimin vergilendirilmesiyle kaynak yaratmaya çalışıyordu. Bu yöneliş, konutu tümüyle meta olmaktan çıkarmasa da, onu devletin bir sosyal hizmeti sayan anlayıştan esintiler taşıyordu.
Konut için özveriye hazır dargelirli kesimlerin tasarruflarını konut üretimi alanına çekmişti. Fonun doğrudan konut gereksinimi içinde olanların girişimine dayalı kooperatifleri kredilendirmesi geçtiğimiz dönemde büyük miktarda konut yapımının ilk hızını vermişti. Ancak süreç boyunca bu olumlu doğrultu törpülendi. Toplu konut fonu kaynakları halka söylenenlerin aksine çok değişik alanlarda tüketildi. Kredi dağılımında gerçek gereksinim sahibi ölçütü konmadığından kooperatiflerin deformasyonuna yol açıldı.
Konut sorununda geçtiğimiz dönem, devletin kendi kredi desteği, belediyelerin arsa ve altyapı sağlayarak öncülüğü ile kooperatiflerin halkın ihtiyacını ve konut üretimini örgütlemede edindiği deneyim birleşince çözüm için ana doğrultu ortaya çıkmıştı.
Eleştirilen ise, devletin rolünü kredi ile sınırlandırması, daha tazla sorumluluk üstlenmekten kaçınmasıydı. Konut sertifikası uygulaması ise, konut için tam bir piyasa düzenine geçişi ifade ediyor. Bir yandan çözüm için yeni bir adım izlenimi veriliyor, öte yandan toplu konut politikalarındaki olumlu öğeler dışlanıyor. Toplu konut fonu, toplumun üzerinde hak iddia edemiyeceği bir niteliğe bürünüyor. Onun asıl sorumluluğu tasarruf amacıyla sertifika alanlar için büyük inşaat şirketlerine konut yaptırmak oluyor. Bir halk girişimi olarak, konutları ucuza maletmekte başarılı olan kooperatifler devre dışı bırakılıyor. Kentsel gelişimi yönlendirmek için planlamada yaşamsal önemi olan hazine arsaları satılarak belediyelere büyük darbe indiriliyor.

Konut sertifikası, TKKOİ tarafından devlet sübvansiyonunun konut finansmanından kaldırılması için önemli bir adım olarak gösterildi. Dar gelirlilerin, sertifika ile m²'si 735.000.TL'den konut edinmeleri olanaksız olduğuna göre, devlet bu konudaki yükümlülüklerinden çekilmektedir.

Konut sorunu, böyle para piyasasının etkilerine açılmaktadır. Bu durumda sorunun asıl kaynağı gelir dağılımındaki dengesizlik, bizzat konut politikasıyla daha da arttırılacaktır. Oysa şu sırada kredilerdeki tıkanma nedeniyle yüzbinlerce kooperatif konutu inşaatı durma noktasındadır.

Prof. Dr. İlhan Tekeli

Amaç ne?

Konut ve Arsa Sertifikası uygulamalarında asıl sorun Arsa Sertifikalarındadır. Bu uygulama şehircilik ve planlama açısından çok büyük tehlikeler içermektedir.

Devlet, iflas eden bir adam gibi kaynak bulma hesabı yaparak 2 milyon arsayı, yaklaşık 20 milyon kişiye, 10 trilyona satmaya çalışıyor. 20 milyon, Türkiye'nin bugünkü toplam şehirli nüfusudur. Bugün devletin amacı, konut sorununa çözüm bulmak değil, kendi ekonomik sıkıntılarına halkın konut özlemini kullanarak çare bulmaya çalışmaktır. Eğer amaç konut sorununu çözmek olsaydı, yeri ve teslim tarihi belirsiz arsaları satak yerine, imar planı yapılmış, altyapıları tamamlanmış arsaları satardı. 20 milyon insanın kullanacağı 2 milyon arsayı satmaya devletin hakkı yoktur.

Dünyanın hiçbir ülkesinde Maliye Bakanlığı, şehirlerin kaderini tayin etmek yetkisine sahip değildir. Bu uygulamayla şehirlerin çevresinde bir rant oluşacaktır. Bu rantı devlet değil, yerel yönetimler almalıdır.Eğer bu rant hazineye giderse, Türkiye'de şehircilik ve plancılık ölmüş demektir.

Ayrıca, Ankara'da satılması planlanan arsalar, yeşil kuşak içinde bulunmaktadır. Devlet, yeşil alan sıkıntısı çekilen kentlerimizde arsaları adeta yerel yönetimlerden kaçırarak satıyor. Oysa kentteki kuma varlıklarını, ancak orada yaşayan insanların gelecekte daha mutlu olmalarını sağlamak amacıyla kullanabilir.

Söz konusu uygulamanın üst gelir gruplarına yönelik olduğu açıktır. Bu sınıflara yönelik pek çok aracımız vardır. Önemli olan, konut edinmeye gücü yetmeyen gruplara yeni kanallar açmaktır.

Verilecek konutların teslim tarihi ve kalitesi belli değildir. Şu anda konutların belli bir kalitede olduğunu kabul etsek bile, Devletin 1989 yılındaki konut kalitesine bakış açısıyla, 1994'teki açısı arasında fark olacaktır. Halkalı ve Eryaman projeleriyle gerçekleştirilen konutlar kullanım değerleri için değil, piyasa değeri için üretilmektedir.

Öte yandan Konut Sertifikası, mimarlık tasarımını kullanıcıya iyice yabancılaştırmaktadır.

Doç. Dr. Erol Köktürk — *Harita ve Kadastro Mühendisi*

Tehlikeli bir gelişme

İlk akla gelen şu: "Konut + arsa = mülk edinme özlemlerinin" 1983 sonrasında ardı arkası gelmez biçimde bir kez daha sömürülmesiyle mi karşı karşıyayız? Olayın Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca ortaya getirilmesi, buna bir "mali kaygı" boyutu kazandırıyor. Ama bu tahvillerin adı neden "tarla sertifikası" değil de "arsa ve konut sertifikası"?

İşin kötü yanı, arsa kavramının kentbilim içeriği boşaltılarak, hükümetçe çarpıtılması. Çünkü sunulan bazı alanlarda plan, çoğunda da plan uygulaması yok. Bazı alanların iyeliği ise yargı önünde. Bunların yanısıra altyapı hak getire. Gerçi ülkemizde kent içinde göze çarpan her toprak parçası, ya da gözün alabildiğince uzanan alanlar arsa olarak niteleniyor. Bunu sokaktaki vatandaşın böyle dile getirmesi belki doğal. Ama her toprak parçasının, niyet öyle edilince arsa olarak görülmesi doğru değil. Kadastro geçmeli, harita olmalı, plan yapılmalı, bu plan uygulanmalı, tescil gerçekleşmeli, altyapı götürülmeli. İşte bu işlemlerin sonucunda ortaya çıkan toprak parçaları arsa olur ve dağıtılabilir. Kuşkusuz ille de dağıtılmak isteniyorsa. Bu biraz da pilav dağıtmaya benzese de. İstanbul'da 40 bin, Türkiye genelinde 140200 arsa sertifikası satışa sunulacak. Bu rakam daha sonra 500 bine ulaşacak. Eğer sözü edilen önlemler uygulanabilirse, bir sertifika = bir kişi eşitliğine göre ilk aşamada İstanbul'da yaklaşık 400 hektar alanın konuta açılması gerekiyor. Hem de altyapılı olarak. Oysa en somut alan olan Halkalı'da yalnızca 38.1 hektar alan olduğu biliniyor.

Ancak üzerinde düşünülmesi gereken, bu sertifikaların ilk gün hemen alıcı bulmaları. Gerçi bunlar dar gelirlilerden çok, var olan parasını değerlendirmesi istenenler. Yine de bu propagandadan etkilenenlerin sayısı az değil.

Olayın uygulama boyutunun yanısıra, kent toprağının menkul değerler borsasında işleme konması, tehlikeli birg elişmeyi ortaya koyuyor. Tüm değer yargıları, tüm tinsel değerler, özlemler, umutlar mallaştırılmıştı son yıllardı. Mallaştırılanlar arasına taşınmazlar-çoğaltılamazlar da etlenmiş oluyor. Bu gidişle bu deniz de ille tüketilecek. Ama uygulamanın merkezi yönetim tarafından başlatıldığı kent kuşağı alanları, aslında anakent yönetimlerinin odak noktaları olmalıydı çoktan. Buralarda toprak stoku yapmak, önlemeuydu-banliyö ya da adı başka bölgeler olarak kentleri buralara planlı olarak yaymak ve kent çekirdeklerine soluk aldırmak hedeflenmeli ve kamuoyuna mal edilmeliydi. Belki kentleşme politikasını buralardan çekirdeğe yaymak daha doğru olacak. Ama şimdi yapılan gibi değil; mali kaygılarla, propaganda kaygılarıyla, oy kaygılarıyla değil, insanca kentler yaratma, kentlileri insanca ortamlarda yaşatma kargılarıyla... Ve önce planlama diyerek...

Nurettin Sözen — *Ana Kent Belediye Başkanı*

Yerel yönetimleri sıkıntıya sokar

(Baştarafı Sa. 1'de)
dir. Sertifikalar ait oldukları "Toplu Kout Projelerine" bağımlı olarak ihraç edilmekte ve ilk ihraç tarihinden itibaren beş yıl sürelidir. Eğer, sertifika sahibi belirlenen Toplu Konut Projelerinde kullanılabilmeleri sağlamak amacıyla süresini uzatabilir. Eğer başka Toplu Konut Projesi söz konusu değilse, sertifikalar nakde çevrilecektir. Bu sertifikaların değeri şerefiye payını içermemektedir. Başka bir deyişle konutların kesin bedeli Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı'nca saptanacak ve bu saptanan değere en çok bu değerin %30'u kadar şerefiye eklenecektir. Ve bu şerefiye bedelide konut satımında nakden tahsil edilecektir. Büyük bir belirsizlik vardır. Şerefiyenin oranı belirsizliklerin başında geldiği gibi, konutun kesin satış bedeli de belirsizdir. Ayrıca, azami kredi miktarında da belirsizlik vardır. İdare, konutların teslim tarihindeki 30m²'ye tekabül eden sertifika piyasa değerini saptayarak azami kredi miktarını ilan eder.

Yukarıda da belirtildiği gibi konutların satış bedeli belirsiz olduğundan alıcı çeşitli sürprizlerle karşılaşabilir. Sertifikanın değeri her ayın onunda yeniden inşaat maliyet artış oranlarına ve piyasa koşullarına göre saptanacaktır. Toplu konut projelerinden konut edinmek isteyen vatandaşların geliri genelde düşüktür. Ancak önerilen model üst gelir gruplarına hitap etmektedir. Bu kadar belirsizlikler içinde, ancak üst gelir grupları konut sahibi olabilirler. Düşük gelir grubuna mensup vatandaşlar aldıkları veya alabildikleri sertifikalarla (ki bu sertifikaların miktarı bugünkü enflasyonda hiçbir zaman o kişileri kredi alabilecek duruma getiremiyecektir.) Üst gelir gruplarına dolaylı yolla yardım etmiş olacaklardır. Konutların büyük bir bölümü üst gelir grubuna mensup vatandaşlar tarafından paylaşılacaktır. amaç, toplukonut üretip, gerçek gereksinme sahiplerine bu konutları sağlamak değil, ne pahasına olursa olsun konut edindirme politikası altında herkesden para toplamak ve elde edilen kaynağı üst gelir grubuna mensup vatandaşlara aktarmaktır.

Kent planlaması açısından son derece sakıncalıdır.

Hazine arsaların çoğu genelde mucavir alanlardır. Yerel yönetimlerin buralara hizmet götürmeleri büyük kaynaklarla ancak gerçekleşebilir. Bu tür yatırımlar rant getirmesi halinde fizibil olur. Eğer bu tür uygulamalar bir Nazım plan ve kentsel gelişme programı kapsamında olmazsa, yerel yönetimler büyük sıkıntıya düşerler. Yerel yönetimlein onayı alınmaksızın, hazine arazilerinin arsa sertifikası çıkartmak (ihraç etmek) endişesiyle dağıtılması çağdaş bir kent planlamasıyla bağdaşamaz.

Bu uygulamalar özellikle İstanbul gibi büyük metropolislerde daha da büyük sorunlar getirecek yerel yönetimle merkezi yönetimi sürekli sürtüşme ortamına itecektir. Zaten bugüne kadar plansız gelişmenin büyük zararını gören İstanbul bu "arsa sertifikası" uygulamasıyla daha da zor duruma düşecektir. Kentlerin planlaması, yerel yönetimlere bırakılmıştır. Eğer bu sertifika uygulaması yaygınlaşırsa özellikle yeni gelişme alanlarının planlaması, programlanması 3030 sayılı yasanın gereği biçiminde olmayacaktır.

Oğuz Soydan

Konutbirlik Genel Başkanı

Yöntem yanlış

Türkiye'nin konut sorunu arsa ve konut sertifikaları ile çözümlenemez.
İktidarın iki yıl önce "konutsuz insan kalmayacak" sloganı ile başlattığı "Konut Edindirme Yardımı" projesi, başarısızlıkla sonuçlanmış ve bu proje kapsamında bir kişi bile ev sahibi olamamıştır. Toplanan 2 trilyon liranın ise nereye harcandığı bile açıklanmamıştır.

Bu projenin hesabı verilmeden, hükümetin yeni bir projeyi benzer sloganla başlatması dikkat çekicidir. Hükümet bu projeyle ilgili hiçbir bilgi vermemiştir. Şimdi ise yeni bir proje başlatmıştır. Bu durum kamuoyunda devlete karşı bir güvensizlik yaratmaktadır. Türkiye'nin konut sorunu bu projelerle çözümlenemez. Başka ülkelerde nasıl çözümlenmişse, araştırılmalı ve bu yöntemler uygulanmalıdır. Bu ülkeler, kâr amacı gütmeyen kooperatiflere, yerel yönetimlere, arsaları tüm alt yapı sorunları çözümlenmiş bir şekilde teslim etmişlerdir.

Bu tür projeler gerekirken, konut stoku bile olmadan böyle bir proje başlamak yanlıştır.
Bu proje, devam eden konutların kredilendirilmesinde kullanılamaz. Ancak bu proje ile toplanan kaynaklar, devam eden konutların bitirilmesinde kullanılırsa başarı sağlanabilir.

Kimya eğitiminin 100. yılı

Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nce düzenlenen "Kimya Eğitiminin 100. Yılında Kimya Mühendisliği Eğitimi ve Sanayi İlişkileri" konulu panel Yıldız Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi konferans salonunda yapıldı. Prof. Dr. Ayan ULUBELEN, Prof. Dr. Neşet KADIRGAN, Prof. Dr. İSmet GÜRGEY, Doç. Dr. Ayşe Erdem ŞENATALAR, Kimya Yüksek Mühendisi Fikret ÖZELÇİ'nin konuşmacı olarak katıldığı panele Prof. Dr. Ali Rıza BERKEM ve KMO öğrenci Yarkuruludan bir öğrenci de birer konuşma ile katıldılar. Daha sonra Kimya Mühendisliği öğrencileri tarafından sunulan şiir, müzik, tiyatro gösterileri ilgi ile izlenirken panel yine öğrencilerin sunduğu halk oyunları ile coşkuyla noktalandı. Panelde Kimya Mühendisliği Eğitimi ve Sanayi ile ilişkilerin çeşitli yönleri irdelendi. Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanı Mehmet SAYSEL yaptığı açış konuşmasında Eğitim ve Sanayi ilişkilerine değinerek Eğitim kurumlarında, mevcut sanayi yapısının üstünde bir insangücü ortaya çıktığına diğer yandan, mevcut sanayinin karakteristik özellikleriyle teknoloji üretmekten uzak, girdi ve teknoloji itibarıyla geri, dışa bağımlı, gelişim hızı düşük, yeterli yatırım yapamayan ve yetişmiş insangücü yetersizliğinden yakınan bir sanayi olduğuna dikkat çekti. Petkim gibi Türkiye'de mühendisliğin gelişmesinde başlı başına üniversite görevi görmüş bir kuruluşun yabancı tekellere satılmasının yanlışlığını vurgulayan Mehmet SAYSEL ülkemizin çağdaş, demokratik bir sanayi toplumu olması yolunda atılması gerekli önemli adımlar bulunduğunu; mevcut koşullara teslim olarak yok olmaya yada sanayileşmeden vazgeçip ticarete dönmeye kimsenin hakkı olmadığını ve bu nedenle bireysel çıkarların bir ulusal projeksiyonla bağdaştırılması gerektiğini belirtti.

Sanayi Kongresi yapıldı

Bilim ve Teknolojideki düzeyimiz ürkütücü boyutta

Makina Mühendisleri Odası'nca düzenlenen sanayi kongresi ve sergisi 4-9/Aralık 1989 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirildi.

***MMO** Başkanı İsmet Rıza Çebi; "Yıllardır eleştirdiğimiz yetersiz ve dengesiz sanayileşme bile 1980 sonrası politikalarla tamamen durma noktasına gelmiş, sanayileşme adeta terk edilmiştir."*

Beş gün süren kongre boyunca; bilim araştırma ve geliştirme politikaları, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, sanayideki uygulamaları ve toplumsal boyutları, Türkiye sanayiinin gelişimi, sektörel bazda incelemeler ve sanayiinin geleceği konularında 58 bildiri sunularak tartışıldı.

Bu bildiriler arasında AT ve UNIDO temsilcileri ile Almanya, İngiltere ve İsveç gibi gelişmiş ülkelerden ilgililerin sunduğu bildiriler de yer aldı.

Kongre süresince düzenlenen açık oturum ve panellerde de; "Üniversite sanayi işbirliği, siyasi partiler ve sanayileşme politikaları, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin toplumsal boyutu, savunma sanayi, yönetim teknolojileri ve Türkiye sanayiinin geleceği" konuları tartışıldı.
Sanayi Kongresi, sanayi, üniversite siyasal parti ve hükümet temsilcileriyle kalabalık bir toplulukça izlendi.

MMO Başkanı İsmet Rıza Çebi'nin, Kongre açış konuşmasından sonra sırasıyla, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Başkanı Teoman Alptürk, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Sanayi ve Ticaret Bakanı Şükrü Yürür, DYP Adın Mehmet Gölhan, RP adına Oğuzhan Asiltürk ve Sosyalist parti adına da Genel Başkan Ferit İlsever birer konuşma yaptılar.

Beş gün süren kongrede 58 bildiri sunuldu

Daha sonra sergi açılışına geçildi. Sanayi sergisi SHP Genel Başkanı Erdal İnönü tarafından açıldı.

İsmet Rıza Çebi konuşmasında, Sanayi kongrelerinin 1962 yılından itibaren düzenleniş biçimine değindikten sonra Türkiye'nin Sanayileşme çabaları ve sorunları üzerinde şunları söyledi.

"Kanımca 1987 kongresinin yaptığı en önemli saptama sanayi yatırımlarının gerilediği, buna dayalı olarak da sanayi gelişmesinin yavaşlayacağı hatta duracağı olgusudur. Nitekim 1986 ve 1987 yıllarında sırasıyla %9,6 ve %9,9 gibi yüksek oranlarda Sanayi üretim artışı izlenirken 1988 yılında bu artış %2,6'ya kadar gerilemiştir. Ne yazık ki kongremiz Sanayileşmemizin durduğu hatta gerilediği bir ortamda toplanıyor.

İmalat Sanayimizin toplam yatırımlar içindeki payı 1978-80 döneminde %31 düzeyine ulaşmışken, 1980'den sonra hızla azalmış ve %17,5'lara düşmüştür. Sanayi malları üretimi gelişme hızı düşmüştür. Özellikle yatırım malı ve makina üretiminde gerileme olmuş ve ilk defa üretim gelişme hızı eksi değerler vermiştir.

MMO olarak bütün bu göstergeleri kaygı ile karşılıyoruz. Yıllardır eleştirdiğimiz yetersiz ve dengesiz sanayileşme bile 1980 sonrası politikalarla tamamen durma noktasına gelmiş, sanayileşme adeta terk edilmiştir.

Konuşmasının daha sonraki bölümlerinde Türkiye'nin sanayileşmesinin gerekliliği ve bilimsel teknolojik gelişmelerin ülkemizdeki düzeyi ve politikalarına ilişkin karşılaştırmalı açıklamalarda bulunan Çebi, sözlerini "Yarının dünyasında yer almanın tek yolu Bilimsel ve Teknolojik üretimde, uluslararası ekonomik iş bölümünde kendimize bir yer bulmak ve bu yeri doldurmaktan geçmektedir. Bu hedefe ulaşmak için gerekli her türlü önlemin gün geçirmeden alınması gerektiğine inanıyoruz" diyerek tamamladı.

İkinci olarak söz alan TMMOB Başkanı Teoman Alptürk'de konuşmasında; ileri Teknoloji ve Enformasyon çağı olarak nitelendirilen çağımızda, ileri teknolojinin, onu yaratan ve kullanan toplumların sadece üretim yapısında değil, fakat eğitim, yönetim, yerleşim, haberleşme, ulaşım ve çevre gibi bütün sektörlerinde büyük değişmelere yol açan, kısacası çağ değiştiren bir gerçek olduğuna dikkat çekti ve ülkemizde Bilim ve Teknoloji adına hemen hemen hiçbir şeyin yapılmadığını belirtti. Alptürk konuşmasının ilerleyen bölümlerinde de "Sürekli olarak teknoloji transferiyle sanayimizin gelişemeyeceğine" değinmiş ve ülke sanayinin teknoloji üretimine dayandırılmasını istedi.

TMMOB Başkanı konuşmasını mühendis kesimindeki işsizlik, ücret düşüklüğü, sözleşmeli personel statüsü ve Yap-İşlet-Devret modelindeki olumsuzluklara değinerek bitirdi.

Daha sonra söz alan siyasi parti temsilcileri de ülkemizin son yıllarda "sanayisizleşme" politikalarıyla yönetildiğin işaret ederek biran önce bu politikaların terkedilmesi gereğini belirttiler.

Beş gün boyunca çok canlı bir katılımla yapılan kongrede yapılan tartışmalar çerçevesinde 21. y.y'a giderken Bilim ve ve Teknolojide Dünya'daki çok hızlı gelişmelerin Türkiye üzerinde yaratacağı ekonomik, toplumsal ve sosyal etkilerin tüm boyutlarıyla irdelenmesi ve buradan çıkacak sonuçla ülkemizin sanayileşme ve bilim-teknoloji üretme politikalarına gerçekçi planlarla yön verilmesi gereği bir kez daha belirlenmiş oldu.

Çok değişik ve ilgi çeken konulara değinen bildiriler bir kitapta toplanarak sanayi kongresine katılanlara dağıtıldı. □

Kayaköy için yeni umutlar...

ÖZDEN KORKMAZ

Mimar

Bir yılı aşkın aradan sonra Kayaköy için yeni bir adım atıldı. 2 Ekim 1988'de Muğla'da yapılan forum kararlarının ışığında, TMMOB Mimarlar Odası Kayaköyü Komitesi ile Fethiye Belediye Başkanlığı arasında protokol imzalandı. Protokolü TMMOB Mimarlar Odası Kayaköyü Komitesinden Yücel Gürsel, Bora Akçay ve Oktay Ekinci ile Fethiye Belediye Başkanı Özer Olgun imzaladılar.

Hatırlatma için biraz gerilere gidelim: Kayaköyü 1/25000 ölçekli Fethiye Dalaman Çevre Düzeni Nazım Planında "Kentsel SİT" olması nedeniyle, mevcut 3500 kadar ev kalıntısının 12.000 yataklı bir tatil köyüne dönüştürülmesi öngörülmüş ve "özel proje alanı" olarak belirlenmiştir.

Tatil köyü projesinden "Türk-Yunan Dostluk Köyü" düşüncesine nasıl gelindiğini Mimarlar Odası II. Başkanı Oktay Ekinci bir yazısında şöyle dile getiriyordu: "1922 yılı mübadelesinde boşaltıldıktan sonra **metruk** ve bakımsız kalan kent, tatil köyü olduğundan gerçekten kurtulacakmıydı. Böyle bir fonksiyonla sadece mimari formu korunup tarihi-kültürel özelliklerinin yok olacağı bir tesis mi ortaya çıkacaktı. Kayaköy'ün ünü ve özgünlüğü 3500 yıllık evlerinden, kiliselerinden ve sokaklarından kaynaklanmıyordu. Bu değerleri yaratan bir ortak kültür ve daha önemlisi Türk ve Rum toplumları arasındaki dostluk ve dayanışma içinde yıllarca birarada yaşanan bir barış ortamı vardı. Kayaköy eğer kurtulacaksa bu ortak kültür ve barış köyü, yeniden yaşama döndürülmeliydi.

İşte, Kayaköy'ün sıradan bir tatil köyü yerine, iki ülkenin ilgili kurumlarının işbirliğiyle bir "Türk-Yunan Dostluk Köyü olarak yaşama döndürülmesi düşüncesi bu izlenimlerden doğdu" diyordu, Oktay Ekinci.

Bu düşünceler 2 Ekim 1988'de Muğla'da yapılan "Kayaköyü Türk-Yunan Barış ve Dostluk Köyü Olsun" adlı forumda tartışılıp forum kararlarının imzalanmasıyla kabul edilmişti.

TMMOB Mimarlar Odası Kayaköyü Komitesi ile Fethiye Belediye Başkanlığı arasında protokol imzalandı.

Komite Başkanı Yücel Gürsel forum kararlarını Kültür, Turizm ve Bayındırlık bakanlıklarına gönderdiklerini, ancak "yalnızca Bayındırlık Bakanlığı'nın olumlu görüşünü alabildiklerini" belirtti. Ayrıca 2 Aralık 1989 tarihinde Fethiye Belediyesi ile imzaladıkları protokolün yerel yönetimlerle meslek odaları arasındaki diyaloğun olumlu bir adımı olduğunu da söyledi.

Öte yandan, Kayaköy'ün dostluk ve barış köyü projesi için UNESCO'dan ekonomik destek isteneceği de kaydedildi.

TMMOB Mimarlar Odası Kayaköyü komitesi ile Fethiye Belediyesi arasında imzalanan 2.12.89 tarihli protokolde şu görüşlere yer verildi.

• "2.10.1988'de Muğla'da düzenlenen forum kararları doğrultusunda Fethiye Belediyesi ile Mimarlar Odası birlikte çalışma yapmaya karar vermişlerdir."

• "Belediye ve Oda Türk-Yunan Dostluk Köyü düşüncesinin yaşama geçmesi çabalarını ve girişimlerini, iki ülke ve halkları arasında barışın, dostluğun yapılandırılmasına ve bu yolla Dünya barışına bir katkı olarak gördüklerini ve desteklediklerini" belirttikten sonra.

• "Belediye ve Oda; Kaya Köyü'nün Fethiye Belediyesi mücavir alanı içersine girmesi için belediyece başlatılan çalışmaların bir an önce sonuçlanmasını "yerel halkın demokratik bir hakkı" olarak kabul ederler. Bu konuda Mimarlar Odası Fethiye Belediyesi'ne aktif desteğini sürdürür" denildi.

Protokolde ayrıca şu görüşlere yer verildi.

• "Belediye ve Oda bu projenin içerdiği kültürel öz ve açınımlarıyla UNESCO'nun desteğiyle başlatılan **Kültürel Gelişmenin Dünya On Yılı** (1988-1997) programının temel ilke ve hedefleriyle tam bir koşutluk ve özdeşlik içinde olduğunu saptayarak; bu programın da yaşama geçmesinde somut ve anlamlı bir adımın atılmasına da ortam ve olanak sağlayacağına inanırlar."

• "Belediye ve Oda; bu protokolla başlayan güçbirliğinin sürekli ve kurumsal olmasına önem verirler." □

• Metninden grafik tasarımına filminden baskısına komple üretim •
• Tebrik • Takvim • Broşür • Ajanda • Dergi • Gazete • Afiş • Bill-Board • Kartvizit •
• Antetli • Zarf • Çıkartma • Ambalaj • Tabela • Serigraf baskı • Stand düzenlemesi •

...değişen dünyamızda
yeni ilişkilerde,
her aşamasında
daha özgün-daha titiz
çalışmalarda,
hem size, hem de bize
uygun olanda
birleşmek, anlaşmak için

biz de varız.

AJANSPİLOT
Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi
Hamam Sokak Yavuz Han Kat. 3/8
34410 Cağaloğlu-İst. Tel. 520 76 82

Gündem: KATILIM BİRLİK DEMOKRASİ

MİMARLAR ODASI

Genel Kurullar sürecinde

Genelde Mimarlar Odası'nın, öncelikle ve ağırlıklı olarak da İstanbul Şubesi'nin, son dört yılının iki ana çalışma ekseni, bir yandan aktif mesleki ve bilimsel mücadele ile mimarlık, kentleşme ve çevre sorunlarında etkin bir kamuoyu yaratmak, diğer yandan, örgütsel yapının yeniden oluşturulmasını sağlamaya çalışmak olmuştur.

Bu doğrultuda iki olağanüstü genel kurul yapılmıştır.

Özellikle İstanbul Şubesi içinde, örgütsel yapının niteliği devamlı gündemde tutulmuş, altı milyonluk kentte yedi bini aşkın kayıtlı üyenin örgütlülüğünü geliştirmek için Büyükkent Bölge Temsilcilikleri kurulmuş, Mesleki Bilimsel Çalışma Kurulları'nın oluşturulmasına başlanmıştır. Bu dönemde şube genel kurulundan önce Bakırköy, Kadıköy ve Kartal'da, olağanüstü genel kurulun belirlediği yönetmeliğe göre Büyükkent Bölge Temsilcilikleri seçimleri yapılacaktır.

Ancak bu sürece esas damgasını vuracak olan çalışma ve örgütlenme anlayışı, temsilcilik seçimlerinde, şube, oda ve TMMOB genel kurullarında yeni bir demokratik yönetim oluşturma modeli geliş:tirmeye dönüktür.

Dört yıldır, bütün eğilimlere ve kişilere açık olarak sürdürülen yönetim kurulu çalışmaları, yönetimlerin oluşturulmasında en geniş birliği sağlama doğrultusunda önemli aşamalar sağlamıştır.

Özellikle program farklılıkları, ikna edici bir biçimde en aza indirilmiş, varolan değişik program anlayışlarına şube çalışmaları çerçevesinde insiyatif ve erk sağlanmasında mutabakat sağlanmış giderek yönetim erkinin birlikte oluşturulması aşamasına gelinmiştir.

Bu gelişmenin doğal sonucu olarak, şube kongresi öncesinde en geniş birliği sağlayacak öncelikli program hedeflerinin belirlenmesi, yeni yönetim kurulunun bu hedeflere ulaşabilecek nitelikte pazarlıksız, kulissiz, açık ve demokratik bir süreç içinde, önceden geliştirilerek genel kurulun onayına sunulması aşamasına gelinmiştir.

Aynı bakış açısı, oda genel kurulu ve TMMOB genel kurulu içinde savunulacaktır.

Önümüzdeki iki yılın, demokrasinin oluşturulması ve geliştirilmesi açısından son derece önemli olduğunun bilincinde olarak, şubelerden TMMOB'ye kadar yeni yönetimlerin, programlanmış açık ve demokratik bir süreç içinde tartışılarak belirlenmesi, yalnızca genel kurul ortamının kaderine terkedilmemesi, daha güçlü bir TMMOB yapısı için şarttır.

Her oda şimdiden TMMOB'yi güçlü kılacak yöntem ve adayları belirlemeye çalışmalı ve tartışmaya açmalıdır. Önümüzdeki sürecin kapalı pazarlıklara ve kulislere değil, açık tartışmalara ve anlaşmalara ihtiyacı vardır.

Yapay çelişkilerden açığa çıkan enerji kayıp enerjidir. Ancak nesnel çelişkilere dayalı birlik anlayışının ortaya çıkaracağı enerji, demokrasinin inşası için gerekli enerjiyi sağlayabilir.

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Ortak Süreç Sekreteryası:

Yücel Gürsel, Salih Şencan, Erol İşcan, Tuncer Duman, Sami Yılmaztürk

Gemi Mühendisleri Odası

Katılım ve çaba gerek

1990 Şubat ayı içinde TMMOB Gemi Mühendisleri Odası 32. Genel Kurul Toplantısı yapılacaktır. 1988 Toplantısı yapılacaktır. 1988 yılı şubat ayında göreve başlayan 31. Dönem Yönetim Kurulu görevi sona erecektir. Gemi Mühendisleri Odası 1954 yılında 6235 sayılı TMMOB yasasıyla kurulan ilk mühendis odalarından biridir.

Kurulduğu tarihlerde takriben 60 kişi civarında Gemi Mühendisi bünyesinde toplayan odamız, günümüzde 1000'i aşkın üye sayısına ulaşmıştır. TÜM TMMOB Odaları gibi odamız da iki işlev ile sorumludur. İşlevlerden biri, meslek odası olarak meslek ve meslekdaş sorunları ile ilgili çalışmalar yapmaktır. Bu girişim ve etkinlikleri, eğitimden istihdama, proje üretiminden gemi ve deniz araçlarının yapımına kadar uzanan sahada ülkemizin gemi mühendisliği hizmeti kapsamına giren bütün sanat, teknik, ekonomik ve endüstriyel alanları kapsar.

Diğer bir işlev ise, demokratik kitle örgütü olarak yüklenilmesi gereken çalışmalardır. Yurtsever, demokratik bir aydın örgütü olarak, meslek ve meslektaş sorunlarının ülke sorunlarıyla birlikte ele alınması gereği odamız, kamu ve ülke çıkarlarının sağlanmasından üstüne düşen görevleri yerine getirmek zorundadır.

Genel Kurullar, Odaların en etkin ve yetkili organlarıdır. Tüm üyelere açık olan bu organın aldığı kararlar, yönetim kurullarınca uygulanmak zorundadır. İki yılı kapsayan bir dönemde çalışma yapmak üzere göreve gelecek yönetim kurullarına, genel kurul çalışmaları yol gösterecektir.

Tüm meslekdaşlarımızı, genel kurulumuza katılarak çalışmaları ile, yurdumuz, halkımız, mesleğimiz ve meslekdaşlarımız için etkin ve verimli çaba harcamaya çağırıyoruz.

NACİ ÇANKAYA *Gemi Mühendisleri Odası Başkanı*

Kimya Mühendisleri Odası

32. Genel Kurul

Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi 32. Genel Kurul Toplantısı 27 Ocak 1990 tarihinde, İ.T.Ü. Sosyal Tesisleri - Maçka adresinde toplanacak.

32. Şube Yönetim Kurulu Seçimleri ise Mis Sokak No: 22/4 adresinde saat 9.00-17.00 arasında yapılacak.

Şube Başkanı Mehmet SAYSEL'in konuşması ile açılacak Genel Kurul toplantısının 1. gününde yönetim kurulu raporu sunulacak ve genel kurulun görüşlerine açılacak.

Genel Kurulun Kimya Mühendislerinin çeşitli sorunlarının dile getirildiği, önerilerin geliştirildiği bir platform olması bekleniyor.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

Yeni çalışma dönemine girerken

Ülkemizin kalkınmasında teknik elemanlar önemli bir potansiyel güç oluşturmaktadır. Mühendisler yeni tekniklerin aktarılması, üretimin planlanması, yönetimi ve denetimi aşamalarında bilimsel teknik gelişmeyle birlikte gittikçe artan önemli bir rol üstlenmektedir.

Odalar bir yandan mesleklerinin bilimsel, teknik veriler temelinde gelişmesini, üyelerinin güvenli ve üretken çalışma koşullarına sahip olmasına çalışırken, diğer yandan uzmanlık alanına giren konularda ülke ve halk yararına çözüm önerileri getirmekte bu önerilerin yaşama geçmesi için uğraş vermektedir. Odalar temsil ettikleri mesleklerinin yüceltilmesi çabası ile birlikte, ülkemizde geleceğimizi bütünüyle etkileyecek yatırım kararlarının halkımızın yararları doğrultusunda oluşmasını sağlamak çabasını da asli görevlerinden saymaktadır. Çünkü oda üyeleri mühendisler, mimarlar ulaşımdan konuta, çarpık kentleşmeden çevre kirliliğine, alt yapı yetersizliklerinden güvenlikten yoksun yapılaşmaya bir dizi konuda toplumun büyük çoğunluğu ile birlikte aynı zorlukları yaşamaktadırlar. Bu nedenle odaların üyelerinin doğrudan etkilendiği sorunlarda görüşlerini ve eleştirilerini dile getirmek en doğal demokratik haklarıdır. Ayrıca kendi uzmanlık alanlarında yapılan yanlışlara tepki göstermeleri, ulusal yararları gözeten çözümleri savunmaları onlara düşen bir sorumluluktur. Bu görev onların demokratik sorumluluğu olduğu kadar haklarıdır da.

Odalar geçmişte olduğu gibi bugünde mühendis ve mimar kitlesinin toplumsal sorumluluk bilincinin geliştiği biriktiği alanlardır. Odalarda oluşan demokratik tartışma ortamı hem katılımı arttırmakta hem de toplumun çıkarlarını öne alan gerçekçi çözümlerin üretilmesine olanak sağlamaktadır.

Geçmiş dönemlerde yaşanan odaları güçten düşürme çabalarına karşın, meslek odalarında üretilen doğru, yaşamda karşılığını bulan politikalar hem teknik elemanların, hem de kamuoyunun odalardan beklentilerini giderek arttırmaktadır. Önümüzdeki dönem de bu beklentileri karşılayan daha yetkin bir yapının yaratılması gerekmektedir. Bugün ülkemizde büyük özveriler ile üretilen, maddi ve teknik düzey ülkemizin gelişen gereksinimleri doğrultusunda seferber edileceğine, sürekli çarçur edilmektedir. Sınırlı kaynaklar toplumun gereksinimlerini gözeten bir planlama ile değerlendirilmemektedir. Yatırımların ulusal kaynaklara dayalı, kaynak yaratıcı, teknoloji geliştirici, bağımlılığı azaltıcı olmasına özen gösterilmemektedir. Yatırım kararları kamuoyundan kaçırılmaktadır. İşte bu noktada odalara dün olduğu gibi bugünde önemli görevler düşmektedir. Odalar hem bölgesel yatırım kararlarının, hem de ülke geneline yönelik alınan yatırım kararlarının takipçisi olmalıdırlar. Bu kararların oluşumuna, tartışılmasına, irdelenmesine bir yandan üyelerinin katılımını sağlarken diğer yandan konuyla ilgili toplumun diğer kesimlerinin katılımının sağlanmasına özen göstermelidirler. Böylece demokratik tartışma ortamında, geniş katılımla üretilen görüşler ve çözüm önerileri toplumun tümüne maledilebilir.

Odaların önünde duran görevlerin başarıyla yerine getirilebilmesi, oda üye bağının güçlenmesine, örgütlülük düzeyinin yükseltilmesine ve kurumsal bir yapıya kavuşturulmasına bağlıdır. Oda üyeleri oluşumuna katıldıkları ölçüde üretilen çözüm önerilerinin savunucusu ve takipçisi olacaklardır. Odalar da, toplumumuzun gereksinim duyduğu bir kurum olmayı başardığı ölçüde, toplumu ilgilendiren sorumların çözümüne ilişkin önerilerini gerçekleştirme şansına sahip olacaklardır.

MUSTAFA ALTINELLER
İMO İst. Şb. Başk.

TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu

1989 yılı etkinlikleri ve değerlendirilmesi

1989 yılı ülke çapında ve İstanbul özelinde, toplumsal - ekonomik süreci önemli ölçüde etkileyen pekçok gelişmeye sahne oldu. Demokrasi ve özgürlük taleplerinin yükseldiği, tüm toplumsal katmanların istemlerinin, ağırlık merkezlerinin çakıştığı, depolitizasyon sürecinin yarattığı olumsuzlukların aşılmaya çalışıldığı bir yıl geçirdik. 26 Mart seçimleri sonrası kendisini aniden tüm ülke çapında yerel yönetimlerde erk konumunda bulan muhalefetin sağladığı nispi politik moral kazanım ve desteğe rağmen merkezi otoritenin hemen her alanda ağırlığını şu veya bu şekilde gösterme çabalarına girişmesi, yurtsever demokrat kesimlerin daha uyanık, bilinçli ve daha hazırlıklı olmaları gerektiğini gösterdi.

İstanbullu mühendis, mimarlar ve onların örgütlü gücü meslek odalarıda bu süreçte en temel toplumsal sorunlardan başlayarak, toplumu, kent yaşamını, mesleği ve meslektaşı ilgilendiren tüm alanlarda yoğun bir çaba göstermişler, toplumsal dinamiklerin doğru bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi konusunda etkin olabilmişlerdir. Bu anlamda İstanbul'daki TMMOB'a bağlı meslek odalarının ortak platformu olan İ.İ.K.K. yıl içindeki farklı eylemleri ile bu sürece katkıda bulunmuştur.

26 Mart yerel yönetim seçimleri öncesinde 17-18 Şubat günlerinde gerçekleştirilen "YEREL YÖNETİMLER VE DEMOKRASİ" panel - forumlarında; seçim sürecinde siyasi partiler ve kamuoyunun çağdaş ve demokratik bir kent modelinin nasıl oluşturulması gerektiği konusunda bilgilendirilmesi, bu konuda kişi ve kuruluşlar arasında bir iletişim ve tartışma ortamı yaratılması amaçlandı. Panel ve tartışmaların sonuçları bir forum kararları dizisi haline getirilerek talep ve öneriler kamuoyuna duyuruldu.

Nisan ayı içerisinde düzenlenen "MÜHENDİSLER VE İDEOLOJİ" konulu açık oturumda toplumsal mücadelede ve çağdaşlaşma sürecinde bir katman olarak mühendislerin dönüştürücü rolü irdelendi. Bu bağlamda Nilüfer Çöle kendi tezleri ile oturumda yer aldı.

Mayıs ayındaki etkinliklerin en önemlisi "YÖK SORUNU ve ÜNİVERSİTELER" konulu sempozyumdu. 12 Eylül sonrası üniversitelerden ayrılan öğretim üyelerinin katıldığı sempozyumda YÖK sistemi, 12 Eylül sonrası toplumsal değişim ve üniversitenin rolü, bilimsel araştırma sorunları konu edildi. YÖK'ün bir ulusal güvenlik doktrininin eğitim kurumlarına ilişkin bir parçası olmak itibarı ile bir alt-sistem olduğu belirtildi.

Haziran ayı başlarında Dünya Çevre Günü etkinlikleri geçen yıllardan farklı olarak Sağlık Meslek Odaları Danışma Kurulu ile ortaklaşa düzenlendi. Tabipler odası konferans salonunda yapılan ilk gün panelinde çevre hukuku, kirlenmenin insan sağlığına etkileri, çevre politikaları ve yerel yönetimler, Marmara'da kirlenme, meslek odaları ve çevre politikaları konularında görüşler ortaya konuldu. Panel bir basın bülteni ile duyuruldu. İkinci gün yine ortaklaşa düzenlenen "ÇEVRE ŞENLİĞİ" kapsamında gezi ve piknik yoğun katılımla hayata geçirildi.

10-11 Haziran 1989 tarihlerinde yapılan ULAŞIM SEMPOZYUMU'nun kararlarından olan İSTANBUL ULAŞIM KURULU oluşturularak, İstanbul'un çözüm bekleyen sorunlarına öneriler geliştirilmesine başlandı.

İl Koordinasyon Kurulunun, hazırlık çalışmaları 1989'un ilk aylarından itibaren kurulan komisyonlarla devam eden iki önemli çalışması "İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞGÜVENLİĞİ GÜNLERİ 89" ve "TEKNİK ELEMAN PANEL-FORUM"uydu.

İSİG '89 için oluşturulan komisyon çalışmaları belkide etkinliğin kendisi kadar önemli idi. İKK ve odalar dışında Türk-İş'e bağlı sendikalar, dernekler, kamu kuruluşları ve üniversitelerden katılımla hazırlanan ön program paneller, sergi ve film gösterilerini içeriyordu. 17-25 Haziran 1989 tarihleri arasında yapılması kararlaştırılan İSİG '89 ilk gün Valilikçe izin verilmediği gerekçesi ile engellendi. Ancak komisyon çalışmaları devam etti ve yeni bir program ile yeni yılın ilk günlerinde tekrar gündeme getirilecek.

TMMOB Olağanüstü Genel Kurulunda alınan karar uyarınca 1990 yılının Nisan ayında yapılması planlanan 4. Teknik eleman Kurultayının ön hazırlıkları anlamında bölge toplantıları düzenlenmesi konusundaki TMMOB tavsiyesi doğrultusunda 17 Aralık 1989'da ilk bölge toplantısı tüm teknik eleman örgütlerinin çağrılı olduğu bir panel-forum biçiminde yapıldı. Panel forumda katılımcılar, sendikalaşmanın yasal dayanakları TEKSEN ve TÜTED deneyimleri, geçmiş teknik eleman kurultayları, Sendikal Mücadelede TMMOB'un önderliği konularında görüş ilettiler.

Kısaca bir yıllık faaliyetlerine yer verdiğimiz İ.İ.K.K. ayrıca 9 Nisan 1989 TMMOB Genel kurulunda bir İl Koordinasyon Kurulları yönetmeliğinin kabul edilmesi ile yetki ve sorumluluk anlamında daha sağlıklı bir çerçeveye oturtuldu. Yeni dönem çalışmalarının daha verimli yürütülebilmesi için öncelikle:

— yer sorununun çözümlenmesi,
— profesyonel sekreter statüsünün yerleştirilmesi,
— yıllık çalışma programının detaylı olarak hazırlanması,
katılımın dinamik ve gönüllülük esasına dayalı bir temele oturtulması,
— odalar arası koordinasyon ve iletişimin daha sıkı kurulması gerekmektedir.

Fehmi ERBAŞ
Y. Mimar İstanbul İl Koordinasyon Kurulu Üyesi

TMMOB ÜYESİ ODALARIN İSTANBUL ŞUBE GENEL KURULLARI TAKVİMİ

KİMYA MÜH. ODASI İstanbul Şubesi

• **Çoğunluksuz Genel Kurul ve Seçim**

GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ: 27 Ocak 1990 İ.T.Ü Vakfı Sosyal Tesisleri Maçka -İstanbul
SEÇİMLER: 28 Ocak 1990 Kimya Müh. Odası İstanbul Şubesi Mis Sok. No: 22 Beyoğlu-İstanbul

ZİRAAT MÜH. ODASI İstanbul Şubesi

• **Çoğunluksuz Genel Kurul ve Seçim**

GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ: 27 Ocak 1990 Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şub. Mis Sok. No: 22 Beyoğlu-İst.
SEÇİMLER: 28 Ocak 1990 Ziraat Mühendisleri Odası, İstanbul Şubesi Mis Sok. No: 22 Beyoğlu-İst.

İNŞAAT MÜH. ODASI İstanbul Şubesi

• **Çoğunluksuz Genel Kurul ve Seçim**

GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ: 27 Ocak 1990 İstanbul Bayındırlık ve İskan Müd. Toplantı Salonu Darphane Durağı Balmumcu - İstanbul
SEÇİMLER: 28 Ocak 1990 Ermeni Vakfı Yetiştirme Yurdu Karagözyan İlkokulu Abide-i Hürriyet Cad. Şişli Adliyesi Karşısı Şişli - İstanbul

MAKİNA MÜH. ODASI İstanbul Şubesi

• **Çoğunluksuz Genel Kurul ve Seçim**

GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ: 13 Ocak 1990 İstanbul Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü Darphane Durağı Balmumcu/İst.
SEÇİMLER: 14 Ocak 1990 İstanbul Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü

HARİTA VE KADASTRO MÜHENDİSLERİ ODASI İstanbul Şubesi

• **Çoğunluksuz Genel Kurul ve Seçim**

GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ: 6 Ocak 1990 Çam Düğün Salonu Eski PTT Yanı Beşiktaş/İstanbul
SEÇİMLER: 7 Ocak 1990 Harita ve Kadastro Müh. Odası İstanbul Şubesi Sinanpaşa Mahallesi Yenilik Sok. No: 34/5 Beşiktaş/İstanbul

MİMARLAR ODASI İstanbul Büyükkent Şubesi

BAKIRKÖY Büyükkent Bölge Temsilciliği

• **Çoğunluksuz Genel Kurul ve Seçim**

GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ: 27 Ocak 1990 Köşk Düğün Salonu Hüsreviye Sok. Bakırköy
SEÇİMLER: 28 Ocak 1990 Bakırköy Büyükkent Bölge Temsilciliği'nde Sakızağacı Mah. İskele Cad. No:9/1 Bakırköy Tel: 543 23 68

KADIKÖY Büyükkent Bölge Temsilciliği

• **Çoğunluksuz Genel Kurul ve Seçim**

GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ: 27 Ocak 1990 Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü İbrahim Üzümcü Kültür Merkezi Salonu Göztepe
SEÇİMLER: 28 Ocak 1990 Kadıköy Büyükkent Bölge Temsilciliği'nde Söğütlüçeşme Cad. Bayramyeri Sok. Huzur Apt. No: 15/2 Kadıköy Tel: 346 39 65

KARTAL Büyükkent Bölge Temsilciliği

• **Çoğunluksuz Genel Kurul ve Seçim**

GENEL KURUL GÖRÜŞMELERİ: 27 Ocak 1990 Kartal Büyükkent Bölge Temsilciliği'nde Doğan Sok. Doğan Apt. 40/2 Kartal Tel: 374 54 93
SEÇİMLER: 28 Ocak 1990 Kartal Büyükkent Bölge Temsilciliği'nde Doğan Sk. Doğan Ap. 40/2 Kartal Tel: 374 54 93

Maden Mühendisleri Odası

Yeni Maden Kanunu tasarısı üzerine...

Maden Mühendisleri Odası 32. Genel Kurulu 24-25 Şubat 1990'da Ankara'da toplanacaktır. Genel Kurulumuza giderken, hükümetin gündeminde bulunan yeni Maden Kanunu tasarısı Odamız ve üyelerimiz için en önemli sorun olarak gözükmektedir. ANAP iktidarınca 1985'te çıkarılan 3213 sayılı kanun madencilik sektörünün gereksinimlerini karşılayamadığı gibi, hazırlayanlar ble ona yeterince sahip çıkamamışlardı. Yeni tasarı içinse Odamızın ve sektörümüzün önerdikleri gözönüne alınmamış, kapkaççı bir anlayışla yeraltı zenginliklerimiz, tekellere peşkeş çekilmeye çalışılırken, üyelerimizin işyerlerindeki etkinliklerinin kırılması için madencilikle yakın ilgisi olmayan meslek gruplarına ön planda yer verilmiştir.

Önümüzdeki dönem Odamızın başta gelen görevi, bu tasarının yasalaşmasına karşı mücadele olacaktır. Ayrıca şube ve temsilciliklerimizin etkin bir şekilde katılımıyla teknik elemanların sendikal haklarının kazanılması yolunda gerekli girişimler yapılacaktır. İstanbul Temsilciliğimiz ise, üyelerimizle yakın bir ilişki içinde olabilmek için, bir elemanın sürekli olarak temsilcilik bünyesinde görevlendirilmesini sağlayacaktır.

TAYFUN MATER *Maden Müh. Odası İst. Temsilcisi*

HARİTA ve KADASTRO MÜHENDİSLERİ ODASI

Genel Kurul'a giderken...

1987 milletvekilleri genel seçimini izleyen aylarda başlayan 1988-1990 odamız çalışma dönemi ülkemizde hareketli politik günlerin yaşandığı bir zaman dilimini kapsamaktadır. 26 Mart yerel yönetimler seçimleri sonucu yurdumuzda bir erken seçim beklentisi getirmiş, halkımız erken seçim beklentisi içindeyken TBMM'de iktidar partisi Cumhurbaşkanını seçmiştir. Bir taraftan demokratikleşme süreci yaşanırken, enflasyon önlemleri çerçevesinde olduğu söylenerek yatırımların kısılması, mühendislerin iş alanlarının daralmasına neden olan bir etken olmuştur.

Dünyadaki değişimler ise çağımıza damgasını vuracak niteliktedir.

Gelecek iki yıllık çalışma döneminde ise gerek dünya gerekse ülkemiz açısından önemli değişimler beklenmektedir.

Gelecek iki yıl içinde siyasal partilerin iç yönetimlerinde değişiklikler beklenmekte, milletvekilleri genel seçimlerinin gerçekleşeceğine kesin gözüyle bakılmakta ve hatta bir erken yerel yönetim seçimleri bile olası görünmektedir.

Yurdumuzda beklenen önemli değişimlerde, ülke sorunlarının çözümünde, TMMOB çatısı altında, dayanışma içinde olan ve kaynaşmış, kendi meslek sorunlarını ülke sorunlarından ayırmayan mühendis odalarını ciddi ödevler beklemektedir. Tüm mühendislerin bu bilinç içinde olduklarına ve önümüzdeki günlerde gerçekleştirecekleri yeni görevlendirmelerde buna özen göstereceklerine inanıyorum.

Odamız İstanbul Şubesi'nin 11. Genel Kurulu nisapsız toplantısı 6 Ocak 1990 günü Çam Düğün Salonu Beşiktaş'taki odamız merkezinde yapılacaktır.

Önümüzdeki dönem için görev isteyenlerin sayısında bir artış vardır ve durum gelecekte tabana yayılmış daha güçlü bir örgüt için umut verici ve sevindiricidir.

Harita-Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi genel kurul toplantılarının ve seçimlerin mühendislerden beklenen olgunluk içinde geçmesini diler, hizmet yarışında demokratik bir mücadeleye giren adaylara başarılar dilerim. Bu dileğim tüm diğer odalar için de geçerlidir.

Prof. Dr TEVFİK AYAN

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

Odalar yeni döneme yapılarını yenileyerek ve güçlendirerek girmek zorunda

Meslek kuruluşlarımız şube genel kurullarından başlayarak genel merkez ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)'ne kadar uzanacak zeminde genel kurul çalışmalarını sürdürüyor. Yapılan çalışma ve tartışmaların uzantısında beklenen, örgütsel bütünlüğünü sağlamış, etkili, güçlü ve saygın oda yapılanmaları ve daha ötesinde bu özellikleri kazanmış bir TMMOB yapısıdır veya öyle olmalıdır.

Bu doğrultuda canlı, ilkeli ve sonuç alıcı bir tartışma ortamının yaratılması bir zorunluluk olarak görünürken, gündeme, ister istemez ülkemizin de gündeminden hiçbir zaman inmeyen demokrasi, katılım, örgütlenme, kalkınma, kentleşme vb. sorunlar girecek ve öncelikli yerlere sahip olacaktır.

Genel de bu sorunlara yaklaşımlarımızda doğru bir düzlemi yakalayabilmek ve inandırıcı olabilmek herşeyden önce bu kavramları soyut bir yaklaşımla ele almak yerine, öncelikle meslek alanımızda yaşadığımız sorunları sahiplenmek ve daha sonra kolay anlaşılabilir bir dille mühendis ve mimar kesimine aktarabilmektir. Burada gösterilecek beceri ve yaklaşımlarımızdaki süreklilik, tutarlılık başarıya giden yolda ilk adım olacaktır.

Bu çerçevede ülkemize ve meslek alanımıza baktığımızda şunları görebiliyoruz.

İhtisas alanlarımızda ülke sorunları giderek ağırlaşmakta, ağırlaşmaktan öte kısa bir sürede akılcı ve etkili bir rotaya girilmezse kaçınılmaz olarak çözümsüz diyebileceğimiz bir noktaya varacaktır.

Varolan, izlenen kalkınma ve sanayileşme politikaları iflas etmiştir. Kaynaklar ulusal yararlar doğrultusunda yönlendirilmiyor, dahası gelecek nesillere kaldırılamayacak yükler bırakılıyor.

Teknoloji - bilim ve eğitim politikaların varolduğundan sözetmek olanaksızdır.

Metropol kentlerimizde yakın gelecek, yerel yönetimleri, su, ulaşım, çevre gibi konularda günlük ihtiyaçları, sorunları çözemeyecek noktalara sürüklüyor.

Yatırımları ihtiyaçlar değil, çıkarlar yönlendiriyor.

Toplumsal ve ahlâki değerlerdeki erozyon akılalmaz boyutlara erişmekte ve meslektaşlarımızı da sorumlu oldukları, görev üstlendikleri alanlarda kuşatıyor.

Ve bizleri en yakından ilgilendirmesi gereken birkonu; içinde bulunduğumuz yılın başında mühendislerin ortalama gelir düzeyi, 1976 yılındaki gelir ortalamasının yarısı düzeyine bile ulaşamıyor.

İşte genel kurullarımız olumsuzlukların böylesine çılgınlık düzeyinde geliştiği bir zaman kesitinde yapılıyor.

TMMOB ve odaları üyelerimizin ve daha ötesi üye olmayan meslektaşlarımızın büyük bir çoğunluğunun günlük yaşamında içiçe bu somut gerçeklerle birebir ilgilenecek, işlevsel, etkin ve diri yapılanmaları ortaya çıkarmak zorundadır.

Odaların yapısında bunu başaracak olumlu yanlar vardır. Eksik olan sorunlara programatik yaklaşım güçlerin yoğunlaştırılmasındaki hata ve eksikliklerdir.

Bunların bazılarına kısaca değinmek açıklayıcı olacaktır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, "Önce genel kurulları yapalım, yönetimleri belirleyelim, sonra program yaparız" mantığı yanlıştır, yanlışlıktan öte ilkeldir. Bu dönemde mutlaka terkedilmesi gerekiyor. Bunun yerine, uygun bir zaman dilimine yayılmış program çalışmasıyla birlikte ülke ve meslektaş sorunlarına sağlıklı, tutarlı yaklaştığına inandığımız en geniş katılımlı bir zeminde adım adım yönetim ve ona bağlı kurulların oluşturulması yöntemi konmalıdır. Seçilecek yöneticilerin, beklenti ve sorunları birbirinden çok farklı bir üye tabanının istemlerini kavrayıp, yönlendirmeleri ve bir anlamda odalar, bir çekim odağı haline getirmeleri gereği unutulmamalıdır.

Bir yönetici için bu zor görevin yerine getirilmesi kelimenin tam anlamıyla bir Yaşam Biçimi'ne dönüşecektir. Kanımca meslek kuruluşunda gerçek anlamda yöneticilik yapmaktan kazanılan ve beklenmesi gereken tek şey onurdur. Hertür dışsal etkilenmeden uzak, her koşulda ayakta durabilecek oda yapılanmalarının bir ayağı meslek ve meslektaş sorunları aracılığı ile üye, diğer ayağı ülke ve kentin sorunlarıyla ilgisi nedeniyle halkın içinde olması ve o zeminlerden beslenmesi gerekir. Genel kurullarımızın bu sonuçlara ulaşılması için önemli araçlar olduğuna inanıyoruz.

COŞKUN ÖZBAŞ
Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı

200 bin liraya mühendis

(Baştarafı Sa. 7'de)

lerinin %34'ü karşı karşıya bulunduğu sorunlardan o denli rahatsız ki, iş değiştirmeyi düşünme noktasına gelmiş.

İş değiştirmeyi düşünen meslektaşlarımızın bu noktaya gelmesindeki nedenlerin başında %36'lık oran ile mesleğini uygulayamamak geliyor. Bunu %32 ile ücret düşüklüğü izliyor.

Bu bilgiler açık bir gerçeği ifade ediyor: **Makina mühendislerinin büyük bir bölümü çalıştığı işyerinde düşük ücretle ve mesleğini uygulama olanağı olmaksızın, meslekdışı işlerde yoğun bir tempoda çalışmaktan rahatsızlık duymakta, bunalmaktadır.** Bunlardan bir bölümünün mennuniyetsizliği iş değiştirme isteğine dönüşmüyor ya da dönüşemiyor. Çünkü bu meslektaşlarımız (muhtemelen nispeten yaşlı ve tecrübeli kesim) mevcut olumsuzları kanıksamaya başlamış, umutsuzluğa kapılmış ve hepsinden önemlisi, bu olumsuzlukların yalnızca kendi işyerine özgü olmayıp, diğer işyerlerinde de var olduğunun, sistemin genel yapısından kaynaklandığının ayırımına varmış, iş değiştirmenin çare olmadığını görmüşlerdir.

Nitekim makina mühendislerinin iş değiştirme sıklığına baktığımızda konu tamamen aydınlanıyor. 21-30 yaş kesitindeki makina mühendisleri arasında beşinci işinde çalışan meslektaşlırımızın bile var olduğunu görüyoruz. Gelişmiş ülkelerde teknik eleman sirkülasyonunun yok denecek kadar az olduğu bilinmektedir. Bu denli yüksek bir teknik eleman sirkülasyonu, bizim gibi ülkelere has orjinalite olsa gerek.

Çalışmalarımızda gözlemlediğimiz çok açık gerçeklerden birisi de makina mühendislerinin örgütsizlüğüdür. %25'i MMO'na bile üye değildir. Sendikal örgütlenme hemen hemen yok gibidir. Özel sektörde, işveren vekili statüsünde çalıştırılma, grev dışı personel kapsamına sokulma gibi hukuksal kısıtlamalar sözkonusudur. Keza, kamu sektöründe devlet memuru ve sözleşmeli personel statüsü zaten sendikalaşma hakkını baştan yok etmektedir. Son derece sınırlı bir kesim için halen (nasıl kaldıysa!) var olan sendika hakkı ise, grevli toplu sözleşme ayağından hukuken yoksun olduğu için pek bir anlam taşımamaktadır. Tüm bu nedenlerle makina mühendisleri mesleki, sosyal, ekonomik-demokratik sorunlarının çözümü doğrultusunda toplu dovranamıyorlar. Karşı karşıya bulundukları bu elverişsiz koşullardan dolayı makina mühendisleri, mesleki demokratik kitle örgütleri olan Makina Mühendisleri Odası'nın mevcut boşluğu doldurmasını; mesleki kurslar ve seminerler düzenleyerek meslekiçi eğitimlerine katkıda bulunmasını, makina mühendisleri için asgari çalışma ücreti belirlemesini ve iş arayan meslektaşlarımızla, eleman arayan şirketler arasında köprü görevi görmesini istiyorlar.

Meslektaşlarımız, MMO'nun daha da gelişip etkinleşebilmesi için tüzüğümüzde var olan işyeri temsilciliği uygulamasının yaygınlaştırılması gerektiğini belirterek, örgütlülük konusundaki bilinçlerini göstermektedirler.

(1) Bu çalışma, yalnızca MMO bünyesine giren mühendisleri kapsamasına ve İstanbul Şubesi ile sınırlı olmasına karşın, TMMOB'nin çok daha kapsamlı olarak 1976'da gerçekleştirdiği çalışmadan sonra, bu alandaki boşluğunu doldurulmasına yönelik bir çaba olarak değerlendirilmelidir.

TABLO 2- Yaş gruplarına göre iş değiştirme sıklığı dağılımı

%	21-30 %	31-45 %	45-55 %	56 %	Toplam %
1. işi	21.65	9.97	0.73	—	32.85
2. işi	14.85	15.08	0.73	0.49	31.15
3. işi	4.87	13.87	1.46	0.24	20.44
4. işi	1.70	5.84	0.73	0.49	8.76
5. işi	0.73	5.60	0.97	—	7.30
	43.80	50.36	4.62	1.22	100

TABLO 1- Aylık ortalama gelirlerine göre dağılım

BİN TL.	%
200'den az	0.77
200-300	6.45
301-400	8.50
401-500	10.83
501-650	11.86
651-800	20.60
800-1000	19.34
1000	21.65

TABLO 12- Konut durumuna göre dağılım

	%
Kiracı	49.72
Ev kirası	39.99
Diğer	10.29

TABLO 22- İş değiştirmeyi isteyenlerin nedenlerine göre dağılımı

	%
Mesleğini uygulayamamak	36.49
İşyerinden memnun değil	12.16
Ücret yetersizliği	32.43
Hepsi	11.49
Diğer	7.43
	100

TABLO 3- Oda'nın ücretli çalışan üyeleri için asgari ücret tesbit etmesine olumlu-olumsuz cevap vermelerine göre dağılımı

	%
Olumlu	68.46
Olumsuz	12.19
Fikri yok	19.35
	100

TABLO 4- Oda'nın iş ve eleman arayanlar arasında aracılık yapmasına evet-hayır diyenlere göre dağılım

	%
Evet	86.01
Hayır	5.59
Cevapsız	8.40
	100

TABLO 5- İşyeri temsilciliği uygulamasına bakış açısına göre dağılım

	%
Olumlu	69.10
Olumsuz	8.03
Fikri yok	22.97
	100

TABLO 6- İşyeri temsilciliği önerisine verilen yanıta göre dağılım

	%
Evet	25.49
Hayır	34.97
Düşünürüm	39.54
	100

TABLO 10- Bilinen bilgisayar diline göre dağılım

	%
Fortran	44.80
Basic	42.40
Cobol	5.20
Paskal	4.40
Diğer	4.30

Teknik

(Baştarafı Sa. 7'de)

dislik alanındaki üretim faaliyetinin organize olmaya ve tekelleşmeye doğru kayaması diğer yandan bu alandaki ücretlileşmenin hızla artması biçiminde tanımlanabildiği, TMMOB'nin grevli-toplu sözleşmeli sendikal haklar mücadelesindeki öncülüğünün ertelenemez bir görev olduğu, ülke genelinde yürütülen ekonomik - demokratik mücadeleye ışık tutacak somut öneriler geliştirilmesi ve demokrasi mücadelesinin gündeminin çalışan kesimlerce zenginleştirilmesine olanak verici çalışmaların IV. Teknik, Teknik Eleman Kurultayı'nın amaçları arasında ağırlıklı olarak yer alması gerektiği belirtildi.

Daha sonra farklı kesimlerde çalışan mühendis ve mimarlar söz alarak Kurultay'ın gündemini zenginleştirecek öneriler getirdiler. 1990 Nisan ayına kadar İstanbul'da bir veya iki öntoplantı yapılması kararı ile Forum-panel sona erdi.

Bilgisayar

(Baştarafı Sa. 7'de)

diğer kursiyerlerle berber, tartışarak çözebilmesi amaçlanmaktadır.

3.) Kurslarımızda işlenen örnek olayların hepsi İnşaat Mühendisliği ile ilgili konulardan seçilmiştir. Bu sayede kursiyer hem Basic, dilini öğrenecek, hem de mesleki bilgisini takviye edecektir. Her dönemde bu örnek olaylardan yaklaşık 15 adet işlenmektedir.

4.) Kurslarımız Max. 30 kişiliktir. Kurs süresince her öğrenciye uygulamalarda 1 bilgisayar düşmektedir. Ayrıca hafta arası kursiyerler Odamız'da çalışma yapabilmektedirler.

5.) Kursları İnşaat Mühendisi olan iki eğitmen vermektedir. Gündüz saatlerinde de odada olan eğitmenler mesai saatleri içinde de kursiyerlere yardımcı olmaktadırlar.

6.) Kurs ücreti toplam 200.000 TL.'dir. Bunun 100.000 TL.'si kayıt esnasında alınmakta, kalanı kurs başlangıcından bir ay sonra verilmek üzere senet yapılmaktadır.

7.) Kurslarımıza kayıt yaptırabilmek için Odamız üyesi olmak veya üniversite son sınıf öğrencisi olmak şartı aranmaktadır.

Bomba değil

(Baştarafı Sa. 12'de)

olmayan bir Beyaz Saray'da oturuyor. Yüksek gelir grubundaki insanlara gelir vergisi indirimi sağlayarak 20 milyar dolar verebildiğine göre, ABD'de sayıları 4 milyonu bulan evsizler için de para bulması zor olmayacaktır." Hemen önlem alınmaz ve harekete geçilmezse, 2000 yılına kadar ABD'deki evsiz insan sayısının 19 milyonu bulacağı tahmin ediliyor.

Satış tek yol değil

(Baştarafı Sa. 1'de)

Kafaoğlu, Ali Koçman, İshak Alaton ve Mustafa Sönmez tarafından tartışıldı. Ayrıca Petkim Genel Müdürü Faruk Yağız da kuruluşun teknolojik durumu ve ürün yelpazesi hakkında geniş açıklamalarda bulundu.

Dört saat süren tartışmada ilk sözü alan Ökkeş Özuygur konuşmasında, KİT'lere halen ihtiyacımız var mı? sorusunu gündeme getirerek "Kavramlarımız değişmektedir. Uluslararası ekonomi yerine dünya ekonomisi kavramı gelişmekte, dışa bağımlılık kavramı bile anlamını yitirmektedir!" demiştir. Şimdiki iktidarın politikalarında tercihin sanayi yerine altyapıya yöneldiğini de belirterek Petkim için henüz satış stratejisinin belirlenmediğini gizli hiçbir şeyin olmadığını USAŞ'ta da tekel hakkı verilmediğini söyleyerek konuşmasını sürdürmüştür.

İkinci olarak söz alan Öztin Akgüç 1980'de Türkiye'nin eline tutuşturulan modelde sanayileşme olmadığını belirterek iktidarın kaynakları sanayi yerine altyapıya yöneltmesini eleştirmiş ve "bin yıllardır üç kuruş vergi toplayabilmek için raporlar yazdık insanları mahkemeye verdik, devletin malı kesinlikle açık tartışmalar olmadan satılamayacaktır, buna her platformda karşı çıkacağız" diyerek sürdürmüştür.

Albert Bilent Petro kimya sanayi için bilgiler verirken, Petkim bugüne kadar kaliteli mallar üretmiş, hatta bazı malları Avrupa kalitesinin de üzerine çıkabildiğini belirtmiş ve Petkim'in yüzde yüz yabancıların eline geçmesine taraftar olmadığın ve üst yönetimi Türklerde olmak kaydıyla %20-30 gibi sınırlı payların satılabileceğini söylemiştir.

Daha sonra sözalan eski Petkim Genel Müdürü Gündüz Pamuk, ekonomi ne zaman darboğaza girse KİT'lerin suçlandığını belirterek sözlerine başlamış ve bir ülkede yatırım kararları, yalnız kârlılık değerleriyle alınamayacağını sosyal faktörlerin de dikkate alınması gerektiğine değinerek, Petkim ilave tesislerini teknoloji gerektiren ünitelerini yabancı ortaklıkla rahatlıkla yapabileceğini söylemiştir.

Panelin son konuşmasını Yavuz Zeytinoğlu yaptığı esprili konuşmasında; Türkiye AT'ye girmesini erkeksi bir olay olarak kabul ediyor. Biz AT'ye girmeye çalışırken, AT'de yavaş yavaş bize giriyor diyerek başlamış ve Petkim'in, Çitosan'ın ve Usaş'ın yabancılara satışına karşı çıkmıştır.

Panelin ikinci bölümü çok renkli tartışmalarla sürmüştür. Bu bölümde ilk söz alan İshak Alaton, konu değerlendirilirken rakamlarla konuşulması gerektiğini vurgulayarak İsveç'teki önemli kuruluşların tümünün özel kesime ait olduğunu ifade ederek, özel kesimin kamu kesimine göre her zaman rantabl çalıştığını belirtmiştir. Türkiye'de verimsiz çalışan Zonguldak Kömür İşletmelerini kapatsa çok daha kârlı olacağını söyleyen Alaton tavrını özelleştirmeden yana olduğunu belirtmiştir.

İkinci tartışmacı A.B. Kafaoğlu ise İshak Alaton'a cevaben yaptığı konuşmasında, Türkiye'de özel kesimin de rantabl üretim yapmadığını, uygulamada yıllardır KİT zararlarının özel kesime kaynak olduğunu belirterek KİT'lerien kötü idare edilmesinin nedeni olarak onların yıllardır kamu kesimine inanmayanlar tarafından idare edilmesini göstermiştir.

Bugün özel sektörün hiçbir KİT'i satın alacak düzeyde olmadığına değinen Kafaoğlu konuşmasını "madem özel kesim çok rantabl ve kârlı çalışıyor, o halde neden o kârlar sermayeye yatırıma dönüşmüyor" diyerek sürdürmüş ve yabancı sermayenin ancak kelepir bulduğu zaman kuruluşlarımızı satın alacağını söylemiştir.

İlginç ve kararlı uslûbuyla sözalan üçüncü tartışmacı Ali Koçman "iktidarın makro düzeydeki tüm kararlarını harfiyen destekliyorum" diyerek sözlerine başlamış ve 1982'den bu yana gündemi yapan bu hükümetin özelleştirme için kararlı olduğunu belirtmiş "elini masaya vurdu, yapacağız dedi. Yaptığını da göreceksiniz" diyerek konuşmasını tamamlamıştır. Koçman'ın, yapılan eleştirilere bağlı olarak özelleştirme pazarlığı tabiki kapalı bir yerde olacak. Haymana ovasında yapılmaz ki sözüne oturum başkanı Şenatalar, cevap vererek, "bunu tabii ki herkes biliyor, bizim ihtiyaç duyduğumuz şey pazarlığın fiyat etrafında kim ne dedi dedikodusunu değil, daha sağlıklı bir açıklık ve demokrasi uygulamasıdır" sözleri salondan büyük alkış almıştır.

Son tartışmacı, Mustafa Sönmez'de KİT'lerin özel sermaye birikimi, vergi toplamanın en önemli kaldıracı olduğunu belirterek sosyal yönü ağır basan işsizliğin azaltılması, bölgesel kalkınma vb. işlevler yüklenen KİT'lerin bugün randımanlı kuruluşlar haline getirilmesini zorunlu olduğunu belirtmiştir.

Günün son konuşmasını yapan Petkim Genel Md. Dr. Faruk Yağız, kuruluşun üretim çeşitleri ve değerleriyle teknolojik düzeyi hakkında geniş açıklamalarda bulunmuş, üretim yelpazesinin genişletilmesi için getirilecek yabancı teknolojilerin her tür ürün çeşeidi için 20-25 milyon $'lar yatırımlara ihtiyaç olduğunu beliertmiş, teknoloji getirilmesi için önerilen çok çeşitli senaryoların bulunduğunu dikkat çekerek konuşmasını kaynak ihtiyacı için yabancılara satışın tek yol olmayacağını başka yollar da bulunabileceği hususunu belirterek sürdürmüştür.

Konut,

(Baştarafı Sa. 1'de)

lik Uzmanı Belfast - IRLAND, Şefik ERKUT Mimar, Bayındırlık İskân Müdürlüğü'nde, Turgay GÜNGÖR İnşaat MÜhendisi Kooperatif Şantiye Yöneticisi konuşmacı olarak katıldılar.

Nüfus artışları, Köyden kente, ülkeden ülkeye göç, Konut üretim yetersizliği, Alt yapı sorunları, konut ve çevre sağlığı, şehir planları, toplu konut-lüks konut, kooperatifçilik kavramları, konut planlama girdileri ve yöntemleri, Dünyada Konut Sorunları, Konut sorununa çözüm için kurumlaşmalar, Konut sorunu ile ilgili yasa, yönetmelik ve yöntemlerin görüşüldüğü panelde;

Toplu Konut Kaynaklarından finanse edilen konutların çoğunlukla bir spekülatif kazanç aracı olduğu konut üretimi sürerken buna paralel gecekondulaşmanın sürdüğü bunun da uygulama yöntemlerinin yeniden düzenlenmesini gerektireceği,

Toplu Konut Kredilerinin yetersizliği, aylık ödemelerin yüksek oluşu nedeniyle gerçek ihtiyaç sahiplerinin yerine varlıkların 2. hatta 3. evi edinerek Enflasyona karşı gayrımenkule garantisi nedeniyle yatırım yapmaları,

Konut alanlarının yeterli üretilmemesinin arsa spekülasyonuna, mevcut kentlerin sağlıksız gelişmesine neden olacağı,

Bina maliyetlerindeki artışların dar ve sabit gelirlilerin maaş artışlarının çok önünde olması, konut edinme şanslarını giderek yok edeceği üzerinde duruldu.

Oturum sonunda soruna ilişkin öneri başlıkları aşağıdaki şekilde gelişti:

1-) Kentlerde kurulacak plan büroları eliyle alt yapı sorunlarınında çözüm önerilerini içeren sağlıklı imar planları ve bu planlara göre arsa üretimi sağlanmalı.

İmar planları sık sık tadil edilerek spekülatörlerin oyuncağı olmamalıdır.

2-) Toplu konut finansman kaynakları yalnızca arttırılarak amacı doğrultusunda verimli şekilde kullanılmalıdır.

3-) Konut edinme aşamasında gerçek ihtiyaç sahiplerine kaynaklar olumlu koşullarla sunulmalıdır.

4-) Sağlıklı, Çağdaş, yaşanılabilir konutların üretimi için; Standardizasyon, kaliteli malzeme, uygun tasarım ve gerçekçi uygulama yöntemlerinin organizasyonu sağlanmalıdır.

5-) Konut sorununa en ciddi ve ucuz çözümlerden biri de eski evlerin onarımıdır. Bu uygulama ile kültür varlıklarının da korunması gibi ikincil bir yarar sağlanmalıdır.

6-) Belediyeler eliyle kiralık konut arzının sağlanması için yerel yönetimler desteklenmelidir.

7-) Tüm bu uygulamalarda etkili denetim mekânizmalarının gerekliliği ve bu denetim kurumlarının baskısız bir şekilde özerk çalışma ortamında görev yapabilirliği sağlanmalıdır.

Tarlabaşı

(Baştarafı Sa. 6'da)

DÜŞLERİN GERÇEĞE DÖNÜŞTÜĞÜ YER (Fransa)

- **Vaud Mimarlar ve Mühendisler Birliği - UPIAV Özel Ödülü:** TARLABAŞI TARLABAŞI... (Türkiye)
- **Jüri Özel Ödülü:** DÜNYA DURDUKÇA (Türkiye)
- **İsviçre Bilimsel Filmler Birliği Özel Ödülü:** TORUNLARIMIZ DA GÖRCEKLER ONU, YBL ÇARŞISI, BUDA ŞATOSU PAVYONU (Macaristan).
- **İsviçre Enerji Uzmanı Üniversiteliler Birliği Özel Ödülü:** ÇİN'DE GELENEKSEL KONUTLAR (Çin)
- **En İyi Belgesel Film Ödülü:** J.DUATZ ve O.VEUVE; AHŞAP KİREMİT USTALARI (İsviçre)
- **En İyi Kurgulu Film Ödülü:** PENCERE (Federal Almanya)
- **En İyi Karton Film Ödülü, Basın Ödülü;** OLAY (Polonya)
- **Halk Ödülü:** YERLİ (Avusturya)
- **Mansiyon:** FRANK GEHRY (ABD)
- **Mansiyon:** GUSTAVE (Fransa)
- **Mansiyon:** MAVİ GEMİ, YEŞİL EV (Kanada)
- **Mansiyon:** TAŞINMIŞ GÖLGE (Fransa)
- **Mansiyon:** KİMLİK ARAYIŞINDAKİ İSLAM (İngiltere)
- **Mansiyon:** GÜZEL MANZARALAR, DOĞANIN GÜZELLİĞİ (Çin)

Düzenleyen: TMMOB MİMARLAR ODASI İSTANBUL ŞUBESİ

PANEL

KALKINMA KÜLTÜR DEMOKRASİ

Açış Konuşması:
SÜLEYMAN DEMİREL (DYP Genel Bşk.)
Yöneten: YÜCEL GÜRSEL (TMMOB Mimarlar Odası İst. Şb. Başkanı)
Konuşmacılar: Prof. Dr. KORKUT BORATAV (İktisatçı)
MEHMET GENÇ (İktisat Tarihçisi)
Prof. Dr. BOZKURT GÜVENÇ (Mimar-Antropolog)
Prof. Dr. HÜSEYİN HATEMİ (Hukukçu)

13 Ocak 1990 Cumartesi
Saat: 13.30 / 17.30
Yer: Shereton Oteli Balo Salonu
Gösteri: TARLABAŞI TARLABAŞI Filmi (İsviçre UPIAV Ödülü) 17.30 - 18.00

Turizm ve kıyı

(Baştarafı Sa. 7'de)

sel boyutları olan bir planlamayla gerçekleştirilebileceğini,

— Turizme yönelik planlama ve yatırım eylemlerinde "kamu yararı"nın unutulmaması gerektiğini, başta belde halkı olmak üzere tüm ülke insanlarına ortak ve eşit hizmet verecek alanlar oluşturmanın, bu planlama türünün önemli girdilerinden biri ve hatta önde geleni olduğunu,

— Yeni yapılaşma ve açık alan düzenlemelerinin, çevre değerlerinin geliştirilmesi ve zenginleştirilmesine yönelik olmasını ve bu değerlerle uyumlu olarak çözülmesi gerektiğini,

— Korumanın, disiplinlerarası, doğal ve kültürel değerlere saygıyı esas alan, sağlıklaştırma ve geliştirme boyutu bulunan bir eylemler dizisi olduğunu,

— Kamu'nun, yerel yöneticilerin, plancı ve tasarımcıların, kıyılarımızın doğru kullanımı ve ülkenin gelişmesine yeterli katkıda bulunması, çevre korumasının kalkınma önünde engel değil "gereği" olduğu konusunda gerekli duyarlılığı göstermelerini, bilgilendirme konusunda çeşitli etkinlikler oluşturulması gerektiğini,

— Yasal düzenlemelerin, planlı gelişmeyi teşvik eden, çevreyi yozlaştırıcı denetimsiz gelişmeyi önleyen ve uluslararası çevre koruma ilkeleri ve protokollarıyla uyumlu bir içeriğe kavuşturulmasını,

— Unesco tarafından desteklenen, Birleşmiş Milletlerin "Kültürel Gelişmenin Dünya On Yılı" (1988-1997) programı içinde, kıyı kentlerimizin kültürel kimliklerini yitirmeden gelişmeleri konusunun da önemle ele alınmasını ve programa paralel önlemlerin getirilmesini,

— Yerel yönetimlerin, beldelerine ilişkin en doğru ve sağlıklı kararları verecek şekilde ve demokratik katılımın güçlendirilerek örgütlenmesi gerektiğini,

kabul ederler ve benimserler,

Sempozyuma katılanlar; bu etkinliğin Marmaris'de düzenlemesinin ve Marmaris'in özel durumunun dikkate alınmasıyla;

— Bölgede yaşanan olumsuz ve düzensiz kentleşmenin de; yukarda saptanan genel sorunları giderici yönde ve yine yukarda benimsenen ilkeleri temel alan planlama ve imar kararlarıyla durdurulabileceği inançlarını ilgililere ve kamuoyuna açıklarlar,

— Yerel yönetimin, Mimarlar Odası ve diğer ilgili uzman kuruluşlarla başlatmış olduğu diyalog ve işbirliğini coşkuyla karşılar, bu güçbirliğinin sonuç alıcı karar ve uygulamalara bir an önce dönüşebilmesi için yükseltilmesini dilerler,

— Marmaris'in doğal çevre ve kültürel karakteriyle uyumlu bu karakter ve zenginlikleri öldürmeyecek ve fakat yaşatacak bir mimarinin kentsel gelişmeye egemen olacağı yeni planlama kararlarının bir an önce alınmasını; yürürlükteki imar planlarının revize edilerek, yukardaki temel ilkelere göre yeniden düzenlenmesini, alt yapı donatıları tamamlanmayan bölgelerin yeni yapılaşmayla yüklenmemesini; kıyı kuşağının halkın özgürce yararlanabilmesine olanak sağlanacak şekilde ve doğal özellikleri mutlaka korunarak düzenlenmesini,

ilgili tüm kişi ve kurumlara önerirler.

DÜZENLEME KURULU VE SEMPOZYUM KATILIMCILARI

Temsilcilik

(Baştarafı Sa. 3'de)

Bunun için şube bülteni çıkarılmalı veya üyelere aylık bilgilendirme mektupları gönderilmelidir.

- *Önümüzdeki görevlerin giderek arttığı düşünülerek odalarda profosyonel kadrolar güçlendirilmelidir. Yapılacak çalışmalar konularına göre gruplara ayrılmalıdır. Her konu veya konu grubu bir profosyonel eleman tarafından yürütülmelidir.*
- *Ülke sorunlarına yönelik konularda ve diğer mesleki konularda diğer odalarla daha kollektif bir çalışma anlayışı geliştirilmelidir. Bu çalışmalarda dar mesleki çıkarlar değil toplumsal yarar ön planda tutulmalıdır.*
- *Odaların daha etkin bir yapıya kavuşabilmesi, örgütün daha sağlıklı işleyebilmesi için Yönetim Kurulları 1.5-2 aylık periyotlarla temsilciliklerdeki yöneticilerin de katılımı sağlanarak genişletilmiş olarak yapılmalıdır. Bu toplantılarda bölgelerin ve temsilciliklerin sorunları gündeme alınmalı ve çözüm yolları aranmalıdır.*

Görünmez

(Baştarafı Sa. 12'de)

koşullarda, sefalet içinde yaşayan kişilerin de bulunması keskin bir çelişkiyi göstermektedir."

Aynı incelemenin yürütülmesinde emeği geçen Maria Clarkson da, özellikle Latin Amerika, İspanya, Portekiz ve Filipinler'den gelen göçmen işçilerin, iki yakalarını bir araya getirebilmek için iki ya da üç işte çalışmak zorunda kaldıklarını belirtti. Oysa, diye ekledi. Clarkson, "Bu insanlar Britanya'ya 60'lı yıllarda gelmişlerdir ve tam anlamıyla yerleşik bir topluluk oluştururlar."

Göçmen işçilerin küçük mekânlarda üst üste yaşadıklarını, çok kişinin aynı mutfak ve tuvaleti paylaşmak zorunda kaldığını, rutubetten çürümüş evlerin yangın tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu ve geniş bir onarıma ihtiyaç duyduğunu belirten Clarkson, insanların bu düşük nitelikli yaşantının bedelini çok ağır ödediklerini ve sağlıklarını yitirdiklerini sözlerine ekledi.

Vergi

(Baştarafı Sa. 1'de)

rürlükte olan geçici vergi uygulamasından muaf olacaklar. İşe yani başlayan serbest meslek sahipleri de beyan dönemi sonuna kadar geçici vergi ödemeyecekler.

Serbest çalışan mühendis ve mimarları da yakından ilgilendiren aşarıdaki değişiklikler bu yönleriyle olumlu olarak değerlendirildi. Özellikle kişisel harcamalarını vergi matrahından düşmeyen serbest mühendis ve müşavir statüsüyle çalışan teknik elemanlar belirli kalemlerdeki özel harcamaları tasarı yasalaşırsa gider olarak gösterebilecekler. Vergi yasasındaki değişiklik tasarıyla getirilen değişiklikler arasında, götürü usuldeki vergi uygulamasının kademeli olarak kaldırılması da yer alıyor.

Tasarıya gelen önemli değişikliklerden biri de SSK ve Bağ-Kur'a ait prim borçlarının vergi alacağı şeklinde tahsiline olanak vermesi olacak. Buna göre SSK ve Bağ-Kur borçlularının aynen vergi borçlularında olduğu gibi yurt çıkışlarına sınırlama konabilecek ve borçlar vergi dairelerince tahsil edilecek. Tasarı bu yönüyle SSK ve Bağ-Kur gibi sosyal güvenlik kuruluşlarının şimdiki halde zaten yetersiz olan çalışmalarını daha da olumsuz bir duruma düşüreceğinden eleştiriliyor.

Sözkonusu kuruluşlara ait birikmiş fonların bütçe gelirleri içine alınması ilgili iki bakanlık arasında da tartışmalara yolaçtı.

Tasarıda ücretli çalışanların vergi yükünü hafifletecek bir önerinin yer almaması bu kesimde çalışan mühendisler için olumsuz bir durum yaratıyor.

Mimari

(Baştarafı Sa. 7'de)

Ankara ve İstanbul'da sunulacak sergi kapsamında, koruma konusuna ilişkin fotoğraf ve açıklamaların yer aldığı 13 bölümden oluşan 62 panonun ve 22 yayından oluşan bir kitap sergisinin yanı sıra, film ve video gösterileri de yer alıyor. Ayrıca, Ankara'da Prof. William Whitfield, İstanbul'da da Prof. Matthew Saunders adlı uzmanlar düzenlenecek seminerlerde konuşmacı olarak programa katılacaklar. Sergi ilk olarak 27-30 Kasım günlerinde İzmir Türk-Amerikan Derneği Sergi Salonu'nda sunulacak ve 28-29 Kasım günlerinde "Günümüzde Mimari Korumacılık" konulu bir seminer gerçekleştirilecek.

Ardından, 4-6 Aralık tarihlerinde Ankara'da ODTÜ Mimarlık Bölümü Salonu'nda, 7-8 Aralık günlerinde de Mimarlar Derneği'nin lokalinde sürecek sergiye, 5-6 Aralık günlerinde gerçekleştirilecek "Korumacılık" konulu seminer eşlik edecek.

Serginin Türkiye'deki son gösterimi, 12-22 Aralık günleri arasında İstanbul'da, Yıldız Üniversitesi Sergi Salonu'nda gerçekleşecek. Ayrıca, Prof. Matthow Saunders'in katılımıyla, 11 Aralık günü saat 15.30'da Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nde mimar ve restoratörlerin katılacağı bir yuvarlak masa toplantısı düzenlenecek.

Büyükşehir

(Baştarafı Sa. 2'de)

Katılanların büyük bir ilgi ile izlediği toplantı sonunda Belediye ve Odalardan oluşan ortak kurul tarafından hazırlanacak karşılıklı çalışma ilkelerini ve konularını belirleyen metin, Belediyenin ilgili organlarından geçirilerek uygulamaya konacaktır. Prof. Dr. Nurettin Sözen'in oda yöneticilerine verdiği kokteyl ile sonuçlanan brifing 28 Kasım 1989 tarihinde Büyükşehir Belediyesi DYP meclis grubuna da tekrarlanmıştır. Meclis üyelerinin olumlu olarak nitelediği brifingin yankı ve tepkilerini önümüzdeki günlerde alınacağını umarız.

Bir teknik

(Baştarafı Sa. 12'de)

İstanbul dışında hiçbir yerde tedavisi yoktur. Göreve iade dilekçeleri.

İdarenin umurunda mı?

Dönüşte tekrar Mardin'e tayin. Yine dilekçeler yanıtlar. Görev yeri Kırklareli Köy Hizmetleri İl Müdürlüğüne çevriliş. Yine raporlar, dilekçeler.

İdare Mahkemesine yürütmeyi durdurma için dava açma. Yürütmeyi durdurma kararı alınması. İdarenin uygulamaması. İdare Mahkemesi'nin sonuç kararının alınması. Dilekçeler, savunmalar, raporların yazılması verilmesi. Bu arada tedavinin aksaması, hastahenede yatarak tedavi. Çünkü Behçet hastalığının tedavisi kanser ilaçlarıyla olmaktadır.

Savcılığa ihbarlar, takipsizlik kararı. Köy Hizmetleri 18. Bölge Müdürlüğü'nden verilen maaştan ceza kesme.

Nihayet işçilerin eylemi seyretmekten dolayı savcılığa verme. Arkasından Kars'a tayinin çıkarılması. İdare kurtulmak istiyor Bülent Gönen'den. Ve kurtuluyor. Bülent Gönen'den. Küçükçekmece Belediyesi'ne geçmesi için olur veriyor. Kurtuluyor. □

MİMARCA

(Baştarafı Sa. 3'de)

şıtı olan yetkiye sahip olmasıdır. Bu yasal yetkiyi hiç kimsenin değiştirme hakkı olmamasıdır. Yasal yetkisini kullanan memurun hiçbir şekilde cezalandırılmamasıdır.

Ülkemizde, devlet dairelerinde, işlemler şeflik denen en küçük birimler kanalı ile yürütülür. Başka bir deyişle, yapılan işin en küçük ayrıntılarını şefler bilir. Çoğu kez, müdür muavinleri ve müdürler işlemlerin ayrıntılarını bilmezler. Şefler için tüm sorumluluğunu yüklenmelerine karşın, son söz sahibi değillerdir. İş sahipleri kendi çıkarlarına aykırı işlemleri üst makama şikâyet etmeye alışmışlardır. Müdür muavini veya müdür, bu davranışta hiçbir gariplik görmez. Şefi veya (daha da kötüsü) memuru çağırıp dosyayı inceler ve işlemi bazen tam aksine sonuçlandırır. Böylece halka iyi hizmet verdiğini zanneder. Devlet otoritesine verdiği zararın ayırımına dahi varmaz.

İşte bizce, ülkemiz bürokrasisinin düzeltilmesi sorunun çözümü, bu üzerinde durulmayan ve önemsenmeyen küçük noktadır. En büyük yetki, işi en iyi bilen kişide olmak zorundadır. O kişi ise, büro şefidir. Bir üst kademenin yetki ve görevi, o şefi en yetkin kişiler arasından seçmek ve onun görevini zamanında ve gereği gibi yapıp yapmadığını genel olarak denetlemektir. Yetersizliği halinde ise değiştirmektir. Müdürlük makamının bir diğer görevi ise, müdürlüğünde yürütülen işlere, teftiş heyyetinin dışında hiçbir üst makamın karışmasını kabul etmemesidir.

Ülkemizde bürokratik işlemlerin zamanında ve gerektiği biçimde yapılmamasının nedenlerinden biri de, üstün, astın dürüstlüğüne güvensizliğidir. Müdür, muavinine, muavin şeflere, şefler memurlara güvenmemektedir. O nedenle, bir evrak önce şef, sonra müdür muavini, daha sonra müdür tarafından dikkatlice incelenir ve imzalanır. Yani bir işi 4 kişi yeniden düşünür, gerekirse düzeltir ve zaman harcar. Oysa sadece şefin denetimi yeterli olmalıdır. Hatalı işlem mutlaka bir yerden geri döner. Üst kademe o zaman işlemle ilgilenir, kötü niyet olup olmadığını inceler, gerekirse cezalandırır. Hiçbir üstün, hiçbir asttın dürüstlüğü hususunda önceden şüphe etmeye hakkı yoktur. Başlangıçta, herkes herkese güvenmek zorundadır. Peşinen şüphelenmek, suçsuz insanı cezalandırmaktır. Rüşvet, kayırma gibi suçlar ancak ortada şüphe edilecek kanıtlar (suç kanıtları demiyoruz) varsa, önce özel olarak araştırılır, sonra yetkili kurumların araştırmasına yani teftiş heyyetine iletilir. Unutmamak gerek, kendine güvenilmeyen memur, üstüne hiç güvenmez. Güvensizlik içinde olan bir iş yerinde ise sağlıklı iş üretilemez. Amir olmanın en önde gelen niteliklerinden biri de, bilgili ve dürüst olmak kadar, hoşgörülü ve sevecen olmaktır.

Kuşkusuz, bürokrasinin içine düştüğü karmaşanın daha birçok nedenleri vardır. Biz burda, bugüne kadar üzerinde durulmayan birkaç noktaya dikkatleri çekmeye çalıştık.

VURGU

(Baştarafı Sa. 4'te)

eski alışkanlıklarla kavranamıyacak ölçüde yeni ve karmaşık özellikler göstermektedir.

İmar bürokrasisinin imar olgusunu kavrayıp yönlendiremediği açıktır. Bu alanda hizmet bir türlü standartlaştırılamıyor. Çünkü alanda çok çeşitli, çelişik ve dizginsiz güçlerin etkenliği vardır. İş bölümü ise ancak standart ve seri üretimde başarılı sonuçlar verir. Bürokrasi çok boyutlu, değişken sorunlarda yetersiz kalıyor. İmar olgusunu denetliyebilmek için onun yapısıyla uyumlu bir esneklik ve yenilenme becerisi gösterebilecek çalışma biçimi zorunludur. Kuşkusuz kalıcı çerçeveler, kurallar ve ilkeler olacaktır ama girişkenlik de bir gerekliliktir. Yaratıcı katkı olmadan imar olgusu denetlenemez.

Tarımda hormonlar

(Baştarafı Sa. 12'de)

ya geciktirme...)

III— Cytokinerler: (Çimlenme, büyümey teşvik, hücre bölünmesi..)

IV— Ethylene: (Çimlenme, gelişim teşvik ya da önleme, hücre büyümesi, çiçeklenmeyi teşvik ya da önleme ve olgunlaştırma..)

V— İnhibitörler: Maleic hydrazine gibi çimlenmeyi engelleyiciler..

VI— Gelişmeyi geciktiriciler olarak verilebilir.

Bitkiler tarafından kendi fizyolojik işleyişinde doğal olarak üretildiklerine göre, dışarıdan yapay olarak verilmeleri gerekli mi sorusu sorulabilir. Fide, fidan, aşı kalemi vb. üretim materyalinin daha çabuk köklenip gelişebilmesi, bitkiyi dondan korumak için uyanmayı öne almak veya geciktirmek vb. nedenler yanında zaman ve işçilik tasarrufu sağlamak, pazar isteklerine uygun görünümde ürün elde etmek... gibi daha birçok nedenlerle hormon veya bitki gelişim düzenleyicilerinin kullanılması kaçınılmazdır. Ancak, ülkemizdeki uygulama bilinçsizce ve tabir yerinde ise "gözü kara" biçimde yürütülmektedir. Bu maddeler tavsiye dışı yerlerde ve önerilmeyen dozlarda kullanılabilmektedir. Isı-nem-ışık kontrolu sağlanamayan, çoğunluğu derme-çatma ser'alardaki "yavaş gelişme", "döllenme ve meyve tutma güçlüğü", "kızarmama"...gibi sorunlara **kolay** ve **ucuz** bir çözüm yolu olarak bu maddelerin kullanımı devreye sokulmaktadır.

Ülkemizde kullanılan bitki gelişim düzenleyicilerinden bazıları:

IBA ve NAA: Süs bitkilerinde köklendirme ve fidan yetiştiriciliğinde gelişmeyi hızlandırmak için 2,4-D ve 4 CPA: Örtü altı sebzeciliğinin yapıldığı Akdeniz ve Ege sahillerinde domates ve patlıcanlarda meyve tutumu amacıyla, Gibberellic asid: Tablet ve sıvı formülasyonu ile, özellikle Ege'de çekirdeksiz üzümlerde daneyi irileştirmek için, Mepiquat Chloride (Pix): Pamuklarda arzu edilmeyen aşırı büyümeyi önlemek amacıyla, Orto-nitrophnol ve 5-nitro guaiacol sodyum tuzu (Atonik): Sebze, bağ ve pamuklarda genel bir uyarıcı olarak, Ethephon (Ethrel, Preb.): Daha çok tarla sebzeciliğinde, son turfanda domateslerin kızarması amacı ile, Daminozide (Alar 85): Starking elmalarda kırmızılığı sağlamak-artırmak amacıyla, B-N-m-Tolylphthalamic acid (Tomaret): Elma ve domateste meyve tutturmak amacı ile kullanılmaktadır.

Kârlılığı nedeniyle bu konulardaki çalışmalar sürdüğü için yeni maddeler listeye girmekte, olumsuzlukları açıkça görülenler listeden çıkarılmaktadır.

Çok düşük konsantrasyonlarda kullanılmasına karşın bitkilerde yüksek etki gösteren bu araçların kullanımı toplum sağlığı açısından son derece önemlidir. Bu maddelerin "kalıntı" ve "zehirlilik" yönünden incelenmesi-değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü, kullanılan kimyasal maddeler önerildikleri gibi kullanılsa bile çevre koşullarına ve etkili maddenin formülasyon şekline göre toprakta, suda, bitkide az ya da çok kalıntı bırakırlar. Bunların taşıdıkları riskleri önlemek için birçok ülke önemli kimyasallar için "günlük alınabilir en yüksek miktar"ı tesbit ve ilan etmişlerdir. Ülkelerin beslenme rejimleri ve alışkanlıkları dikkate alınarak saptanan bu limitler toplum sağlığı açısından önemli ölçüde koruyucu bir önlemdir.

Ülkemizdeki duruma gelince: Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı 1988 yılı başlarında aldığı bir kararla bitki gelişim düzenleyicilerini "zirai ilaç" kapsamına dahil ederek ruhsatlandırma zorunluluğu getirmiştir. Ancak, satışların ve kullanımın yeterince denetlenebildiğini söylemek çok zordur. Çünkü, ilgili elemanlar ve kuruluşlar yeterli bilgi, deneyim, araç-gereçe sahip değildir. önemli üretim-tüketim bölgelerinde kurulacak laboratuvarlarda tarımsal üretimde kullanılan tüm kimyasal maddelerin artıklarının analizleri yapılarak üretici ve tüketici bilgilendirilip yönlendirilmelidir.

Doğan Hasol

(Baştarafı Sa. 7'de)

Genel Kurul Toplantısında Doğan Hasol oybirliğiyle başkanlığa getirildi. Başkan Yardımcılığına Japonya'dan, Yönetim Kurulu'nun öteki üyeliklerine ise yine üç yıllık bir süre için İngiltere, Fransa, Brezilya ve Macaristan'dan birer temsilci seçildi.

Daha önce de adı geçen Birliğin Yönetim Kurulunda görev alan ve halen Yapı-Endüstri Merkezi'nin genel müdürlüğünü yapan Hasol'un başkan seçilmesi nedeniyle UICB'nin gelecek dönem toplantısı 1992 yılında Türkiye'de yapılacak.

Prens

(Baştarafı Sa. 12'de)

taklit sayılmaması gerektiğini söylüyor. Klasik dünyada benimsenen ve uygulanan mimarlık yasaları gibi, günümüz mimarlarını da yönlendiren ilkeler belirlenmesini önererek, böylece kentlerin yeniden, insanı ön planda tutan, huzur ve esin veren, yerlere dönüştürülebileceğini savunuyor.

Kimileri Prens Charles'ı, mimarlığı ve çevreyi sorgularken ve mimarları eleştirirken, konuyu ekonomik, toplumsal ve siyasal bağlamından soyutlayıp yüzeysel bir biçimde ele almakla suçluyor. Ne var ki, mimarlık felsefesinin gündeme getirilip tartışmaya açılması önemli bir girişimdir ve bu tartışma, mesleğimizin rolünü ve gidişatını yeniden gözden geçirmek ve değerlendirmek için kuşkusuz yararlı olacaktır. □

Aziz Nesin

(Baştarafı Sa. 12'de)

ısrarla üzerinde durduğu kültürel kimliklerin tanınıp zenginleştirilmesi konusunun da bilinçli bir biçimde dikkate alınmadığını söyledi. Kültür boyutunu göz önüne almayan ekonomik ve teknolojik kalkınma çabalarının başarıya ulaşamayacağına dikkati çeken Nesin, GAP örneği üzerinde durdu ve projenin ülkemizin zengin kültür mirasını göz ardı ederek ekonomik kalkınmayı amaçladığını belirtti. Ayrıca, şantiyelerde bile görev verilmek istenmeyen yöre insanlarının, projeye ve sonuçlarına yabancılaştırılmak istendiğini söyleyerek sözlerini tamamladı.

Daha sonra söz alan Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Başkanı Yücel Gürsel de UNESCO'nun Onyıl programından çarpıcı alıntılar sundu. Bütün kültürlerin aynı değerde ve eş saygınlıkta olduğunun belirtildiğini söyleyen Gürsel, ülkemizde hep, belirli kültürlerin daha saygıdeğer ve önemli olduğunu öğretme çabaları bulunduğunu hatırlattı. Kültür değerlerinin kalkınma önünde bir engel gibi görülerek yok edilmek istendiğini örneklerle anlatan konuşmacı, tarımsal ürünlerde bile dışa bağımlılık ve kültürsüzleşme sürecine girildiğini ve Anadolu insanının yüzyıllardır ekip biçtiği topraklara ithal tohumlar ekilerek, bu alanda bile kültürümüzün çiğnendiğini söyledi.

Üçüncü sırada konuşan Aslan Başer Kafaoğlu, sempozyum sırasında da ısrarla vurguladığı birtakım gerçekleri bir kez daha dile getirdi. GAP konusunda verilen bilgilerin yanlış ve abartılı olduğuna dikkat çeken konuşmacı, GAP'ın en önemli bölümlerinden biri olan Atatürk Barajı'nın, Harran Ovası'nı sulayacak Urfa Tüneli'nden önce tamamlanıp hizmete sokulacağını, dolayısıyla da, üretilen enerjinin enterkonekte sisteme bağlanarak Batı'ya aktarılmasından başka bir işlevi olamayacağını söyledi. Baraj ve sulama kanallarının aynı anda tamamlanmasını sağlayacak bir proje değişikliğine gidilmesinin önemi üzerinde duran Kafaoğlu, ayrıca projenin bölge halkından gizlenmemesi gerektiğini ve halkın katılımı olmadan hiçbir şey yapılamayacağını belirtti.

Sonuç bildirgesinin basın mensuplarına okunmasından sonra, basının konuya gereken ilgiyi göstereceği yolundaki inanç yinelenerek toplantı sona erdi.

Kent

(Baştarafı Sa. 3'de)

yönelik sorunlar tartışıldı.

Sempozyum bir başka boyutu ile Türkiye özelinde ve Dünya genelinde, üzerinde polemiklerin sürdürüldüğü ve bir kavram kargaşası içinde belirli yıpranmalara hedef olan Demokrasi-Halk Katılımı (veya katılım)-yabancılaşma-yalnızlaşma-bireyselleşme kavramlarına yönelik tartışmaları da gündeme getirmiş, özellikle katılım kavramı ve somutta katılım olgusuna yönelik belirli arındırmalar gerçekleştirilmiştir. Katılım ile ilgili farklı düzey-düzlem ve bağlamlar tartışma konusu olmuş, katılım konusunda nelerin nasıl yapılması somutuyla ilgili olarak bazı açınımlar elde edilmiştir.

Türkiye'nin idari, yönetsel, politik stratejileri ve planlama etkinlikleri kapsamında güncel gündem konusu olan yerel yönetimlerle doğrudan bağlantılı tartışma konuları ele alınmış ve bir anlamda belirli bir düzeyde yerel yönetimler, demokrasi, halk katılımı, kültür süreçleri gündemleri ilişkilendirilmiştir. Böylelikle sempozyumun temel hedeflerinden biri olarak amaçlanan, değişen politikalar çerçevesinde yerel yönetimlere somut, gerçekleşebilir öneriler oluşturma-sunma boyutunda da belirli adımlar atılmıştır.

Sonuçta, gerçekleştirilen sempozyumun ele alınan konular açısından bir başlangıç noktası olduğu vurgulanmış; konuların daha geniş kesimlerin, Üniversitelerin çeşitli bölümlerinin, demokratik kitle örgütlerinin, yerel idari birimlerin daha etkin katılımı ile süreklilik gösteren bir çerçeve içinde; çeşitli biçimlerde gerçekleşecek toplantılar ve gurup çalışmaları ile sempozyum hazırlıklarına ilk başlandığı noktada verilen kararlara koşut bir biçimde devamlılığın sağlanmasının amaçlandığı; bu doğrultudaki etkinliklerin tutarlı bir program bütünlüğü içinde gerçekleştirileceğinin katılımcılara duyurulması ile sempozyum son bulmuştur.

Bu sempoz

(Baştarafı Sa. 12'de)

keleri arasında, kültürel araştırma ve işbirliğinin başını çekmeliyiz. G.A.P. bir barış projesi boyutu kazanmalı, Dicle ve Fırat barışı sulamalıdır.

Bu çerçevede Mimarlar Odası öncelikle Irak, Suriye, İran mimarlar örgütleri ile işbirliği programlarını geliştirerek, Ortadoğu Mimarlık ve Kültür Mirası Birliğinin temellerini atmalıdır.

Ayrıca batıdaki komşularımız mimarlık örgütleri ile de aynı amaçlar doğrultusunda, paralel ilişkilere geçerek, sahibolduğumuz kültür mirasını, insanlığın ortak potasına yaratıcı bir biçimde katmaya çalışmalıyız.

Bu aynı zamanda, kültürel kimliğimizin geliştirilmesi ve evrensel platformda, hakettiği özgün ve saygın yerimizi de almamızın yoludur.

Hasankeyf: Hıshkeyfa

(Baştarafı Sa. 12'de)

ayağı restore edilmiş. Ama bir gariplik olduğu hemen seziliyor. Sanki betonarme üzerine küfeki taklidi taş kalıplar giydirilmiş gibi. Köprünün açıklık yayı, iki baştan kalemle çizilmişde, ortadaki incecik bel, koruduğu orijinal taşlarla sonradan oturtulmuş gibi. Artuklu beyi Ilgazi'nin oğlu Timurtaş'ın 1147'de yaptırdığı köprünün, bu bilgisizce yapıldığı belli olan onarımı hepimizi üzüyor. Otobüste hep bu konuşuluyor.

Malabadi köprüsünden ayrılır ayrılmaz Hasankeyf telaşı alıyor hepimizi. Sanki hemen önümüze çıkıverecekde, girişini, siluetini kaçırıvereceğiz. Hasankeyfle ilgili bilgi föyleri otobüste elden ele dolaşıyor. İçimizde Hasankeyf'i en eskiden bilen bir Gönül var. Gönül Sart 70'li yılların başında, hiç bilmediği Hasankeyf'in imar planını hazırlama işini bakanlıktan rastlantıyla nasıl aldığını, önce çok üzüldüğünü, sonra Hasankey'i çok sevdiğini anlatıyor. Daha sonra, ödeneksizlik yüzünden yarım kaldığını söylüyor. Bunları Hasankeyf dokusu içinde kameraya da anlatarak belgelenmesi konusunda ikna edemiyorum Gönül'ü.

Artık Dicle kıyısından ayrılmadan yol almaya başlıyoruz. Belli ki iyice yaklaştık. Derken, solunumuzdaki alçacık tepelerde yan yana bir dizi mağara görünüyor. Birkaç kilometre sonra da, sağımızdaki Dicle'nin karşı kıyısındaki kayalar yükseliyor, yükseliyor, bir kale ve onun dibinde Dicle kıyısındaki tarihi kent dokusu ile noktalanıyor. Kalenin yuvalandığı kayada göz göz mağaralar var. İşte Hısnkeyfa.

Olduğumuz yerde çakılıyoruz.

Otobüs boşalıyor, herkes koşmaya başlıyor. Ama nereye? Yerleşim dışında, sağımızda, Dicle'nin hemen kıyısındaki Zeynel Bey Kümbeti'ne. Grup başkanımız, Hasankeyf'i gezmek için üç saatlik bir süre belirlediğinden, bir an önce kümbeti resimleyip Hasankeyf'e dalmak için. Aslında bu telaş, Hasankeyf'i örtecek olan Ilısu Barajı'nın sularından önce oraya varmak, görmek telaşı sanki. Uzun Hasan'ın oğlu Zeynel'in türbesi olan kümbet, taş yapı üzerine, türkuvaz ve lacivert renkli sırlı tuğlalarla bezeme yapılarak kaplanmış. 1473 yılında, sekizgen planlı olarak yapılmış. Aynı yıllara ait İmam Abdullah Tekkesi'yle Akkoyunlu dönemini belgeliyorlar.

Oradan yaya olarak Hasankeyf'e yöneliyoruz. Grubun tamamı, 2-3 km. ilerideki yeni köprüden geçiyor. Necip'le ben, Dicle'nin kıyısına, eski köprüden arta kalan ayakların dibine gidiyoruz.

Önce doya doya, telaşsız izliyoruz cepheyi.

Hemen önümüzde, 40 m. orta ana göz açıklığı ile, bölgenin en önemli mimari eserlerinden olan XII. yy. Artukoğulları yapısı köprüden kalan ana ayaklar ve yanlardaki diğer iki küçük gözün kemerleri var. Kemerlerdeki 7 yy'lık yassı tuğlalara saygıyla bakıyoruz.

Tam karşımızda, bazı kaynaklarda 5. yy Süryani yapısı olduğu belirtilen, eski adıyla Hısnkeyfa. Yani Kalekaya. Bugünkü adıyla Hasankeyf Kalesi. Bir zamanlar Roma İmparatorluğu'nun İran sınırında bulunan ve bölgenin su ve karayolunu denetleyen konumu ile 1101'den başlayarak Artukoğulları'na 130 yıl başkentlik yapmış, bölgede egemenlik kuran tüm kültürlerin belgelerini taşıyan Kale Kent. Tarihi kent dokusu içinden kaleye uzanmak ve onun kütlesel yüksekliğini düzgün düşey çizgilerle dengelemek istercesine yükselen iki taş minare, alttaki yerleşmeyi simgeliyor. Kalenin arkasındaki topoğrafya, aynı yükseklikte ve daha yumuşak tepeler dizisiyle devam ediyor.

100 m. yükseklikteki kireçtaşı kayada, nehire zig zag yaparak inen, yarım silindirik bir iniş yolu/merdiveni gözlüyoruz. Kaleye önce oradan çıkmayı düşünüyoruz Necip'le. Sonra vazgeçiyoruz. Zaman çok değerli. Hasankeyf her an sular altında kalabilir!.. Kaleyle yeni yerleşmenin arasındaki yarıktan yukarı çıkabileceğimizi kestiriyoruz. Ama önce karşıya geçmeli. Zamanımız dar olduğundan Necip'le paçaları sıvıyoruz. Makinalar omzumuzda, önümüzde Hasankeyf'li çocuklar, suya giriyoruz. Yolu yarıladığımızda, karşı kıyıda ağ atan delikanlıları fark ediyoruz. Kaç yüzyıllık ustalıkla savuruyorlar ağı? Necip, dizlerine kadar suda, pabuçları boynunda, video kamerasını bir kaleye, bir ağ atan delikanlılara, bir köprü ayaklarına yöneltiyor. Nehrin tabanı yuvarlak iri taşlarla örtülü. Üzerlerine bastıkça batıyorlar tabanlarımıza. Oysa çocuklar çoktan karşıya geçtiler bile.

Hemen kaleye çıkış yoluna yöneliyoruz. Yeni yerleşmeyle bulunduğu kayanın arasındaki yarığın ağzında, koca kaya kütlesinin ta tepesine kadar sıra sıra dizilmiş mağaralarla tarih öncesi çağa giriveriyoruz. Bu kez bir MAĞARA KENT'le karşı karşıyayız. Tüm gezi boyunca beni çok heyecanlandıran bu mağara evlerin bütünlüğü, gerçekten çok şaşırtıcı. Geziden döndükten sonra karıştırdığım, bilinen tüm ansiklopedilerde ve Hasankeyf araştırmalarında, bu mağaralardan hiç söz edilmeyişi aslında çok daha şaşırtıcı. Hatta kızmamak elde değil. Söyleştiğim arkaşlara B.Brecht'in "Okumuş Bir İşçi Soruyor" şiirini hatırlatıyorum kızgınlığımı anlatmak için.

"Yedi kapılı Teb şehrini kuran
kim?
Kitaplar yalnız kralların adını
yazar.
Yoksa kayaları taşıyan krallar
mı?
Bir de Babil varmış boyuna
yıkılan,
kim yapmış Babil'i her
seferinde?
Yapı işçileri hangi evinde
oturmuşlar
altınlar içinde yüzen
Lima'nın?
Ne oldular dersin duvarcılar
Çin Seddi bitince?
....
Yok muydu saraylardan başka
oturacak yer
dillere destan olmuş koca
Bizanz'ta?
....
Kitapların her sayfasında
bir zafer yazılı.
Ama pişiren kimler zafer
aşını?
....

Şimdi bunları düşünürken, kaleden indikten sonra serin bir kahvede topluca Hasankeyf'lilerle söyleşirken, mağaraların barınak olarak en son 1974'te terk edildiğini söylediklerini anımsıyorum. Buranın tüm dini, askeri ve sivil mimari mirasına sahip olanların, 1970'lere kadar mağaralarda yaşıyor olmaları, araştırmacıları bir aşağılık duygusuna mı düşürdü acaba? Pek sanmıyorum. Çünkü diğer yöreler için de böyle; Midyat'ın, Urfa'nın, Mardin, Diyarbakır'ın, tüm Güneydoğu Anadolu'nun tüm din, mezhep ve kültürlerin kullandığı doyumsuz taş işlemeciliğinin en yoğun ve en yaratıcı biçimlerle işlenip geliştirildiği sivil mimariden hakkıyla söz eden kaç kitap var?

Necip, bir mağara evin planını mutlaka videoya çekmek istiyor. Mimarlar Odası için yapılan bu çekimlerden ileride oluşturulacak konulu filmde en önemli tema, bu olacak. Ancak olanaksız; mağaraları ışıklandırma olanağımız yok. Filmi yakmak pahasına, mağara tavan ve duvarlarındaki el emeği çelik kalem izlerinden oluşan dokuyu, sanki okşayarak kemarasına alıyor Necip.

İsmet BERKAN'ın 10. Ekim 1988 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan "Gelecek uğruna feda edilen Hasankeyf" başlıklı yazısında mağara evlere verdiği önem övgüye değer. Berkan, Hasankeyf'in en özgün yanının mağara evler olduğunu belirterek, ancak Göreme'yle karşılaştırabileceğini ve Hasankeyf'i Kapadokya'dan daha değerli saydığını vurguluyor. Yine Berkan'ın, dönemin belediye başkanından aktararak verdiği bilgilere göre Hasankeyf, üç büyük yıkım yaşamış. Birincisi, Eyyubiler kenti Artuklu'lardan alırken, ikincisi 1260'lardaki büyük Moğol akını sırasında ve sonuncusu da 1966'da Cevdet SUNAY zamanında. 1966'da C. Sunay, o zamanki yerleşmeyi ziyaret ettiğinde mağaraları çok yadırgamış ve verdiği emirle toplu konut yapımı için çalışmalar başlamış. Böylece iş makinaları, plansızca girişilen yapımda tarih hazinesi üzerinde acımasızca çalışarak tüm tarihi belgeleri ortadan kaldırmışlar. Sonuçta boşaltılan mağara evler, çürümeye ve erozyona terk edilmiş. Mağaraların terkedildikten sonra iki yıl içinde çökmeye başladığını kahvede söyleşirken bir belediye zabıtasından da dinlemiştim.

İ. Berkan yazısının sonunda, "Anadolu, Kültür ve Toplumsal Gelişme Sempozyumu"nun yanıtını aradığı soruyu sorarak, "Baraj mı önemli tarih mi?" diyor ve Ilısu Barajı'nın su seviyesinin 25-30 m. düşürülebileceğini, Hasankeyf'in, bu seviye düşüklüğünün karşılığı olan devasa metreküp sudan daha değerli olduğunu söylüyor.

Gezi sonunda Mardin'de yapılan sempozyumda tebliğ sunan Prof. Halet ÇAMBEL'de aynı konuya ağırlık veriyor. Elektrik üretme amaçlı olan Ilısu Barajı'nın hesaplarının yeniden gözden geçirilmesi ve gereken düzeltmelerin yapılmasını sağlamak için kampanya çağrısında bulunuyor.

Yaklaşık 1000 yıldır barınak olarak kullanılan mağara evlerin önündeki taş döşeli sokaklardan kıvrıla kıvrıla kaleye tırmanıyoruz. Kimisi hâlâ hayvan barınağı olarak kullanılıyor. Yarı yolda, ahşap kanatları hâlâ duran ve tepesinde yağ akıtma gözleriyle Artuklu yapısı görkemli taş kale kapısında mola veriyoruz. İFSAK'tan Ayda ULUDAĞ, kapı kanatları önüne sıraladığı Hasankeyf'li çocukların portrelerini çekiyor.

Kireçtaşı kayanın tepesindeyiz. Bir saray yıkıntısı üzerine kurulan kalede "T" lanlı Ulu Cami, ayakta kalan en önemli yapı. 1394'te Artuklular'ca onarıldığı kitabesinde belirtiliyor. Ulucami'nin hemen arkasında bir mezarlık ve biraz daha ileride, hafif bir tümsek üzerinde kümelenmiş, moloz taş örgülü, 25-30 haneli terkedilmiş bir köy.

Necip, susamanın sınırında, kalenin Dicle'ye bakan yönünde yarı mağara, yarı taş örgü evin çocuklarından su istiyor. Bir gözü çukurlaşmış çocuk, tasta getirdiği suyun artanının özenle geri götürüyor. Bu yükseklikte su çok değerli. Suyu aşağıdan eşeklerle çıkartıyorlarmış. Su içtiğimiz ev, hâlâ kale içinde kalan tek ev. Hem de muhtarın evi.

Resimlerimizi, filmlerimizi çektik. Artık rahatız. Bu kez aşağıyı gözlüyoruz.

İşte 1351 tarihli Sultan Süleyman Camisi'nin tüm Hasankeyf fotoğraflarında yer alan, tepesinde leylek yuvası bulunan minaresi. İşte 1409 tarihli Al-Rızk Camisi'nden kalan tepesi yıkık minaresi.

İşte, eski ve yeni köprüler.

Ve işte, ancak 1982 yılında 1. derecede SİT alanı ilan edilen, ama bunu devletin bilmediği HISH KEYFA.

Üretim ustaların elinde

(Baştarafı Sa. 7'de)

ülkemizde yeterince tanınmayan malzemelerdir. Bu malzemeleri kullanan imalat yerleri öse yok denecek seviyededir.

Genelde yat imalatı yapan kişi ve kuruluşlar belirli bölgelerde yoğunlaşmış durumdadır. Önemli imalat merkezleri durumunda olan bu yerler;

1. İstanbul ve Civarı - (Tuzla, Çakmece, R.Hisarı, Beykoz...)

Tuzla en çok yapımcının bulunduğu yerdir. Burada ahşap yat yapımcıları kurdukları 50 üyeli kooperatif ile "Nuh Sitesi" 'nde faaliyetlerini sürdürmektedirler. İmalatları genelde "Riva" tipi olarak adlandırılan motoryatlar üzerinedir. Ayrıca değişik boylarda Gulet tipi yatlarda yapmaktadırlar.

Gemi İnşa sanayinin yaşadığı durgunluk meticesinde bazı tersanelerde yat yapımcılığına dönmüştür. Çelik malzeme kullanın bu tersanelerde isteğe göre değişik amaçlı yatlar yapılabilmetedir. Ayrıca Tuzla'da İtalyanları yatırımı ile büyük bir yat tersanesi kurulmaktadır.

Bunun yanısıra fiberglas tekne yapımıyla uğraşan yerler vardır. Tuzla dışındaki yerlerde de bir çok ahşap, fiber ve çelik tekne yapımcıları bulunmaktadır. İstanbul'da irili-ufaklı yaklaşık 80 adet imalatcı bulunmaktadır.

2. Ege Bölgesi - (Bodrum, Marmaris, İzmir...)

Yıllardan beri ahşap Gulet tipi tekne yapımcılığında önemli merkezler olan Marmaris ve Bodrum bu özelliklerini sürdürmektedirler. Yılda yaklaşık 150 yat bu yörelerimizden denize inmektedir. Bodrum'da yaklaşık 50 adet ahşap yat imalatcısı bulunmaktadır. Bunların büyük bir çoğunluğu İçmeler mevkindedir. Ayrıca Bodrum'da Çelik yat yapımı ve Fiber yat yapımı ile uğraşan imalathanelerde bulunmaktadır.

Marmaris'te ise yapımcılar Yalancıboğaz ve Bozburun yörelerinde yoğunlaşmışlardır. Yalancıboğazda 8, Bozburunda ise 28 yapıncı faaliyetlerini sürdürmetedirler.

İzmir'de ise yat yapımı ve onarımı yapan 20 atölye mevcuttur.

3. Karadeniz Bölgesi - (Trabzon-Sürmene, Kastamonu-Cide, Zonguldak-Kurucaşile ve Alaplı...)

Son yıllarda yat yapımcılığında görülen gelişme sonucu, Karadeniz bölgesinde yat yapımcılığı başlamıştır. Malzeme kalitesi ve diğer yörelere göre imalatın ucuza gelmesi Karadeniz'e olan rağbeti artırmıştır.

Trabzon-Sürmene'de 1976 yılından bu yana Çelik malzeme kullanılmaya başlanmış ve ahşap imalatçıların sayısı bir hayli azalmıştır. Bu yörede genellikle balıkçı teknesi ve gemi yapımıyla uğraşılmaktadır. Zonguldak-Kurucaşile ise tamamıyla ahşap tekne yapımcılığı devam etmektedir. Önceleri Çektirme'lerin yapıldığı önemli bir merkez olan yöremizde daha sonraları balıkçı tekneleri yapılmıştır. 1985 yılından bu yana ise yat yapımcılığında adını duyurmaktadır.Bu yörede yaklaşık 15 imalatçı mevcuttur.

4. Akdeniz Bölgesi - (Antalya...)

Turizm yatırımları açısında ilk sırayı alan Antalya'da yat yapımcılığı yeni gelişmektedir.

Ahşap yat yapan 8, Fiber imalat yapan 1 imalathane mevcuttur.

Bu önemli merkezler dışında; yat imalatçıları bütün kıyılarımız, hatta denizle bağlantısı olmayan yörelerimizde bile - Bursa, Eskişehir, Ankara gibi- faaliyetlerini sürdürmektedir. Yılda yaklaşık 500 yat denize indiren bu imalathanelerin büyük bir çoğunluğu çok ilkel şartlarda çalışmalarını sürdürmektedir.

Yat inşa sanayiinde sorunlar ve çözüm önerileri

i) "Yat Tersanesi" niteliğine sahip işyeri sayısı çok azdır.Genelde çok ilkel şartlar altında çalışan atölyelerde imalatlar gerçekleştirilmektedir. Buraların bir yat tersanesi kimliğine büründürülmeleri için devletin yapımcıları desteklemesi gerekmektedir.

ii) Yat imalatçılığı konusunda kalifiye eleman yetersizliği en önemli sorunlardan biridir. Bu amaçla halihazırda çalışan elemanların bilgilerini artırmak için kurs ve seminerlerin, bunun yanı sıra yeni elemanların yetiştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

iii) Mühendislik hizmetlerinin yat yapımcılığında yeterince yer alamaması büyük bir eksikliktir. İmalatların yaklaşık % 90'ı ustaların bilgi ve görgülerine göre sürmektedir. Ustalarımızın tamamıyla bir yaşam pratiği sonunda edindikleri bu bigi ve görgülerinin mühendislik hizmetleri ile birleştirilmesi seonucu daha iyu ürünlerin ortaya çıkacağı aşikardır.

Bu nedenle projeli yapımcılık teşvik edilmeli, hatta bir zorunluluk haline getirilmelidir.

IV) "Denize elverişlilik belgesi" deniz ulaştırma bölge müdürlükleri tarafından düzenlenmektedir. Ancak uygulamada, yatın önarka ve yandan çekilmiş üç fotoğrafı, can salı, can yelekleri ve yangın söndürme cihazlarının bulunması ile bu belgeye rahatlıkla sahip olunmaktadır. Oysa ki yatın denizcilik koşulları ve denizde can güvenliği şartlarına uygun olup, olmadığı incelenmemektedir.

Bunun sağlanması için denize elverişlilik belgesi verilmeden proje ve projeye uygun imalatın yapıldığının kanıtlanması istenmelidir.

Bu çalışmada 1000'i aşkın üyeye sahip bulunan TMMOB Gemi Mühendisleri ODası, Deniz Ulaştırma müdürlükleri ile ortak bir çalışma yürütülebilir.

V) Devletin yat turizmi alanında vermiş olduğu krediler yat inşa sanayinde bir sıçrama sağlamıştır. Ancak bu kredilerin, konu ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmayan kişilere verilmesi ve ayrıca yeterli özkaynak olmadan bu işe giren firmaların kredi dilimlerindeki ödimelerin gecikmesi nedeniyle yatırımlarını tamamlayamamasına, hatta iflaslara sürüklenmesine neden olmuştur.

Bunda denetimin olmayışı en büyük etkendir.

Yat yan sanayi ve sorunları

Yat yapımcılığının hızla yaygınlaşması sonucu, yan sanayinin oluşmaya başladığı görülmektedir.

Genelde kullanılan malzemelerin yurtdışından gelmesi, önemli döviz kaynaklarının ülke dışına kaymasına neden olmaktadır.

Son yıllarıda, ülkemizde üretilen malzemeler ihtiyaca kısmen cevap verebilmektedir. Ancak bu malzemelerin kalite açısından zayıflıkları, donatanları ithal malzeme kullanımına yönlendirmetedir.

Yat yan sanayinin gelişmesi, tamamıyla yat yan sanayi oluşturulabilir.

GAP

(Baştarafı Sa. 12'de)

zenlemelerının gerçekte adaletsiz ve dengesiz olan gelir dağılımını kökten çözemeyeceği, tersine daha da artıracağı da unutulmamalıdır.

5. SONUÇ

GAP entegre sisteminde;

* Toprak-insan ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi,
* Tarımsal üretim ve verimin artırılması,
* Gelir dağılımının yükseltilmesi,
* Kırsal ve kentsel yerleşmenin yeniden düzenlenmesi,
* Bölgenin ekonomik büyümesinin ve gelişmesinin desteklenmesi v.b. gibi siyasal tercih gerektiren birçok konu bulunmaktadır.

Ülkemizin ve insanlarımızın gelecekteki yazgılarını, azınlığın istencine göre değil, çoğunluğun katılımcılığına ve yapıcı önerilerine göre belirlemek ve siyasal tercih sorununda bu ilkeye uymak amaç olmalıdır.

Çalışmalara katılan bütün disiplinlerin ve projeye katkısı olan tüm kurum ve kuruluşların projenin gereğine uygun biçimde yönlendirilip, yönetilebileceği bir organizasyonun oluşturulması zorunludur.

GAP organizasyon yapısında, planlama ve uygulama yetkileri konusunda bir karmaşanın bulunmadığını söylemek güçtür.

Harita ve kadastro çalışmaları da içinde olmak üzere tüm çalışmaların DPT içinde oluşturulan "Yönlendirme Komitesi"nin yetki ve sorumluluğuna bırakılması, karar verme ve yürütme esnekliğini olumsuz etkileyecektir. TMMOB ve bağlı Odalar böylesi organizasyonların dışında bırakılmamalıdır.

GAP, "bölgeler arası dengesizliği giderirken", söz konusu bölge içerisinde dengesizliklerin nedeni olursa, bunun sorumluluğu sağduyulu uyarılara kulak vermeyenlere ait olacaktır.

Petkim bir

(Baştarafı Sa. 6'da)

lararası Tekellere devri tüm yönleriyle tartışılmalı, protokol taslakları kamu oyuna açıklanmalıdır.

Maliyeti yaklaşık 3 milyar dolar olan bu kuruluşun ne koşullarla devredileceği açıklanmalıdır.

Alınan kredi borçlarının geri ödemelrinin ne şekilde devam edeceği, sayıları 25.000'e ulaşan Mühendis, İşçi ve diğer personelin geleceklerinin nasıl belirlendiği açıklanmalıdır.

Petkim'in hissleerini devralacak uluslararası Tekel, kendi çıkarına bir üretim programı izleyerek kârlı olan tüketim mallarına mı yönelecek yoksa ulusal sanayinin gerektirdiği üretime mi devam edecektir?

Uluslararası Tekel Petkim'i ulusal bir kuruluş olarak mı çalıştıracak yoksa uluslararası çıkarlarına Petkim'i entegre mi edecektir?

Bu hususların açıklanması olayın bütün yönlerini açıkça ortaya koyacaktır. Özelleştirilme politikalarına son verilerek, kamu yönetimindeki sanayi kuruluşlarının daha rantabl hale getirilmesi için gereken önlemlerin alınmasını, KİT'ler üzerindeki kısıtlayıcı hükümlerin kaldırılmasını talep ederken kamuoyunun özelleştirme konusuna gereken önemi vererek daha duyarlı davranması gerektiğini düşünüyoruz.

Ulusal sanayiinin kurulması ve geliştirilmesi yolunda halkın ödediği vergilerin karşılığı ulusal çıkarlara uygun olarak kullanılmalı, toplumsal kalkınmaya dönüştürülmelidir. Tercihlerin belirlenmesinde, yatırım kararlarının alınmasında konu ile ilgili tüm demokratik kuruluşların, mesleki kitle kuruluşlarının görüşleri alınmalıdır. Odamız bu konuda her zaman hizmet vermeye hazırdır.

Kent içi

(Baştarafı Sa. 7'de)

nasyon Kurulu çalışmaları, Büyük Şehir Belediyesi ulaşım projelerini tasdik mercii olmuştur. Araba vapur hatlarının kapatılması, olsa olsa 2.ci köprüye araç sağlamaya, 3 ncü köprüye neden teşkil etmeye yöneliktir. Bu kararın, Türkiye Denizcilik İşletmeleri yöneticilerince de olumlu karşılandığı düşünülemez.

Büyük Şehir Belediyesine ait İstanbul Deniz Otobüsleri Sanayi A.Ş'nin 10 adat deniz otobüsü, bugün ortalama günde 980 sefer-le (gidiş-dönüş olmak üzere) Bostancı-Kabataş-Karaköy, Bostancı-Bakırköy-Yenikapı, Bostancı-Büyükdere, Kabataş-Büyükdere, Moda-Yenikapı-Bakırköy hattında çalışmakta günde 12.000-13.000 yolcu taşımaktadır.

Deniz Otobüsleri Sn. Dalan tarafından "Kitle taşımacılığı içinde %7 olan deniz taşımacılığı payını %15'in üzerine çıkmak", karadaki trafiği hızlı deniz araçlarıyla rahatlatmak görünür gerekçesi ile gündeme getirilmişti. Bu amacın sağlanması için gerekli deniz otobüsü sayısı ise yaklaşık 300 adettir. Tüm deniz otobüslerinin taşıdığı yolcu sayısı, karadan denize çekilmiş yeni yolcular olarak düşünülse bile bu pay kitle taşımacılığı içinde binde 5'ten azdır.

Birim zamanda belirli bir hatta yolcu taşıma kapasitesi ölçütüne (örneğin Bostancı-Kabataş Hattında) göre 24 kn'luk Deniz Otobüslerinin 1030 yolcu/saat değerinin 14 kn'luk şehirhatları gemilerinin 2100 yolcu/saat değeri, keza 32 kn'luk deniz otobüslerinin 1440 yolcu/saat değeri, 18 kn'luk mevcut şehit hattı gemilerinin 3240 yolcu/saat değerleri yanında —yeni sistemin bile ücretleri yaklaşık 7 kat daha pahalı olmasına rağmen— yarıyarıya kalması deniz otobüsleri projesinin kitle ulaşımına yönelik olmadığını açık olarak ortaya koymaktadır.

Bir deniz otobüsünün maliyeti bugünkü fiyatlarla yaklaşık 8 milyar TL. 1500 kişilik bir yolcu vapurunun maliyeti ise 2 milyar TL'dir. Bugün Bostanca-Bakırköy hattında bir deniz otobüsünün bir seferinde maliyet payı olarak,

Yakıt gideri 60 yolcu
Personel gideri 20 yolcu
Yedek parça gideri 10 yolcu
Amortisman gideri 75 yolcu
Tekne onarım gideri 5 yolcu

tarafından ancak karşılanmaktadır. Bu paylar içinde iskele v.b. gibi sabit tesis giderleri yoktur. 3000 saatte, yaklaşık 1,5 senede deniz otobüslerinin makinalarının yenilenmesi gerekmektedir.

1988 yılı ortalama bir deniz otobüsübü için zarar 300 milyon TL civarındadır.

Deniz otobüsleri yeni bir teknoloji ürünü olarak sunulmuş, yerli yapım için teknoloji transferi söz konusu edilmiştir. Deniz otobüsleri teknolojisinde yeni bir şey yoktur, mühendis ve işçilerimiz tarafından ülkemizde gerçekleştirilebilirler.

Deniz otobüsleri için önceden yapılmış, talebin de incelendiği kapsamlı bir fizibilite etüdü mevcut değildir. %50-60 gibi hayali kapasite kullanım oranları öngörülerek, getirilip kentiçi ulaşım sistemine yamanmıştır. Örneğin Bakırköy'e inecek yolcu kendi kara ulaşım sistemi ile alınacaktır?

Deniz otobüsleri, evet hızlı (!) araçlardır. Ama daha hızlı araç olan helikopterlerle kitleyi taşımak niçin düşünülmemektedir?

Öneriler

Geçmiş yıllara kadar denizyolu ulaşımı da diğer ulaşım sistemleri içinde bağımsız düşünülmüştür. Kent içinde farklı talep düzeylerinde farklı ulaşım türlerinin bir plan içinde kullanımı ile ekonomik bir sistem oluşturulmamıştır.

Ülkemizde; kent içi ulaşımda ilgili yerel, merkezi ve kitle temsilcisi oranganların demokratik katılımı ile hazırlanacak plan ve uygulamalara yol gösterecek bir amaçlar/hedefler/ilkeler/politikalar dizisi tespit edilmelidir. Özel olarak denizyolu ulaştırması;

• Tüm kitle ulaşım sisteminin bir parçası olarak, hazırlanacak kent içi ulaşım ana planı içinde ele alınmalıdır.

• Talep tahmini verilerine göre ulaşım gereksinimi gösteren hatlara günlük yolcu değişiminde gözönüne alınarak hangi tonaj ve tipte gemi tahsis edilmesi gerektiği araştırılmalıdır.

• Gereksimim duyulan gemi tip ve tonaj seçiminde gelişen teknolojiye uygun olarak form, biçim ve kapasiteli yeni dizyanlar düşünülmelidir.

• Yeni hat etüdleri -iskele yerkonum-hacim araştırmaları uzun vadede yeniden düşünülmelidir.

• Yeni gemi dizaynlarında, manevra ve yolcu/araç boşalma zamanını en aza indirecek tedbirler alınmalıdır.

• Deniz yolu taşımacılığında gelişen teknolojiye uygun emniyetli seyir olanakları ile birlikte, yolcuların rahat şekilde seyahat edecek nitelikteki değişimler ele alınmalıdır.

77 bildiri sunuldu

(Baştarafı 1. Sayfada)

yı temsil etmektedir.

Teması İnşaat Mühendisliğindeki İleri Teknoloji Uygulamaları olarak belirlenen X. Teknik Kongrede, Tasarım Teknolojileri, Yeni Malzemeler- Yeni Kullanım Alanları, İleri Yapım Yöntemleri ve Teknoloji Geliştirmeye Yönelik Araştırmalar konularında 77 bildiri sunuldu. Başkanlığını Prof. Dr. Uğur Ersoy'un yaptığı Kongre Yürütme Kurulu şu üyelerden oluşuyordu: Genel Sekreter Ender Arkun, üyeler Fikret Gürdil, Haluk Sucuoğlu, Mustafa Tokyay, Güney Özcebe, Aleattin Duran.

Kongrenin açılışında İ.M.O. Başkanı Güney Özcebe, Kongre Yürütme Kurulu Başkanı Prof. Dr. Uğur Ersoy, Devlet Bakanı Saffet Sert birer konuşma yaptılar. Güney Özcebe kongrenin inşaat mühendisliğindeki gelişmelerin izlenebilmesi açısından önemini vurguladı ve teknik elemanların ülkemizin ekonomik bağımsızlığına büyük önem verdiğini, bu çerçevede özelleştirme yasası ile getirilen uygulamaların eleştirisini özetledi.

Prof. Dr. Uğur Ersoy yaptığı konuşmada, teknoloji üretmenin kalkınmadaki büyük önemini, bu üretimin de bilimsel araştırma olmaksızın gerçekleştirilemeyeceğini, yurdumuzda bilimsel araştırmaya verilen önemin ve ayrılan kaynakların yetersizliğini vurguladı. Ersoy konuşmasında, bilimsel yayın üretiminin azlığı ve tablonun ümit verici olmaktan çok uzak olduğu gerçeğini belirtirken, Gayri Safi Milli Hasılamızın ancak %0.025'inin araştırmaya ayrıldığını, gelişmiş ülkelerde bu oranın bizimkinin 10-15 katı olduğunu söyledi. Ersoy'un sunduğu bir diğer sayısal örnek ise, araştırmaya dayalı yayın sayısıyla ilgiliydi. Bu konuda dünya sıralamasındaki yerimizin 44. ile 47. arasında olduğunu bildiren Ersoy, Yunanistan ve Mısır'ın daha üst sıralarda olduğunu, Nijerya'nın da zaman zaman daha üst sıralara çıkabildiğini söyledi.

Devlet Bakanı Saffet Sert yaptığı konuşmada kongreye başarılar diledikten sonra kongre süresince açık kalan serginin açılışını yaptı. Sergide Türkiye inşaat sektöründe mühendislik hizmetleri üreten ve uygulayan kuruluşlar ile yapı malzemesi araç ve ekipman üreten kuruluşlar ve ürünlerinin tanıtımı yapıldı.

Büyük bir izleyici topluluğunu katılımıyla başlayan kongreye sunulan bildiriler pek çok ilginç konuyu kapsarken, bildiriler üzerinde yapılan tartışmalar kongre sonuna kadar canlılığı en üst düzeyde tutmayı başardı. Yurt içinde çalışmalarını sürdürmekte olan değerli bilim adamlarının yanı sıra, yurt dışında sahasında isim yapmış bazı Türk bilim adamlarının da katılması ve bildiri sunması kongreye uluslararası bir nitelik kazandırdı. Sunulan bildiriler akademik çevreyle sınırlı kalmayıp projelendirme ve üretim alanlarında faaliyet gösteren inşaat firmalarından kamu kuruluşlarından ve özel çalışan meslekdaşlardan da geldi. Kongrede sunulan bildiriler Türkiye İnşaat Mühendisliği X. Teknik Kongre Bildiriler Kitabı adı altında 2 cilt olarak yayınlandı.

Başarı ile sonuçlanan X. Teknik kongrenin ardından, önümüzdeki yıllarda yapılacak kongrelerin, bilimin ve bilim adamının, araştırmanın ve araştırmacının layık olduğu yerlerde bulunduğu bir ülke platformunda yapılması umudunu taşıyoruz.

Gökdelenler

(Baştarafı 7. Sayfada)

likte düşünülmesi gereken kent operosyonları neden hep merkeze yöneliyor? Bu yöneliş kentin içinde bulunduğu tıkanıklığın temel nedeni aşırı merkezileşme ve yoğunlaşmayı daha da artırmaz mı? Alt yapı izmetleri ve ulaşım açısından tam bir açmaza düşmüş merkezde, yeni bir dalga yoğunlaşmaya yol açacak operasyon, bu sorulardan çok kentte yığılan değerlerin yeniden bölüşümü sorunu ile ilgileniyor.

Kent rantından hep gittikçe daha fazla pay almak isteyen güçler geçen dönemde elde ettikleri konumları bırakmak istemiyorlar. Yerel düzeyde yitirdikleri gücü çeşitli yollarla yenileyerek, merkezi yönetimin de keyfi uygulamalarıyla kent yağmasını sürdürmeyi umuyorlar.

Oysa bugün İstanbul'un merkezinde alt yapı hizmetlerinin sınırları zorlanırken, kentin doğal ve tarihsel kişiliği de yokolma noktasına gelmiştir. Geçmiş dönemde dizginsiz bir kazanç güdüsü her türlü değeri çiğnemeyi göze almış, bunu yerel yönetim düzeyinde programlaştırmıştı. Bütün enerjisini günlük yaşamını sürdürme çizgisinde tüketmek zorunda kalan, bilgilenme olanakları alabildiğine kısıtlanan halkımız kentine,doğasına, tarihine,çevresine sahip çıkamaz durumundaydı. Anck yerel seçimlerde ekmek savaşımı ile kenti kurtarma uğraşısı üst üste düşmüştür.

Bir gökdelen yapımı ile elde edilen kazanç yalnızca yapı üretimiyle oluşan değeri içermiyor. Burda asıl amaç oluşan kent rantından alınan payı çoğaltmaktır. Yoğunlaşma bir alanın değerini artırıyor, değer artışı ise bölgeyi çekici kılarak daha yüksek bir yoğunlaşma eğilimine neden oluyor. Plan tadilleriyle, gökdelen izinleriyle ayrıcalık edinilerek bölüşülen değer, gerçekte tüm toplumca oluşturulmuştur. Kent tarih boyunca ve bugün bu alana yığılan bütün değerleri, onların birbirine eklenmesini ve biriktirilmesini kapsıyor. Buna çağdaş yaşamın alt yapı donanımını da eklerseniz, her kent parçası merkeze doğru gittikçe artan bir değeri daha baştan taşıyor. İstanbul'da binlerce yıllık insan emeğinin ürünleri üst üste, yan yana düşmüş eşsiz bir bütünlüğe ulaşmıştır. Bizden önceki insanlar kendilerinden öncekilere saygı göstermişler, onların ürünlerine bizim gibi yıkıcı davranmamışlardır. Her gelen birikime kendi katkısını koymuş, bu benzersiz doğal özelliklerle de birleşince ortaya olağanüstü bir çeşitlilik ve zenginlik çıkmıştır.

Kentsel arsalar tarihsel, doğal özellikleri taşıdığı ya da onlara yakın olduğu ve günümüz olanaklarını içerdiği ölçüde bir değer sırası edinmektedirler. İmar planları arsanın taşıdığı değerin kaynağının toplumsallığı ile kullanımının bireyselliği arasındaki çelişkiyi çözmek durumundadır. Planlar arsanın tasarrufunun kurallarını belirler. Toplumca oluşturulan değerler topluma maledilemiyorsa, hiç olmazsa ayrıcalıklar önlenmelidir. İmar planları kentte oluşan değer artışının genel çıkarlar temelinde düzenlenmesini, adil dağılımını sağlamalıdır. Gökdelen izinleri bu eşitlik ilkesine en aykırı uygulamayı oluşturuyor.

Merkezi alanlarda tatlı kazanca alışmış kesimlerin plan tadilleri ile kentte yaşıyanların bütünü aleyhine kenti yağmalama girişimi bugün de sürüyor. Bu toplumun toplam gelirine hiçbir yeni değer eklemeden, tüm toplumun, bu topraklarda tarih boyunca yaşamış herkesin oluşturduğu değerleri yeniden ve yeniden bölüşme yeltenişidir. İstanbul gibi binlerce yıllık bir zaman diliminde tarihsel, doğal ve kültürel değer olarak eşsiz bir bileşime ulaşmış kenti, günübirlik kör güdülerle bölüşmeye kalkmanın elbette yaşadığımız dönemle doğrudan ilişkisi vardır.

Ülkemiz üretimde, sanayileşmede, bilim ve eğitimde, kültürde, kentleşmede ele ettiği birikimi çağın gerekleri ve yeni bir demokrasi anlayışı temelinde bir senteze ulaştırmaktan sürekli olarak alıkonuyor. Bundan halk denetiminin olmadığı koşullarda fırsatçı kesimler yararlanıyorlar. B ortamda üretken olmadan kazanma biçimleri öne çıktı. Bütün özellikleri yönetimlerle içiçe olmak olan kesimler yağmayı ve vurgunu temel kazanma yolu olarak benimsediler. Kentin en değerli alanlarında bitiveren gökdelenler de bu tür bir kazanç biçimidir. Yerel seçimlerde kendisini hesaba katmıyanlara unutulmaz bir ders veren halkımızın bu çıkışı, yeni yerel yönetimlere de yol gösterici olmalıdır. Bu kentin olanaklarından kentte yaşayan herkes eşitlikçi biçimde yararlanmalıdır.

"Gökyüzü herkesindir"

Önce

(Baştarafı Sa. 4'de)

Ama teknik elemanların kalpleri ve bilinçleri TEKSEN'e, TEKSEN'in ilkelerine ve mücadele geleneklerine hep açık kalacak, TEKSEN, hiç bir zaman gönüllerden ve zihinlerden silinmeyecektir.

12 Mart sonrasında kurulan Tüm Teknik Elemanlar Derneği-TÜTED de, çok daha daraltılmış bir çerçevede de olsa, TEKSEN'in birikimine,örgütlenme ve mücadele geleneklerine sahip çıkarak, teknik elemanların demokratik kitle örgütü olarak, T.M.M.O.B. ile pek çok eyleme öncülük edecek, TEKSEN ruhunun hep canlı tutulmasına çalıcacaktır.

Böylece T.M.M.O.B. ve diğer teknik eleman örgütleriyle birlikte, 1970'li yıllarda Teknik eleman Kurultuyları düzenlenecek, Sendikal Haklar mücadelesi hep gündemde tutulacaktır. Bu arada T.M.M.O.B.'nin öncülüğünde 19 Eylül 1979 tarihinde, kamu kesimindeki tüm teknik elemanları kapsayacak şekilde gerçekleştirilen bir günlük boykot da TÜTED tarafından etkin şekilde desteklenecektir.

12 Eylül anayasası ile T.M.M.O.B.'nin etkinliği zayıflatılırken TÜTED de tıpkı TEKSEN gibi kapatılacak, mal varlığına el konulacak ve başkanı tutuklanacaktır.

Bununla beraber bu uygulamalar teknik elemanların hak ve özgürlük mücadelesini yokedemeyecek, mühendis ve mimarlar meslek odalarıyla, sınırlı bir düzeyde de olsa, mücadelelerini sürdüreceklerdir. Böylece "eşitlik, özgürlük, bağımsızlık, barış ve adalet ülküsü", herşeye rağmen canlı tutulmaya çalışılacaktır.

Bugünün teknik elemanları, mühendis ve mimarları, meslek namusu ve onuru, yurttaşlık bilinci ve vatan sevgisi temelinde TEKSEN'e ve TEKSEN'in ardıllarına çok şey borçludurlar. Teksen unutulmayacak ve unutturulamayacaktır.

İşte bunun içindir ki günümüzde artık 'çağdışı' sayılsa bile, 4. Teknik Eleman Kurultayı'na giderken temel şiarlarımızı haykırmamak elimizden gelmiyor:

"Yaşasın TEKSEN! Yaşasın TÜTED! Yaşasın TMMOB!

Yaşasın Türkiye teknik elemanlarının inanç, bilinç, eylem kardeşliği!

Yaşasın 4. Teknik Eleman Kurultayımız !

Çevreyi kirletmeden kalkınmalı

(Baştarafı Sa. 6'da)

Istanbul kenti başta olmak üzere belirlenen kriterlere uygun arıtma tesislerinin kurulup işletmeye alınması gerekmektedir. Küçük ya da büyük ölçekli tüm üretim tesislerinin bu yönde yatırımlara başlaması, denetim çalışmalarının hızlandırılması gerekmektedir.

Kimya Mühendisleri Odası üyesi bulunan bütün il ve ilçelerde, başta İstanbul'da konu ile ilgili üzerine düşen görevleri yapmaya hazırdır. İSKİ Genel Müdürlüğü'nce oluşturulan Çevre Bilimsel Kurulu'na Odamızda katılmasını önemli bir adım olarak değerlendiriyoruz.

"Atıksu Arıtma Sistemleri Okulu'muza gösterilen ilgiyi çevre kirlenmesinin önlenmesine yönelik iyi niyetli yaklaşımlar olarak ele alıyoruz.

Bu Okulun Çevre Teknolojisinin Türkiye'nin özgün şartlarına uyarlanması, bilgi birikiminin yurdumuzda yoğunlaşması yolunda yararlı olacağına inanıyoruz.

Burada Türkiye'nin "Arıtmayan" arıtma tesisleri ile dolma thelikesine de dikkatleri çekmek istiyorum. Bu tehlikeyi önlemenin tek yolunun da bilgiden geçtiğine inanıyoruz.

Sonuç bildirgesi kamuoyuna açıklandı

Aziz Nesin: Cumhuriyet tarihimizin en büyük kültür olayı

Aziz Nesin

Anadolu-Kültür veToplumsal Gelişme Sempozyumu sonuç bildirgesi, bir basın toplantısıyla kamuoyuna açıklandı. Sempozyumu Cumhuriyet tarihimizin en önemli kültür olayı olarak nitelendiren Aziz Nesin, bu toplantıya katılmaktan büyük onur duyduğunu belirtti.

Mimarlar Odası'nın 6-7-8 Eylül 1989 günlerinde Mardin'de düzenlediği Anadolu-Kültür ve Toplumsal Gelişme Sempozyumu'nun sonuç bildirgesi, 13 Ekim günü Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nde düzenlenen bir basın toplantısıyla kamuoyuna açıklandı.

Toplantıda ilk sırada söz alan Aziz Nesin, **"Cumhuriyet tarihimizin en önemli kültür olayı"** olarak nitelendirdiği ve katılmaktan büyük onur duyduğunu belirttiği sempozyum hakkında kısaca bilgi verdikten sonra, UNESCO'nun ilan ettiği Kültürel Gelişmenin Dünya Onyılı programı üzerinde durdu. Çok can alıcı düşünceler ve ilkeler içeren ve kültür olayını bütün boyutlarıyla değerlendiren programın Türk resmi makamlarınca incelenip dikkate alınmadığını belirten Nesin, imzalanan bir metne böylesine kayıtsız kalınmasının ülkemizdeki kültür anlayışını yansıttığına işaret etti. Çok zengin tarihimizin ve kültür çeşitliliğimizin, ancak gelir getirmesi beklenen turistik yatırımlarla değerlendirilmek istendiğini hatırlatan konuşmacı, programın *(Arkası Sa. 11 Sü. 1'de)*

Bu sempozyum bir başlangıçtır

YÜCEL GÜRSEL

TMMOB Mimarlar Odası İst. Şube. Başkanı

***Dicle ve Fırat barışı Sulamalı:** Sempozyum açıkça göstermiştir ki, G. Doğu Anadolu hemen tüm Ortadoğu kültürünün yansıdığı ve yanyana yaşadığı bir bölgedir. Dillerin ve dinlerin kaynaştığı bu bölgede kültür Ortadoğu barışının temel anahtarıdır. "Suyunuzu keserim" kabadayılıklarını bir tarafa bırakıp Ortadoğu ülkeleri arasındaki kültürel araştırma ve işbirliğinin başını çekmeliyiz. GAP bir barış projesi boyutu kazanmalı, Dicle ve Fırat barışı sulamalıdır.*

Yücel Gürsel

Güneydoğu Anadolu'da yapılan teknik gezinin ardından 7-8-9 Eylül 1989 günleri Mardin'de toplanan sempozyumun, sonuç bildirgesi, redaksiyon çalışmaları yapıldıktan sonra, 8 Ekim'de İzmir'de toplanan Mimarlar Odası Merkez Yönetim ve Başkanlar Kurulu toplantısında, Oda görüşü olarak da benimsenerek karar altına alındı.

Bildirge bir bütün olarak 13 Ekim 1989 Cuma günü, İstanbul'da düzenlenen bir basın toplantısı ile kamuoyuna açıklandı. Basın toplantısının sunuş konuşmasını yapan, Yazar **Aziz Nesin**, Mimarlar Odası'nca, Mardin'de düzenlenen sempozyumun, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en önemli kültür etkinliği olduğunu, UNESCO'nun Kültürel Gelişmenin Dünya On Yılı rehber programının adını bile anmayan siyasi iktidarın, sempozyumdan sonra "G.A.P. Kültür ve Sanat Şöleni" başlatmasının ve G.A.P.'ta iki Bakanlar Kurulu toplantısı yapmasının, rastlantı olamayacağını belirtti.

Gerçekten, Türkiye'nin uluslararası değere sahip, bilim, sanat, düşün ve yazın adamlarının, gazetelerde Güneydoğu için en olumsuz başlıkların atıldığı bir dönemde, gerçek bir özveri ve istekle Mardin'de bir araya gelmeleri, mimarların ve Mardinlilerin etkin katılımları ve herşeyden öte sempozyum içeriğinin yüksek düzeyi, Anadolu ve Güneydoğu gündemine tam oturan sorunları irdelemesi, ilerde, Yazar Aziz Nesin'in dostça ve yandaş değerlendirmesini haklı çıkaracak sonuçlar yaratacaktır.

Toplumsal Gelişme, Kültür, Kültür Mirası ve Demokratikleşme süreçleri ilişkisinin ilk defa evrensel düzeyde ve ulusal boyutları ile irdelenmesinin, genelde Anadolu, özelde Güneydoğu Anadolu'da kültür ve gelişme sorunlarının bir bütünlük içinde değerlendirilmesinin ürünü olan sonuç bildirgesi belli başlı sorumluluk alanlarını ve hedefleri tanımlamıştır. Bildirgenin gerekleri yerine getirilmeye çalışıldığında Türkiye'nin kültür platformunda önemli değişmeler yaşanacaktır.

İkinci olarak, Beyoğlu-Tarlabaşı-Kula, Boğaziçi, Taşkışla, Kayaköyü, Edirne etkinlikleri ile sürdürülen, Mimari Miras ve Kültürel çevreyi koruma ve sürekliliğini sağlama çabası, Mardin sempozyumu ile Türkiye çapında genelliğe ve Kalkınma-Kültür-Demokratikleşme süreçlerinin birbirleri ile koşutluğunu açıkça ortaya koyarak bütünlüğe erişmiştir. mardin Sempozyumu, gerisine düşülmeyecek, düşülmemesi gereken kesin bir çizgidir; mihenk taşıdır.

Türkiye'de bu eylemin başını mimarların ve Mimarlar Odası'nın çekmesi bir rastlantı değildir. Çünkü mimarlık insanoğlunun ekonomik, sosyal ve kültürel eylemlerinin tümünün mekanda yansıması ve biçimlenmesidir. Bu eylemlerin ve ürünlerinin zaman içinde ardarda ve mekanda yanyana sürekliliğini sağlayan, koruyucu ve belleğidir mimarlık. Mimari çevrenin sürekliliği, kültürel çevrenin sürekliliğinin temelidir.

Sempozyum kesin bir çizgidir dedik. Bu yüzden sempozyum bir başlangıçtır. Temel sorular sorulmuş, bildirgede ifadesini bulan ilkeler ve hedefler belirlenmiştir. Asıl yapılması gerekenler bundan sonradır.

Ancak sempozyum iki temel sorunu yeterince irdeleyememiştir. Bunardan birincisi iktisadi politikalar ve kültür ilişkisidir. Kültür, öylesine kalkınma süreçlerinden ayrı ve hatta kalkınmadan sonra gelen bir olgu olarak beyinlerimizde yer etmiştir ki, bizzat üretim süreçlerinin bir kültürlenme alanı olduğu, kültürün geniş kitlelerin pasif olarak tükettiği bir olgu değil, aynı zamanda üretimine katıldıkları, katılması gerektikleri bir süreç olduğunu, kavramak, benimsetmek ve toplumsal gelişme süreçlerinde ve iktisadi politikalarda temel alınmasını sağlamak, zorlu bir uğraşıyı gerektirmektedir.

Siyasi iktidarın, Mardin sempozyumunun ardından, G.A.P. Kültür ve Sanat Şöleni adı altında yalnızca belirli kesimlere ve sınırlı bir zaman diliminde ve yalnızca tüketilen kültürel etkinlikler götürmesi, G.A.P. TV3 programlarında bol miktarda film, dizi filmlerin yer alması, bu anlayışın Türkiye'nin tümünde egemen olması, ne kadar zor bir sorunla karşı karşıya olduğumuzu göstermektedir.

Yapılanların UNESCO'nun Kültürel Gelişmenin Dünya On Yılı programı önerileri ile hiçbir ilgisi olmadığı gibi, yalnızca tüketilen bu kültür anlayışının bile, geniş kitlelere yaygınlaştırılabileceğine ilişkin işaretler görünmemektedir.

Gıda üretiminden ev ve araba üretimine, bütün üretim süreçlerinin, aynı zamanda üretenlerin kültürlenme süreci olarak programlanabilmesi, kitlelerin büyük çoğunluğunun müzik dinleyen değil, müzik yapabilen müzik aleti çalan, tiyatro ve folklor seyreden değil, ama aynı zamanda tiyatro ve folklor yapan, resmi sergide gören değil ama resim yapan, özetle kültürü yalnızca tüketen değil, üreten de olmasını sağlamaya yönelik kalkınma politikalarının geliştirilebilmesi, yoğun ve yaratıcı çabaları gerektirmektedir.

Türkiye'nin bu sağlayabilecek olağanüstü zenginliklere ve birikime sahip bir ülke olduğu halde, yoğun bir kültürel yozlaşma kültürel erozyon ve kültürsüzleşme süreci içinde olması, sorunun ivediliğini açıkça ortaya koymaktadır.

İkinci yeterince irdelenemeyen sorun tarihimizden ve coğrafi konumumuzdan kaynaklanan ikilemdir.

Bugün, biz doğulu bir toplum muyuz, yoksa batılı bir toplum muyuz sorusuna kimse doğuluyuz ya da batılıyız diye cevap veremez.

Tanzimattan bu yana "batılılaşma"nın en yoz biçimleri ile, "doğulu" kalmanın en mürteci biçimlerini yaşamaktayız. Bu kargaşada bir dizi sahte çelişki, batılılaşma ve muhafazakârlık çabalarında tersine oynanan roller, papyonlu-fraklı gericilikle, eli tesbihli, milliyetçi-muhafazakâr batı satıcılığı, dünyanın en zengin kültür birikimi içinde, kültürel kimliğimizi bulamama sorunu, kısaca sempozyumda Doğu-Batı ikilemi olarak ortaya konan sorun yeterince irdelenememiştir.

Mardin Sempozyumu, çekilen bir çizginin ötesinde, bir başlangıçtır. O halde bu çizgiden başlayalım.

Sempozyum açıkça göstermiştir ki, Güneydoğu Anadolu hemen tüm Ortadoğu kültürlerinin yansıdığı ve yanyana yaşadığı bir bölgedir. Dillerin ve dinlerin kaynaştığı bu bölgede kültür, Ortadoğu barışının temel anahtarıdır. "Suyunuzu keserim" kabadayılıklarını bir tarafa bırakıp ortadoğu ül- *(Arkası Sa. 11 Sü. 1'de)*

Hasankeyf'in mağara evleri ve Midyat'ın Taş işlemeciliği yanyana tarihsel süreci simgeliyorlar.

Güneydoğu Anadolu Gezisi Notları

Hasankeyf: HISNKEYFA

***Hasankeyf;** Adım adım uygarlık, adım adım kültürler sentezi, adım adım kent kültürü kökleri, adım adım el emeği, adım adım yoksulluk, adım adım umarsızlık.*

ŞENER ÖZLER *Mimar*

Diyarbakır'dan Mardin'e doğru yola çıkıyoruz. 6 Eylül Çarşamba. Sempozyuma doğru yaklaşıyoruz artık. Can güvenliği sorunu görünmez bir tül gibi üzerimizde. Ama onu bastıran daha yoğun duygular içindeyiz. Önümüzdeki Malabadi Köprüsü, Hasankeyf ve Midyat daha görülmedi, yaşanmadı.

Dicle'ye bir uzaklaşarak, bir yaklaşarak giderken duruveriyoruz. Malabadi Köprüsü'ndeyiz. İncecik belli taş köprü iki baştan demir parmaklıklarla trafiğe kapatılmış. Onunla yarışırcasına hemen yanı başına yapılan çelik köprüden geçerek, iki yakaya dağılıyoruz. Hepimiz Malabadi Köprüsü'nü diğer köprüden ayrı çekebilmek için uygun açılır arıyoruz. Tek açıklıklı köprünün iki *(Arkası Sa. 11 Sü. 2'de)*

Dış Basından

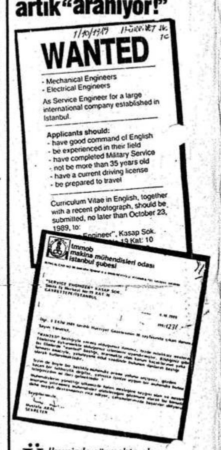
☐ Bomba değil barınak

ABD konut gruplarının bir koalisyonu olan Housing Now'un (Şimdi Konut) Washington'da düzenlediği gösteriye, ülkenin dört bir yanından gelen onbinlerce işçi katıldı. "Hemen konut istiyoruz" ve "Bomba değil ev" sloganlarıyla yürüyen işçiler, bir bombanın maliyetiyle 10.000 konut yapılabileceğini haykırdılar. Morning Star gazetesinin bildirdiğine göre, 1,2 milyon emekçiyi temsil eden işçi lideri Gerald Mc Entee şunları söyledi: "Çalışan yoksul insanların ve sayıları giderek artan orta sınıf mensuplarının konut sıkıntısı çekmesi ABD için büyük bir utançtır. Biz Amerika'yı bu utançtan kurtarmak ve derhal harekete geçilmesini istemek için toplandık. Başkan Bush, kirası ve ipotek edilme derdi *(Arkası Sa. 10 Sü. 1'de)*

☐ Görünmez evsizler

Londra'nın en varlıklı kesimlerinden biri olan ve krallık konutlarını barındıran Kensington ve Chelsea'de, yoksulluk içinde yaşayan ve sömürülen işçilerin durumu "Perde Arkası" adlı bir raporda dile getirildi. Morning Star gazetesinin bildirdiğine göre, Kensington ve Chelsea Irk ve Konut Eylemi Grubu'nca hazırlanan raporun Londra'da kamuoyuna açıklanması sırasında söz alan ve "Göçmenler: Görünmez Evsizler" adlı başka bir raporun yazarı olan Mandana Hendessi şunları söyledi: "Krallık konutlarının ve büyük bir refahın bulunduğu bir yerleşmede, son derece kötü *(Arkası Sa. 10 Sü. 5'de)*

☐ Mühendisler artık "aranıyor!"

WANTED

- Mechanical Engineers
- Electrical Engineers

As Service Engineer for a large international company established in Istanbul.

Applicants should:
- have good command of English
- be experienced in their field
- have completed Military Service
- not be more than 35 years old
- have a current driving license
- be prepared to travel

Curriculum Vitae in English, together with a recent photograph, should be submitted, no later than October 23, 1989, to:

tmmob makina mühendisleri odası istanbul şubesi

Ülkemizde sürmekte olan mühendis iktidarı mühendisleri artık "aranır" duruma getirmiştir. Bu konuda son örnek bir firmanın, 1 Ekim 1989 tarihinde Hürriyet Gazetesi'nde "Wanted" başlığıyla çıkan ilanıdır. Niteliksiz westernlere kötü bir öykünme örneği olan bu ilan Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi yetkililerince tepkiyle karşılanmış ve ilgili firmaya bir uyarı yazısı gönderilmiştir. Yazı aynen şöyle:

Sayın Yönetici "Wanted" başlığıyla vermiş olduğumuz ilanımız bizde niteliksiz Western filmlerine öykünmekte olduğunuz izlenimini uyandırmıştır. Bildiğimiz gibi bu filmlerde "Wanted" başlığı aranmakta olan kanun kaçaklarının yakalanması amacıyla yakalayana ödül vaadinde bulunan ilanların başlığı olarak kullanılmaktadır. Sizin de böyle bir başlıkla mühendis arama yolunu seçersiniz gözden kaçan bir talihsizlik değilse, yalnızca işinize uygun bir mühendis bulma isteğimizden mi ileri gelmektedir? Mühendislerin yönettiği ülkemizde halen mesleğine saygısı olan ve meslek onurunu yitirme mühendisler olabileceğini gözönüne alarak bu konuda daha saygılı davranmanızı rica ediyor, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.
Saygılarımla
Mustafa ARAL

☐ Bir teknik elemanın sürgünleri

Adı. Bülent Gönen. Köy Hizmetleri 18. Bölge Müdürlüğü'nde İnşaat Mühendisi. Suçu yönetimle aynı düşüncede olmamak. Cezası geçici görevle Edirne, Mardin, en sonunda Kars vilayetine sürgün.
Bülent Gönen 1976 mezunu bir İnşaat Mühendisi. Dramı 1985 yılında başlıyor. Bu tarihte Edirne il müdürlüğüne geçici görevle gönderiliyor. Çeşitli hastanelerden İstanbul dışında tedavi olamaz raporları. Çünkü Bülent Gönen'de Behçet Uz'un bulduğu ve kendi ismiyle anılan hastalığı var. Ve *(Arkası Sa. 10 Sü. 6'da)*

GAP, Haritacılık ve Ulusal politika

ERDAL KÖKTÜRK

Harita ve Kadastro Y. Müh. (Şişli Belediyesi-İstanbul)

Harita ve Kadastro çalışmalarıda içinde olmak üzere tüm çalışmaların DPT içinde oluşturulan "Yönlendirme Komitesinin yetki ve sorumluluğuna bırakılması, karar verme ve yürütme esnekliğini olumsuz etkileyecektir. TMMOB'ye bağlı odalar birliği organizasyonların dışında bırakılmamalıdır.

1. GAP DÜNÜ ve BUGÜNÜ

GAP'a ilişkin ilk kez 1936 yılında Fırat Nehri'nin Keban Boğazı'ndaki akım ölçmeleri ile başlatılan çalışmalar 1960'lı yıllarda genişletilerek yoğunlaştırılmış, 1970'lerde DSİ'ce ele alınan "Aşağı Fırat Planlaması"na Dicle havzsı da eklenerek günümüzdeki Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamına ulaşılmıştır.

Su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesi amacına yönelik, 7'si Fırat 6'sı Dicle havzasında yer alan 13 büyük projenin toplamından oluşan, Dicle ve Fırat nehirleri ve kolları üzerinde 21 baraj ve 17 HES yapımını öngören GAP, bölgenin ekonomik ve sosyal yaşamını büyük ölçüde etkileyici nitelikte olması ve birçok sektörleri de gelişmeye zorlayıcı yapıda bulunması ile dikkati çekmektedir.

GAP kapsamındaki toprak kaynakları 2 milyon hektar olup, projenin tamamlanmasının öngörüldüğü 30 yıl içinde yaklaşık 1.6 milyon ha'lık alan sulu tarıma açılacaktır. Planlanan sulama alanı, Türkiye'de ekonomik olarak sulanabilir toplam alanın (8.5 milyon hektar) %19'una eşittir.

Ayrıca, üretilecek 22 milyar kwh enerji ise ülkemizin 1981 yılındaki toplam enerji miktarına denktir ve 1985 yılındaki termik ve hidrolik kaynaklardan elde edilen enerjinin ise %71'ine eşittir.

GAP'ın tüm fiziksel tesislerinin bitirilmesi için öngörülen süre 30 yıl, yatırım harcamaları Türkiye'nin 1986 yılı bütçesine (7 trilyon) denk olup, bu değerin %60'ı sulama ve %40'ı enerji tesislerine dönüktür.

GAP sulama alanlarında, bilimsel yöntemlere dayanan sanayi destekli çağdaş tarım işletmeciliğinin gerçekleştirilmesi ile tarımsal üretimin, günümüzdekine göre ilk aşamada 15-20 kat, son aşamada ise 50-60 kat artırılması olanaklıdır.

GAP'ın tüm fiziksel tesislerinin bitirilmesi için öngörülen süre 30 yıl, yatırım harcamaları Türkiye'nin 1986 yılı bütçesine (7 trilyon) denk olup, bu değerin % 60'ı sulama ve %40'ı enerji tesislerine dönüktür.

2. GAP BÖLGESİNİN SOSYO-EKONOMİK GÖSTERGELERİ

- GAP, toplam 73.863 km²'lik bir alanı kapsamakta olup bunun içinde; Gaziantep, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin ve Siirt illeri yer almaktadır.
- GAP bölgesinin toplam yüzölçümü ülkemiz yüzölçümünün %9.5'ini, bölgenin toplam nüfusu ülkemizin toplam nüfusunun %8.5'ini oluşturmaktadır.
- Yöredeki ailelerde birey sayısı ortalama 7'dir. Bu değer, Türkiye genelinde ortalama 5.8'dir.
- Yöredeki erkeklerin %39'u, kadınların %76'sı okuryazar değildir.
- Yöredeki köylerin %74'ünde içmesuyu, %16'sında elektrik yoktur.
- Yöredeki konutların %36'sında radyo, %4'ünde TV, %5'inde buzdolabı, %0.2'sinde çamaşır makinası, %0.7'sinde fırın bulunmaktadır.
- Bölgedeki bütün illerden diğer bölgelere sürekli dış göç söz konusudur. Buna karşın, son 20 yılda bölgede %2.9 olan yıllık nüfus artış ortalaması %2.4'lük ulusal ortalamanın oldukça üzerindedir.
- Türkiye'de kişi başına GSYH 1.822 TL iken bu bölgede 862 TL'dir.
- Ülkemizde tarımın ekonomik yapı içindeki payı %17 iken, GAP bölgesinde %39.6, imalat sanayiin ise ülke genelindeki payı %25.2 iken, GAP bölgesinde %11.7'dir.
- GAP bölgesi, Türkiye'nin en az gelişmiş bölgelerinden biridir.

3. TARIMSAL YAPI ve MÜLKİYET DURUMU

GAP bölgesi için öngörülen temel kalkınma senaryosu ile yörenin "tarıma dayalı ihracat bölgesi" durumuna getirilmesinin amaçlandığı belirtilmektedir.

Tarımsal kalkınma stratejisi, Türkiye gibi anamalcı üretim ilişkilerinin egemen olduğu, bunun yanısıra bölgeler arası eşitsizlik ve dengesizliğin önemli boyutlara ulaştığı ülkelerde ilk olarak toprak mülkiyeti sisteminin iyileştirilmesine yönelmektedir. Ülkemizde Güneydoğu Anadolu Bölgesi, toprak mülkiyeti ve dağılımındaki dengesizlikler için çarpıcı bir örnektir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde tarımsal işletmelerin %61.4'ü 1-5 ha arasında olup, tarımsal alanın ancak %10.5'ini oluşturmaktadır. Buna karşılık 500 ha (5km²)'dan daha büyük %0.9 oranındaki işletme, tarımsal alanın %29.6'sını işlemektedir. Bu durum toprak dağılımındaki dengesizliğin çok açık bir göstergesidir.

Toprak-insan ilişkilerindeki çarpıklıkların mülkiyet sistemine olan yansıması. GAP'ın öncelikli uygulama alanı olan Harran Ovası'nda da açıkça görülmektedir. Harran Ovası'nda bulunan tarım işletmesi sayısının %40.7'si 1-5 ha arasındadır. Bu işletmelerin toprak varlığı tüm alanın ancak %6.9'unu kapsamaktadır. Buna karşılık toplam işletme sayısının %4.9'unu oluşturan 50 ha ve daha büyük işletmeler ise tarım arazisinin %32.8'ini kullanmaktadırlar. Harran Ovası'ndaki çiftçi ailelerinin %48'i topraksızdır.

- GAP bölgesinde çiftçi ailelerinin %53'ünün, toprağın ancak %8'ine sahip olduğu, toprağın %51'inin ise ailelerin yalnızca %7'sinin mülkiyetimde bulunduğu belirtilmektedir.
- Bu koşullarda, mülkiyet dağılımında bir düzenleme yapılmadan sulamanın getireceği olanaklardan herkesin aynı oranda yararlanamayacağı açıktır.

GAP yalnızca sulama ve enerji üretimine yönelik bir proje olarak değil, yörenin temel altyapısına ek olarak ulaşım, haberleşme, kırsal ve kentsel yerleşmenin yeniden düzenlenmesi, sosyal, kültürel ve ekonomik yaşam koşullarının çağdaş düzeye çıkarılmasını da içeren bir yapıda ele alınmalıdır.

4. GAP ve HARİTA-KADASTRO SEKTÖRÜ

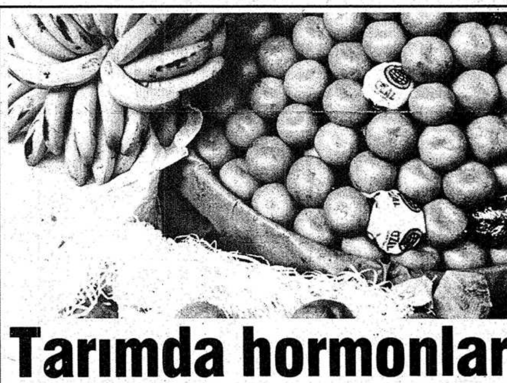
GAP gibi entegre projelerde, siyasal düzeyde yorum getirilmesi gereken gereksinmeler vardır. GAP, çok "taraf"ın katılmasını gerektirmektedir. olumsuz tarım koşullarının üstesinden gelmek için, toprak mülkiyet sistemini iyileştirmek amaçlanıyorsa, bu konuda gereksinilen bilgilere ulaşmada tek kaynak ve altlık olan harita-kadastro hizmetlerinin istekleri karşılayacak düzeyde organizasyonu sağlanmalıdır.

GAP bölgesinde amaçlananların bütünü harita üzerinde planlanmakta ve toprak mülkiyet sisteminin ivedilikli düzenlenmesinde kadastro çalışmaları sonucu ulaşılan bilgiler temel alınmaktadır. 1973-1978 yılları arasında Şanlıurfa ilinde uygulanan toprak ve tarım reformu nedeniyle kadastro çalışmalarının %99.8 oranında bitirilmesine karşın, GAP bölgesindeki diğer illerde kadastro çalışmalarındaki gerçekleşme oranı %50.5 ile %66.4 arasında değişmektedir. Gerçekleşme oranlarındaki düşüklük, toprak düzenlemelerinin yapılmasında temel engellerden biridir.

Tarımsal üretim ve verim artışının yükseltilmesi yanısıra toprak mülkiyet sistemini iyileştirmeyi amaçlayan kırsal alanlarda toprak düzenlemeleri önemli bir uygulama alanı olarak, özellikle günümüzde, harita-kadastro sektörünün işlevleri arasına katılmıştır. Topoğrafik kadastral harita ve harita bilgileri ile başlayıp biten bu çalışmalarda harita mühendisleri %75 oranında bir ağırlığa sahiptirler. Bu çalışmalardan mesleğimizin ve sektörümüzün dışlanması ileride giderilmesi olanaksız hataların doğmasına neden olacaktır.

- GAP bölgesinde birinci öncelik, emek kullanımı ve ürün yoğunluklarının çok daha fazla olacağı 1-5 ha'lık aile işletmelerinin mülkiyetindeki toprakların artırılmasına verilmelidir. Bunun için toprak mülkiyet sisteminin ivedilikle düzenlenmeye gereksinmesi vardır.

Toprak mülkiyetinin toplum üyeleri arasında dengesiz dağılmış olduğu ve kiracılık, yarıcılık, ortakçılık ve tarım işçiliği koşullarının iyi düzenlenmediği ülkelerde, toprak reformuna başvurmadan yapılacak tarım reformunun ya da arazi dü- *(Arkası Sa. 11 Sü. 5'de)*

Tarımda hormonlar

MEHMET TOPAL

Ziraat Yük. Mühendisi

"Hormonlu Et" ithali ile kamuoyunun dikkatini çeken, önemli bir sağlık sorunu olarak halkı tedirgin eden bu konu hakkında bazı açıklamaların yararlı olacağını sanıyoruz.

En genel hatları ile tanımlayacak olursak, "hormon", çok düşük konsantrasyonlarda, canlıların büyüme ve gelişmelerindeki fizyolojik olayları düzenleyen "doğal" ve "yapay" kimyasal maddelerdir. Canlılar normal olarak kendi fizyolojik faaliyetleri için gerekli olan hormonları içsel olarak kendileri üretirler.

İşlevleri hemen hemen aynı olmakla birlikte, çalışma alanımız nedeniyle konuyu hayvanlarda değil bitkilerde ele alacağız. Bitkilerdeki gelişim için zorunlu olan hormonların "Bitki Gelişim Düzenleyici Maddeleri" olarak tanımı daha doğru görünmektedir. Bu maddelerin tarımsal üretimdeki önemi 1930'larda anlaşılmıştır. Doğal gelişim düzenleyiciler üzerinde çalışılırken, kimyasal yapıları farklı fakat bitkideki işleyişleri aynı olan "yapay" gelişim düzenleyici maddeler keşfedilmiştir.

Günümüzde kullanılan bitki gelişim düzenleyicilerinin başlıcaları:

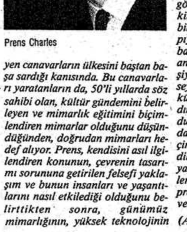
I— Auxinler: IAA, IBA, 2,4-D, NAA, Tolylphthalamic acid (Gelişimi teşvik edici veya durdurucu, hücre bölünmesini sağlayıcı)

II— Gibberallikler: (Çimlenme, gelişimi teşvik, hücre bölünmesi-büyümesi, çiçeklenmeyi teşvik ve- *(Arkası Sa. 10 Sü. 7'de)*

Prens Charles canavarlara karşı

"Güzel mimarlık, o yapıya giren kişiye karşı uygarlık, kibarlık gösterisidir. Her çirkin yapı, kendisini seyredeni güzelleştirmeli, onun kültürüne yeni bir şeyler katmalıdır." H. FETHİ

DENİZ MAZLUM *Y.Mimar*

Prens Charles

Büyük Britanya tahtının varisi, Wales ülkesi Prensi Charles, uzunca bir süredir, mimarları gücendirme ve topluca karşısına alma pahasına, ülkesindeki modern mimarlık uygulamalarını sorguluyor, eleştiriyor.

*3 Eylül 1989 tarihli The Sunday Times'da yayımlanan "Frankenstein Britanya" başlıklı yazı, bu amaçla kaleme alınmış ve Prens'in gözlem, görüş ve önerilerini topluca sergiliyor. Charles'ı, ister **"hariçten gazel okuyan** bir saraylı, ister sokaktaki bir vatandaş gibi değerlendirelim, yazısında yabana atılamayacak gerçeklere değindiğini yadsıyamayız. Prens Charles, 1950'lerde ve 1960'larda moda olan mimarlık kurallarının kölece izlenmesiyle, yabancı, karaktersiz ve geniş bir kesimce sevilmeyen canavarların ülkesini baştan başa sardığı kanısında. Bu canavarları yaratanların da, 50'li yıllarda söz sahibi olan, kültür gündemini belirleyen ve mimarlık eğitimini biçimlendiren mimarlar olduğunu düşündüğünden, doğrudan mimarları hedef alıyor. Prens, kendisini asıl ilgilendiren konunun, çevrenin tasarımı sorununa getirilen felsefi yaklaşım ve bunun insanları ve yaşantılarını nasıl etkilediği olduğunu belirttikten sonra, günümüz mimarlığının, yüksek teknolojinin egemenliğini yansıtma kaygısıyla geçmişle bağlarını kopardığını ve geleneksel ilkeleri bir yana ittiğini söylüyor. Bu durumda da, mimarlık ürünlerinin, manevi kimliğini yitirmiş, cansız nesnelere dönüştüğünü öne sürüyor.*

Prens yazısında, büyük bir övgüyle söz ettiği Mısırlı Mimar Hasan Fethi'nin düşüncelerine de yer veriyor ve onun şu sözlerini aktarıyor: ".. Estetik her türlü mimarlık ürününde göz önüne alınmalı. Ne yazık ki estetik yoksul insanlara fazla görülüyor. İnsanlar yoksullukla çirkinliği bağdaştırıyor ki, bu büyük bir yanılgı... Güzel mimarlık, o yapıya giren kişiye karşı uygarlık, kibarlık gösterisidir. Her çirkin ya da anlamsız yapı, karşısından geçen kişiye hakarettir. Her yapı, kendisini seyredenleri güzelleştirmeli, onun kültürüne yani bir şeyler katmalıdır." Prens Charles'ın üzerinde durduğu ve savunduğu bir başka konu da, mimarlık eğitimi radikal bir biçimde gözden geçirilip değiştirilmedikçe gerçek anlamda bir rönesans yaşanamayacağı inancı. Prens, geleneksel tasarımın yeniden eğitim programlarına alınmasını öneriyor ve geçmişten bir şeyler öğrenmenin *(Arkası Sa. 10 Sü. 8'de)*

MÜHENDİSLİK VE MİMARLIKTA ÖLÇÜ

TMMOB Gemi, Harita ve Kadastro, İnsaat, Kimya, Makina, Ziraat, Elektrik Mühendisleri ile Mimarlar Odası İstanbul Şubelerinin ortak yayın organıdır.

SAHİBİ: Odalar İstanbul Şubeleri adına Yücel GÜRSEL

GENEL YAYIN YÖNETMENİ: Halûk İŞÖZEN **YAZI İŞLERİ SORUMLU MÜDÜRÜ:** Sönmez TARGAN **YAZI KURULU ÜYELERİ:** Yücel GÜRSEL, Halûk İŞÖZEN, Sönmez TARGAN, Şener ÖZLER, Serdar KUBİLAY, Mustafa ARAL, Emre DÖLEN, Tomris GÜL, Hüseyin MAĞDEN, Aykan SARIDİKMEN, Ethem ERKOÇ **YAYIN DANIŞMANI:** Besim ÇEÇENER **YAZIŞMA ADRESİ:** TMMOB Mimarlar Odası İst. Şubesi Taksim Cad. 15/2 TAKSİM / İSTANBUL Tel: 145 16 66 **HAZIRLIK:** DEHA Ajans **BASILDIĞI YER:** Son Havadis A.Ş. **REKLAM KOŞULLARI:** Sütun Santim Renkli: 8000 TL. Siyah - Beyaz 5000 TL. **ABONE KOŞULLARI:** Yıllık 10.000 TL.